

ΕΡΜΗΣ ὁ ΛΟΓΙΟΣ.

Αὐγούστου α΄.

15

1817.

Γινῶθι σαυτὸν ἥτοι φυσικὴ Ἱστορίᾳ τοῦ
ἀνθρώπου.

Οἱ ἄνθρωπος ὁμοιάζων κατὰ τὸ φυτικὸν μὲ τὰ φυτὰ, καθ' ὃ τρέφεται καὶ αὖξεται· κατὰ τὸ ζωτικὸν μὲ τὰ ζῶα, καθ' ὃ αἰσθάνεται καὶ κινεῖται, διαφέρει ἀπὸ τὰ δεύτερα, καὶ πολλῶ μάλλον ἀπὸ τὰ πρῶτα, κατὰ τὸ θυμικόν· ιδιότητα χρεωστούμενην εἰς τὸ θαυμαστὸν ὄργανον τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ αἰσθητικοῦ τῶν νευρῶν συστήματος. "Εν τοιοῦτον ὃν πολυσύνθετον δικαίως πρέπει νὰ ᾔναι τὸ ἀντικείμενον πολλῶν ἐπιστημῶν· οἷον Ἀνατομίας, Φυσιολογίας, Παθολογίας διὰ τὸ ζωτικὸν καὶ φυτικόν· Λογικῆς, Μεταφυσικῆς, Ἠθικῆς διὰ τὸ θυμικόν· Φυσικῆς ἱστορίας διὰ ὅλας τὰς ιδιότητας αὐτοῦ ὅμοι περιειλημμένας. Ἡ Ἀνατομία ἀνιχνεύει τὴν διεύθυνσιν τῶν ἰνῶν, τὰ κελλικὰ ὑφάσματα, τὰ σπλάγχχνα, τὰ ἀρτηριακὰ φλεβικὰ καὶ λεμφατικά ἀγγεῖα, τὰ νεύρα, τοὺς μύας, τὰ ὀστέα καὶ συνδέσμους αὐτῶν ὑπὸ τὰ ὀνόματα· Ἀγγειολογία, Σπλαγχχνολογία, Νευρολογία, Ὀφθολογία, Συνδεσμολογία.

Ἡ Φυσιολογία θεωρεῖ τὰ ἐλατήρια τοῦ ζωτικοῦ συστήματος εἰς τὴν ὑγείᾳ κατάστασιν (Ζωτικὴν ἀρχὴν „Εννομεν Ἱπποκράτους“ Ἀρχαῖον Οὐανελμοντίου „Διεγερτότητα Βροῦνονος), τὰς ιδιότητας αὐτῶν, αἰσθητότητα καὶ κινήτοτητα, τὰς διαφορὰς τροπολογίας αὐτῶν εἰς καθέν ὄργανον, τὴν μάσσησιν, στέλωσιν, κατάποσιν, πέψιν, σχηματικὴν, δωδεκαδακτυλικὴν εἰλεακὴν καὶ ἔξωσιν τῶν περιττωμάτων, τὴν βόφησιν τοῦ χυλοῦ, μετακόμισιν τῆς θρεπτικῆς ὕλης εἰς τὴν ὑποκλείδιον φλέβα, ἔνωσιν τῆς αὐτῆς μετὰ τοῦ φλεβικοῦ αἵματος, καὶ κόμισιν διὰ τῆς κατιούσης κοίλης εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον καὶ γαστρίδιον τῆς καρδίας, μεθ' ὃ εἰς τοὺς πνεύμονας διὰ τῆς αὐτῶν ἀρτηρίας, τὰς ὁποίας ἐκεῖ ὑπέρχεται μεταβολὰς διὰ

ὑπὸ τὰς δύο δρεῖς, αἱ ὅποιαι φιλοξενούσι μὲ τὴν σκιά των τὴν Νηϊάδα — . . . Ἀνανεοῦται εἰς τὴν φαντασίαν μου ἡ τρομερωτάτη ἐκείνη ἡμέρα, καθ' ἣν ἐφόνευσα τὸν πατέρα μου. Ὁ οὐρανὸς ἦτον ὅλος πῦρ καὶ ἡ σφοδρότης τῆς ἀνεμοζάλης ἐλύγιζε τοὺς κλάδους τῶν δύο δρυῶν. Ἡ ταραχή, τὴν ὁποίαν ὁ χεῖμαρρος ἐπροξένει, ὡμοίαζε μὲ τοὺς θλιβεροὺς γογγυσμοὺς μυρίων θνησκόντων εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως. — Ἀλλοίμονον! τοιαῦτα ὀλέθρια προμαντεύματα πᾶς τάχα δὲν διήγειραν εἰς τὴν ψυχὴν μου τὴν προαίσθησιν τῶν δυσυχιῶν μου; Καὶ διατί εἶδα ἄνευ φρίκης τὸν ὑφιπέτην αἰθεροδρόμον, τὸν αἶτον, κεραυνόβλητον πίπτοντα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν μου; δὲν ἐπίσευα ὁ τάλας εἰς τοιαῦτα φρικτὰ τῶν θεῶν προμηνύματα. . . Ὡ λαμπρὸν φῶς τοῦ ἡλίου! εἶθε νὰ ἤμην τότε σεριμμένος τῶν εὐεργεσιῶν σου καὶ τυφλὸς ὡς τώρα. —

Ἡ Ἀντιγόνη τρέμουσα, δι' ὅσα ὁ Οἰδίπους ἔλεγεν, ἀποκρίνεται ταχέως εἰς τὰς ἐρωτήσεις του. — Ναί, πάτερ μου (ἔλεγεν αὐτῇ), ὁ χεῖμαρρος κυλινδεῖ εἰς τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου τὰ ταραχώδη κύματά του· ἕνας κρημνὸς εἶναι πρὸς τὰ δεξιά σου καὶ ἕνας τρομερὸς βράχος πρὸς τ' ἀριστερά σου· ἰδοὺ αἱ δύο δρεῖς· εἴμεθα πλησίον αὐτῶν· ἡ σκιά των καλύπτει μίαν πηγὴν, ἐκ τῆς ὁποίας ρέουσι τὰ κρυσταλλοειδῆ νάματα ἡ ὁδὸς εἶναι σενή, βλέπω δὲ πρὸς τὸν ὀρίζοντα τὰ περιτειχίσματα τῶν Θεῶν. — Σὺ βλέπεις, ὦ θυγατερ, τὴν πόλιν τοῦ Κάδμου, τὴν ὁποίαν ὅταν κ' ἐγὼ εἶδα τότε, ἤμην μακρὰν τοῦ νὰ πισεύσω, ὅτι ἐπὶ γαῖαν νὰ κυριεύσω τὸ ὀλέθριον διάδημά της! — Ἄς μείνωμεν λοιπὸν ἐνταῦθα. . . . Ἄ! τὸ αἰσθάνομαι! ἐδῶ, ναί, ἐδῶ ἐφόνευσα τὸν πατέρα μου. . . — Εἰπέ μοι· ἡ σκιά τοῦ Λαΐου δὲν ἴσεται ἐπὶ τοῦ βράχου; — Ὁχι ἀπεκρίθη ἡ Ἀντιγόνη. — Φεῦ! τὴν βλέπω, ἐπανάλαβεν ὁ Οἰδίπους, τὴν βλέπω! . . . φρικτὴ καὶ τρομερά! βλέπω τὴν βαθεῖαν πηγὴν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς διαρρέοντα τοῦ αἵματος ρεύματα. . . . οἱ σωματοφύλακες του φεύγουσιν. . . αἱ ἡνῖαι τῆς ἀμάξης πίπτουσιν ἀπὸ τὰς ἀδυνάτους χειρὰς του, καὶ εἰς μάστιν ἢ εἰς τὸ σῆθός του ἀρχομένη φωνή, ζητεῖ νὰ γένῃ λόγος εἰς τὰ θνήσκοντά του χεῖλη. . . . Ὡ θεοί! Ἀναγνώρισε τὸν υἱόν του! Ὡ σεβάσμιον πρόσωπον, μὴν ἔρχεσαι κατ' ἐμοῦ. . . . τὰ τρομερὰ βλέμματά σου μέ κεραυνόβολουσιν. . . . οἱ σοχασμοί μου ὅλοι ταραττονται — ὦ

ιερά σκιά, εἴαν αἱ ἀκατάπαυστοι τῆς ζωῆς μου δυσυχίαι, καὶ ἡ ἀτυχία, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκαταβύβισθην, δέν σ' ἀρκοῦσι πρὸς ἐκδίκησιν, ἐκδικήθῃτι νῦν βλέπουσα, ὅσα κατὰ ταύτην τὴν σιγμὴν πάσχω. Συγχαίρσόν με, καὶ ῥίψε ἐν βλέμμα εὐσπλαγχνίας πρὸς τὴν ἀθάνατον Ἀντιγόνην μου! — ὦ Ἀντιγόνη! ἔλθε εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Θύγατερ ἀγαπητή! ὑπερασπίσθῃτι τὸν δυσυχὴ πατέρα σου, ἰκέτευσε ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν οὐρανόν, καὶ τὸν μέγαν Δία· ἰκέτευσε τὰς παρηγορήτριας τῶν ἀνθρώπων Μούσας! — ὦ τρομεραὶ Εὐμενίδες! ἀφήσατέ μοι! σεῖς δὲν ἔχετε καμμίαν ἰσχύον ἐναντίον τῆς ἀρετῆς. — Ἡ Ἀντιγόνη μου με περισφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς αἰσθάνομαι τὰ δάκρυά της διαδρέχοντα τὸ σῆθός μου, καὶ τὰ χεῖλη της δαλίζοντα εἰς τὸ μέτωπόν μου τὰς λευκάς τρίχας μου. —

Οὕτως ὤρμιλει ὁ Οἰδίπους· ἡ δὲ Ἀντιγόνη ἐπαρηγοροῦσε με γλυκεῖς λόγους τὸν πατέρα της· ὅστις, βλέπων ἤδη τὸν θάνατον, ἐκαταπράυνε τὴν ταραχὴν του καὶ με ἱλαρὰν φωνὴν λέγει· Θυγάτηρ μου, βλέπεις τὸ διὰ τὴν θυσίαν διωρισμένον σφάγιον. Ἡ τελευταία τῆς ζωῆς μου σιγμὴ ἔφθασεν, ἀλλ' ἀγνοῶ τίνι τρόπῳ θέλει ἐκτελεσθῇ αὕτη τῶν θεῶν ἢ θέλῃσις. Πρὶν ὅμως ἀποθάνω, κόψε, ὦ θυγάτερ, ἀπὸ τοῦ μέτωπόν μου ἕνα πλόκαμον τριχῶν, καὶ θέσεται ἐπὶ τοῦ μεμονωμένου τύμβου, τῆς δυσυχοῦς μητροῦ σου· ποιήσων ἐπ' αὐτὸν σπονδὰς γαλακτος καὶ μέλιτος. Ἄ! αὕτη ἦναι ἡ πρώτη φορά, ἀφοῦ μία βασίλισσα, σύ ζυγος, μήτηρ ἐνταφιάσθῃ ἄνευ τελετῆς, καὶ κρυφίως εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς. Κάνεν πρᾶγμα, ὦ θυγάτερ, δὲν θέλει σ' ἐμποδίσειν νὰ ἐκτελέσῃς αὐτὸ τὸ ἱερὸν χρέος. — Ὁ θάνατος ἐκαθάρισε τὰ πάντα. —

Ἀνασθενάξας δὲ βαθέως, καὶ σιωπήσας πρὸς ὀλίγον, ἐπαυάλαβε λέγων — Εἰς τὴν παροῦσαν σιγμὴν αἰσθάνομαι τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς, καὶ τὴν ἰσχύον τοῦ θανάτου· ἡ ζωὴ με παρρησιάζει δυσυχίας, ὁ θάνατος ἄρχεται νὰ με διδάσκῃ. ὦ φῶς τοῦ ἡλίου! δὲν διαλάμπεις πλέον εἰς τοὺς ὕψους μου, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ φῶς λαμπρότερόν σου διαυγάζει εἰς τὴν διάνοιάν μου. — Ἱερά κατοικία! ἀνοίξον τὰς θύρας σου, καὶ δέχθῃτι ἐκεῖνον, ὅστις δύο φορές ἐπροσκήλθῃ εἰς τὴν ὑπερτάτην ἀξίαν· δέχθῃτι τὸν δυσχερέστερον τῶν ἀνθρώπων! Σὺ δὲ Ἀντιγόνη μου, θυγάτερ θαρράλεα καὶ μεγαλόφρων,

ἐπικάλεσαι ἐκ νέου τὴν ἐπιείκειαν τῶν ἀθανάτων, καὶ εἰ-
 δε οἱ θεοὶ νὰ εἰσακούσῃσι τὰς ὁποίας δι' ἐσὲ κάμνω εὐχάς. —
 Ἄλλ' ἐνὸσφ' ἐγὼ θέλω καθαρίσειν ἑμαυτὸν εἰς τὴν πλησίον
 πηγὴν, ὕπαγε, ᾧ θυγατερ, πρὸς ζητιῶν ἐνὸς μέλανος ἀρ-
 νίου, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ θυσιάσῃ εἰς τὰς καταχθονίους
 θεότητας. —

Ἡ Ἀντιγόνη ταχύτερα τῆς ἐλάφου, τρέχει πρὸς τὴν πλη-
 σίον πεδιάδα εἰς ἓνα ποιμένα καὶ ζητεῖ τὸ ὅποιον ὁ πατήρτης
 ἐπεθύμει θυμῷ, καὶ τὸ φέρει πρὸς αὐτόν. — Ὁ Οἰδίπους ἀνα-
 ξενάξας ἐναγκαλίσθη τὴν θυγατέρα του, λέγων πρὸς αὐτὴν,
 ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ. — Ἡ Ἀντιγόνη πίπτει
 εἰς τοὺς πόδας του — Ὡ θυγατερ! λέγει ὁ βασιλεὺς, ἡ θέλι-
 σις τῶν θεῶν πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἀλλοίμονον! ἀφίνω μόνην
 εἰς ταύτην τὴν γῆν ἄνευ βοηθείας κινῶς. Δὲν δύναμαι νὰ
 σ' ἐμπιστευθῶ εἰς τοὺς βαρβάρους ἀδελφούς σου, οὐτ' εἰς τὴν
 ἀδύνατον ἰσμήνην· ἀλλ' οὔτε εἰς τὸν Κρέοντα. Δὲν θέλεις
 ἔχειν ἄλλο ὑποστήριγμα παρὰ τὴν ἰδίαν σου ἀρετὴν. Ὑπαγε
 εἰς τὴν πόλιν τοῦ Θησέως. Ὁ Ἥρωρ τῶν Ἀθηναίων εἶναι διωρι-
 σμένος ἀπὸ τοὺς θεοὺς διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ καὶ νὰ βοηθήσῃ
 τὰς ἐπιχειρήσεις σου· ὕπαγε εἰς τὴν ἑνδοξὸν πόλιν τῆς Ἀθη-
 νᾶς μετὰ τὸν ἱκετευτικὸν κλάδον· ἐπειδὴ πᾶς τις πρέπει ν' ἀκο-
 λουθῇ τὴν τύχην του. —

Ἡ Ἑρὴ θρηνοῦσα τὴν κατάρασιν τοῦ πατρόςτης, ἔδρε-
 χε τὰς χεῖράς του μετὰ δάκρυάτης. Ἡ δυσυχία τῶν ἀδελ-
 φῶντης ἀνανεοῦται εἰς τὴν μνήμηντης, λησιμονεῖ τὴν ἰδίαν
 αὐτῆς ἀβλίαν κατάρασιν, συλλογίζεται τὴν ἀτυχίαν ἐκείνων
 καὶ ζητεῖ νὰ ἀποτρέψῃ τὰ ὀλέθρια τῆς πατρικῆς κατάρας ἀπο-
 τελέσματα, — Ὁ πατέρμου, λέγει πρὸς αὐτόν, συγχώρη-
 σον τοὺς δυσυχεῖς ἀδελφούς μου· διὰ νὰ εἰσακούσωσιν οἱ
 θεοὶ τὰς εὐχάς σου πρέπει αὐταὶ νὰ γίνωνται δι' ὅλα σου τὰ
 τέκνα· ἂ! συγχώρησον τοὺς ἀδελφούς μου, διὰ νὰ μὴ πάσχω
 κ' ἐγὼ τὰ δεινὰ τῆς δυσυχίας. — Ὁ ψυχὴ μεγαλόφρων τῆς
 ἐμῆς Ἀντιγόνης, ἐπανάλαβεν ὁ Οἰδίπους, ἡτὶς φροντίζει ν' ἀνα-
 κουφίσῃ τὰς ἀτυχίας τῶν ἄλλων. Εἰς τί δύναται νὰ σ' ὠφε-
 λήσῃ ἡ εὐτυχία των; Σὺ θέλεις ἔχειν πάντοτε, ᾧ θυγατερ,
 τὴν εἰρήνην τοῦ συνειδότος, τὰ ἐγκώμια τῶν ἀνθρώπων, καὶ
 τὴν ὑπεράσπισιν τῶν θεῶν. — Ἀλλοίμονον! μ' ἐνθύμισες τοὺς
 δυσυχεῖς μου υἱούς! εἰς τὴν φροντίδα αὐτῶν θέλεις παραιτῇ-

σειν σεαυτήν! Φεῦ! ἡ ζωῆς σου λοιπὸν ὅλη δὲν θέλει εἶσθαι εἰμὴ σειρὰ πόνων καὶ ταραχῶν; Οὐχί· οἱ θεοὶ δὲν θέλουσιν ἀφῆσειν τὴν ἀρετὴν σου ἀνευ ἀντιμισηδίας. Αὕτη εἶναι ἡ τελευταία εὐχὴ τοῦ εἰς τὸν θάνατον σπεύδοντος πατρός σου. Χαῖρε, θύγατερ! χαῖρε Ἀντιγόνη μου. —

Μόλις ἡ Ἀντιγόνη ἀπομακρύνθη ἀπὸ τὸν πατέρα της, καὶ ἀμέσως ἀντήχει εἰς ὅλα τὰ μέρη μίᾳ τρομερωτάτῃ βοῇ. Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐκρύπτετο βαθμιδὸν καὶ ἐν πυκνότητι σκότος ἐκάλυπτε τὸ πᾶν. — Φοβεραὶ ἀστραπαὶ διαπερῶσαν τὰ βάθη τοῦ σκότους. — Αἱ κορυφαὶ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τὰ ὕψη τοῦ Ἑλικῶνος ὠμοίαζαν Ἡφαίστια ὄρη διὰ τὰς ὁποίας ἔρριπτον φλόγας — καὶ τὰ τεθολωμένα τοῦ χειμάρρου κύματα ἐταράττοντο σφοδρότατα. — Εἰς αὐτὰ τὰ φρικτὰ φαινόμενα συνενόθη ἐξαίφνης καὶ ἡ περιδόνησις μιᾶς ἀμάξης, ἥτις ἐφαίνετο ὅτι κατεδυθίσθη ἀπὸ τὰ ὕψη ὄρους τινος εἰς τὰ βάθη τῆς ἀβύσσου. — Ἡ Ἀντιγόνη τρέμουσα σρέφει τὸ πρόσωπόν της πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἄφησε τὸν πατέρα της, καὶ βλέπει μεταξὺ τῶν δύο καιομένων δρυῶν, τὸν δυσυχὴ τῶν Θηβῶν βυσίλειά, ἔχοντα τὸ πρῶσωπόν του καλυμμένον μακρὺ κάλυμμα, κρατοῦντα δὲ μὲ τὴν δεξιάν του χεῖρα τὸ ἱερὸν ξίφος καὶ μὲ τὴν ἀριστεράν του τὸν κρατῆρα, ὅστις ἐδέχθη τὸ τοῦ θύματος αἷμα. — Λάμπρότατον φῶς ἐπερικυκλοῦσε τὸν σεβάσμιον δυσυχὴ, ἀμέσως ὅμως σβύνεται — πικνότητι δὲ σκότος διακρύπτει ἀπὸ τὴν ὄρασιν τῆς Ἀντιγόνης τὸν πατέρα της, καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ σκότους ἐκβαίνει ἡ τελευταία αὕτη φωνή· Βαβαί! Βαβαί! Χαῖρε θύγατερ. — Ἀμέσως ἡ λάμψις τῆς ἡμέρας ἀναγεννᾶται, καὶ τὸ πᾶν ἔλαβε τὴν φυσικὴν του μορφήν.

Ἡ Ἀντιγόνη πλησιάζει τρέμουσα πρὸς τὰς δύο δρεῖς, ἀλλὰ δὲν εὐρίσκει εἰμὴ τὸ ἐσφαγμένον θῦμα.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ υἱὸς τοῦ Λαῖου ἠφανίσθη ἀπὸ τὴν γῆν. — Οἱ θεοὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ φανερώσωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἂν ὁ Οἰδίπους ἐκαταβυθίσθη εἰς τὴν ἀβύσσον κεραυνοβληθεὶς, ἢ ἂν ὑψώθη εἰς τὸν Ὀλυμπον. —

Ἡ γενναία τοῦ Οἰδίποδος κόρη, μείνασα μόνη καὶ τεταραγμένη ἀπὸ τὰς λύπας καὶ ἀπὸ τὸν φόβον, τρεῖς ἡμέρας ἀκαταπαύσως ἐζήτει εἰς μάτην τὸ σῶμα τοῦ πατρός της διὰ νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸ τὰς τελετὰς τῆς ταφῆς. — Μὲ τρόμον ἐπάτει

εἰς ταύτην τὴν γῆν ἱερωθεῖσαν ἀπὸ τὴν ἐκδίκησιν τῶν
Θεῶν. — Αἱ θρεῖς ἑκαὶ ὀκτὼ ἀκόμη, καὶ αὕτη βεβαρυμένη ἀπὸ
τοὺς κόπους ἐπρόσφυγεν εἰς τὴν ἀπλὴν κατοικίαν γέροντος
τινὸς ποιμένος, διὰ τὴν ἀναλάβῃ τὰς δυνάμεις τῆς καὶ τὴν δυ-
νηθῇ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς τελευταίας τοῦ πατρός τῆς Θελησίης
ὑπάγουσα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐν Παρισίοις τῇ 1. Ἰουνίου 1817.

Ἰωσήφος Μ. Δούκας.

Ἐκ Τεργέσης τῇ 20. Μαΐου 1817.

Παρατηρημένον εἶναι ὅτι οἱ ἀπανταχοῦ γῆς, ἐκ διαφό-
ρων λόγων, σκωρπιζόμενοι Γραικοὶ, ἀφ' ὧν συναχθῶσιν εἰς τὸ
αὐτὸ ἀρκετοὶ, ὥς νὰ συνισῶσιν ὀλοκλήρου σῶμα, ἔχον προ-
νόμια καὶ ὄνομα ὀλοκλήρου γένους, δύο πράγματα μάλιστα
ἐπιμελοῦνται τὰ ἐξῆς· α'. ἵνα διαφυλάξωσιν ἀπαρασάλευτα
τὰ δόγματα τῆς ἱεράς πίστεώς των, πρὸ πάντων φροντίζουσι
νὰ λαβῶσι τὴν ἄδειαν ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ κράτος διὰ νὰ κτίσωσι
ναὸν, ὅπου συναγόμενοι νὰ λατρεύωσι τὸν Θεὸν εἰς τὴν γλῶσ-
σάν των, καὶ κατὰ τὸ ἀνέκαθεν αὐτῶν ἔθος· καὶ ἀφ' οὗ τε-
λειώσωσι τοῦτο, δεύτερον ἔργον φροντίζουσι τὴν σύσασιν
σχολείου, ἵνα διδάσκωσι τοὺς υἱοὺς των, ὡς δύνανται, τὴν
προγονικὴν αὐτῶν γλῶσσαν.

Οἱ ἐν Τεργέσῃ κάτοικοι, συρρέυσαντες πολλαχόθεν, χά-
ριν τῆς ἐμπορείας, δὲν διέφεραν εἰς ταῦτα ἀπὸ τοὺς ἄλλα-
χοῦ μετοικισθέντας ὁμογενεῖς. Μόλις ἐτελείωσαν τὴν κτίσιν
τοῦ Θεῖου ναοῦ τοῦ προσάτου αὐτῶν ἀγίου Νικολάου κατὰ τὸ
1786 ἔτος, καὶ εὐθὺς ἔσρεψαν τὰς φροντίδας των εἰς σχο-
λεῖον ἀνέγερσιν. Ἀναλόγως λοιπὸν μὲ τὴν τότε κατάστασιν
των ἐσύσισαν σχολεῖον μὲ δύο διδασκάλους, τὸν μὲν γραμ-
ματικὴν, διδάσκοντα τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν τῆς κοινῆς
ἡμῶν γλώσσης, τὸν δὲ διὰ τὴν παλαιὰν Ἑλληνικὴν, οἱ τι-
νες ἐκρέμαντο ἀμέσως ἀπὸ τοὺς ἐξάρχους τοῦ γένους· καὶ
οὕτως ἐξηκολούθουν ὡς ἡδύναντο. Ὅταν ἔπειτα διωρίσθην
ἰδιαιτέροι Ἐπιστάται εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα, ἱκανοὶ καὶ εἰς
τὴν ἐκλογὴν τῶν διδασκάλων, καὶ εἰς τὸν ἐσωτερικὸν διορ-

γανισμόν νὰ ἐπιμελῶνται, ἄρχισαν νὰ λαμβάνωσι καλλιωτέραν μορφήν. Ἐκτοτε λοιπὸν ἀδιακόπως, ἀκολουθοῦντα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τὰ σχολεῖα ταῦτα, ἐφέλησαν τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν, ὅσον τὸ ἐσυγχωροῦσαν καὶ αἱ καθόλου περιστάσεις τῶν τότε καιρῶν, καὶ αἱ μερικαὶ δυνάμεις τῶν Γραικῶν.

Τὸ 1813, εἰς πλήρη συνέλευσιν, ἐκλέγοντες νέον Ἐπιστάτην, παμφιφεὶ ἐνέκριναν τὸν λογιώτατον κύριον Προκόπιον Καριτσιώτην (1), γνωρίζοντες αὐτὸν ἱκανὸν εἰς τοιοῦτον ἔργον, καὶ διὰ τὴν προκοπὴν, καὶ διὰ τὸν ἐνθερμον ζῆλόν του περὶ τῆς ἐπιδόσεως τῶν νέων. Καὶ ὄντως τὰ ἐφ' ἑξῆς ἀπέδειξαν, ὅτι οὔτε εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐλαυθάσθησαν, οὔτε αἱ ἐλπίδες των ἐψεύσθησαν. Καὶ τοὺς μὲν πρώτους δεκαοκτῶ μῆνας, διὰ τὰς καιρικὰς περιστάσεις, δὲν ἐδυνήθη νὰ κάμῃ ἄλλην διόρθωσιν, ἀλλὰ ἀφίσας τὰ πράγματα εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, ἐπεμελεῖτο μόνον τὴν ἐσωτερικὴν εὐταξίαν, τὸν διοργανισμόν, καὶ τὴν ἐπίδοσιν τῆς νεολαίας. Ὅταν ἔπειτα εὐτυχῶς, ἐπιστρέψασαι εἰς τὴν Τεργέσην αἱ ἐνδοξοὶ Αὐστριακαὶ σημαῖαι, ἀνεκόμεζαν πάλιν ὅλα τὰ πρῶην φυγόντα ἀγαθὰ, ἐπομένως καὶ τοὺς διεσκορπισμένους ὁμογενεῖς, τότε διὰ τῆς κηδεμονίας τῶν ἐξάρχων τοῦ γένους, διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν φιλομούσων ὁμογενῶν, αὐξήσας τὸν ἀξίεπαινον ζῆλον καὶ τοὺς κόπους του, ὅχι μόνον τῶν παραδόσεων τὰς πασάδας,

(1) Ὁ κύριος Προκόπιος Καριτσιώτης ἀναχωρεῖ ἐντὸς ολίγου διὰ τὴν πατρίδα του ἐσπλόμενος πρὸς καιρὸν παρὰ τοῦ φιλογενοῦς καὶ φιλομούσου Δεῖου του κυρίου Δημητρίου Καριτσιώτου, ἵνα ἐπισκευάσῃ καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταρρυθμίσῃ τὸ ἐκεῖ σχολεῖον, μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον πρὸ χρόνων ὁ αὐτὸς κύριος Δημήτριος Καριτσιώτης ἀνήγειρεν, μεθυσθῆναι ἐπλούτισε, καὶ διδασκάλους ἐπιτηδεύους ἐφρόντισε, καὶ φροντίζει νὰ ἐγκαταστήσῃ. Ζητεῖται τῶρα μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ ὁμογενῆς, κατέχων τὴν προγονικὴν γλῶσσαν, καμμίαν ἀπὸ τὰς ζώσας τῆς Ἑνρώπης, καὶ καμμίαν Ἐπιστήμην, ἵνα συναριθμηθῇ εἰς τοὺς ἄλλους διδασκάλους. Ὁ μισθὸς δὲν εἶναι ἐκαταφρόνητος, ἡ Δέσις τοῦ σχολείου εἶναι τερπνοτάτη, καὶ ὑγιεινοτάτη· εἶναι πραινισμένον μετ' ἱκανὰ βιβλία· λοιπὸν εἴτις κρίνει ἐαυτὸν ἄξιον τοῦ ἔργου, ἃς τὸ φανερώσῃ διὰ τοῦ Λογίου Ἑρμού, καὶ Δέλει λάβει τὴν ἀπόκρισιν περὶ τοῦ πραιτέου.

μικράς πλέον γενομένης διὰ τὴν πληθὺν τῶν νέων, καὶ ἐπικινδύνους εἰς τὴν υὑγείαν τῶν τε διδασκόντων καὶ διδασκόμενων, ἐπλάτυνεν, ἀλλὰ καὶ περὶ βιβλίων ἀναγκαίων ἐφρόντισε, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν διδασκάλων αὐξήτε, καὶ εἴτι ἐδύνατο νὰ κατορθώσῃ πρὸς μεταρρύθμισιν τῶν αὐτῶν σχολείων, δὲν παραμέλησε. Διὰ ταῦτα πάντα ὅχι μόνον ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς εὐγνωμονοῦσι πρὸς αὐτὸν καὶ ὁμολογοῦσι χάριτας διὰ τὴν περὶ τῆς προκοπῆς τῶν ἰδίων τέκνων φροντίδα του· ἀλλὰ καὶ ἡ ὑψηλὴ διοίκησις πληροφορηθεῖσα δι' αὐθεντικῆς εἰδήσεως τὸν μέγαν αὐτοῦ ζῆλον, καὶ τὴν ἄοκνον προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, ἠξίωσε νὰ γράψῃ εἰς τὸν ἐνταῦθα ἐπιμελητὴν καὶ ἔφορον τῶν μὴ δυτικο-ρώμαϊκῶν φροντιστηρίων, ἵνα τὸν φανερῶσιν ὅτι τὸ τοιοῦτον τὴν τέρπει μεγάλως καὶ ὄντως κατὰ τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἀντιγραφὴν (rescritto) σημειωμένην τῇ 29. Ἀπριλ. ἀρ. 7474 τὸν ἐφανέρωσε διὰ γράμματος ὁ ἐνταῦθα ἐπιμελητὴς τὰ περὶ αὐτοῦ χρῆσά καὶ φίλα φρονήματα τῆς ὑψηλῆς διοικήσεως, ὑποσυνάπτων ἀκόμῃ, ὅτι ἡ αὐτὴ ὑψηλὴ διοίκησις δὲν δέλει ἀναιρεῖ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐκλογὰς τῶν διδασκάλων, ἐννοουμένου πάντοτε ὅτι ἔχουσιν οἱ ἐκλεγόμενοι ὅσα, κατὰ τὸ ἡγεμονικὸν πρόσαγμα, ἀπαιτοῦνται διὰ τὸ τοιοῦτον ἐπάγγελμα.

Ἡ μὲν σημερινὴ τῶν σχολείων τούτων κατάστασις σημειοῦται κατωτέρω· εἰς τὸ ἐξῆς δὲ, διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν φιλογενῶν, ἐλπίζομεν νὰ τὰ ἴδωμεν εἰς καλλιωτέραν κατάστασιν· εἴθε ἡ ἐν αὐτοῖς ἐκπαιδευομένη Ἑλληνικὴ νεολαία νὰ ἐξέρχεται ἱκανὴ καὶ τὴν πατρίδα νὰ ὠφελήσῃ καὶ εἰς τὸ κράτος νὰ χρησιμεύῃ, γινομένη ἀξία τῆς πατρικῆς κηδεμονίας καὶ ἀγάπης τοῦ Σεβαστοῦ Βασιλέως καὶ Αυτοκράτορος, ὅσις καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐπισκεπτόμενος αὐτὰ, εἰδείξε πῶσον τὸν τέρπει ἡ προκοπὴ τῶν νέων.

Ἐκ Τεργέσης τῇ 28. Ἀπριλίου 1817.

Σημερινὴ κατάστασις τῶν Σχολείων τῶν ἐν Τεργέσῃ Γραικῶν.

Σχολεῖον πρῶτον σοικειωτικὸν ὑπὸ τὸν διδάσκαλον κύριον Λουκᾶν Πλαυλίδην. Εἰς αὐτὸ διδάσκονται τὰ πρῶτα σοικ

χεῖα τῆς Γραικικῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, καὶ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας.

Σχολεῖον δεύτερον ὑπὸ τὸν διδάσκαλον κύριον Ἰωάννην Πετριτσιάλην. Εἰς αὐτὸ τελειοποιῦνται τὰ μαθήματα τοῦ πρώτου· προσέτι δὲ διδάσκονται τὰ σοιχεῖα τῆς Ἰταλικῆς ἀναγνώσεως, καὶ γραφῆς, καὶ τῶν λογαριασμῶν.

Σχολεῖον τρίτον, ὑπὸ τὸν κύριον Σπυρίδωνα Πρέβετον. Εἰς αὐτὸ διδάσκονται τὰ σοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς, καὶ γίνεται μικράτις μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γραικικόν· μετὰ μεσημβρίαν δὲ σοιχεῖα τῆς Ἰταλικῆς Γραμματικῆς, καὶ τῆς Ἀριθμητικῆς.

Σχολεῖον τέταρτον ὑπὸ τὸν διδάσκαλον Κ. Ἀσώπιον. Εἰς αὐτὸ διδάσκονται τὸ Συντακτικόν καὶ Ἀναλυτικόν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς, ἔτι δὲ ἡ τελείωσις τοῦ Ὄρθογραφικοῦ καὶ Τεχνολογικοῦ· καὶ μεταφράζονται ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γραικικόν οἱ κλασικοὶ Ἕλληνες συγγραφεῖς· τῆς ὥρας μεταφράζεται ὁ Ἡρόδοτος. Ἐπειδὴ δὲ τῆς ὥρας εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ χωριστὴ παράδοσις Μυθολογίας, Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας, διὰ τοῦτο προσπαθεῖται ὅσον τὸ δυνατόν νὰ ἀναπτύσσωνται εἰς αὐτὴν τὴν παράδοσιν τὰ ἀπαντῶμενα ἐξ αὐτῶν· ἔτι δὲ καὶ νὰ προσαρμόζωνται ἐπὶ τὸ ἠθικόν καὶ τὸ χρησικόν εἰς τὸν βίον κατὰ τὸ δυνατόν τὰ μαθήματα. Τρεῖς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ἐξετάζει τοὺς μαθητὰς τῶν τριῶν ἄλλων σχολείων εἰς τὰ παρελθόντα μαθήματα ὁ Κύριος Ἐπιστάτης τῶν σχολείων, κατὰ Σάββατον δὲ γίνεται ἡ ἐξέτασις, καὶ ἡ ἐπανάληψις τοῦδε τοῦ σχολείου· καὶ ταῦτα μὲν τὴν αὐγὴν· μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν ἐξηγεῖται παρὰ τοῦ διδασκάλου πραγματεῖα περὶ καθηκόντων, διηρημένων εἰς καθήκοντα τῆς Τιμιότητος, τῆς Ἀρετῆς, καὶ τοῦ Πολιτικοῦ· δις τοῦ μηνὸς δὲ ἕκαστος τῶν μαθητῶν συντάσσει μικρὰ δοκίμια ἐδικῆς του συνθέσεως, τὰ ὅποια ἔπειτα διορθώνει ὁ διδάσκαλος· καὶ κατὰ τὰ συνθέματα, κατὰ τὴν διαγωγὴν καὶ ἐπιμέλειαν τῶν μαθημάτων εἰς ὅλον τὸ παρελθὸν ἡμῖς τοῦ μηνὸς, διανέμονται τυπωμένα γραμματῖα ἔχοντα ἐπιγραφὴν, Κακῶς, Μετρίως, Καλῶς. Ἀριστεῖ, γραφομένου τοῦ ὀνόματος τοῦ μαθητοῦ, καὶ ὑποσημειομένου τοῦ διδασκάλου· τὸ τοιοῦτον γίνεται καὶ εἰς τὰ τρία ἄλλα σχολεῖα.

Πᾶσαν Πέμπτην ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Ἀναστάσιος, Οἰκονόμος Ἀμπελακίων τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἑφημέριος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Γραικῶν, ἐξηγεῖ εἰς ὅλων τῶν σχολείων τοὺς μαθητὰς τὴν ἱερὰν Κατήχησιν. Ὁ δὲ κύριος Πρέβετος πᾶσαν Κυριακὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐξηγεῖ τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ἀναγνώσθην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀπὸ ὅλων τῶν σχολείων τοὺς μαθητὰς νέοι δεκαεξὶ τὸν ἀριθμὸν σπουδάζουσι τὴν Ζωγραφικὴν ὑπὸ τὸν ἐμογανῆμας κύριον Ἰωάννην Τρυγόνην· δέκα δὲ σχεδὸν ἄλλοι σπουδάζουσι τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, ὑπὸ τὸν διδάσκαλον κύριον Ἰωσήφ Ἀντμάννον.

Σ. Ἔχμεν χριστὰς ἐλπίδας ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θέλουσιν ἐκδοθῇ ἐπίτιδες συντεταγμένα μεθοδικὰ βιβλία, διωρισμένα εἰς χρῆσιν τῶν αὐτῶν σχολείων, περὶ πάντων τῶν παραδιδόμενων ἐν αὐτοῖς μαθημάτων· πάντα δὲ ταῦτα ὡς κύριον σκοπὸν θέλουσιν ἀποβλέπει τὴν εὐπαίδευσιν τῆς ἡμετέρας καὶ προγονικῆς γλώσσης· καὶ οὕτως διοργανισθέντα καὶ συζηματισθέντα καλλιώτερον θέλουσιν ἀποδώσει καὶ καρπὸν περισσότερον· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα, ὡς εἶναι γνωστὸν, ἀπαιτοῦσι καὶ χορηγίαν ἱκανήν, καὶ καιρὸν, ἵνα γένωσι μετὰ τῆς ἐνδεχομένης ὠριμότητος.

Ἀνακρίσεις γενόμεναι κατὰ τὴν 30. Ἀπριλίου
ἕως 6. Μαΐου 1817.

Ἡ 30^η 18. Ἀπριλίου, καθ' ἣν ἡμέραν ἐωρτάζετο ἡ Μεσοπεντηκοστή, εἶναι ἡ πρώτη ἡμέρα τῶν ἀνακρίσεων. Εἰς εὐρύχωρον λοιπὸν πασιάδα τοῦ σχολείου, ἔνθα ἦτον κατασκευασμένου εἶδος μικροῦ ναοῦ, ζολισμένον μὲ διάφορα ἄνθη, εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποίου ἦτον ἡ προτομὴ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ εἰκόνισμα τοῦ Βασιλέως Φραγκίσκου Α΄, ἐνώπιον τοῦ παρὰ τῆς ὑψηλῆς Διοικήσεως γενικοῦ Ῥφόρου τῶν Φροντιστηρίων τῆς Τεργέσης τῶν μὴ δυτικο-βωμαϊκῶν, τῶν τιμίων Ἐπιτρόπων, πολλῶν ἐγκρίτων τοῦ γένους, τῶν ἱερέων τῶν διδασκάλων, καὶ πολλῶν ἄλλων ὁμογενῶν, ἀναβάντων ἐπάνω μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἔγιναν τὴν πρώτην ταύτην ἡμέραν τὰ ἀκόλουθα.

α'. Ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Ἐπιστάτου ὁμιλία περὶ ἀρχῆς τῶν ἀνακρίσεων σημειωμένη κάτωθεν διὰ τοῦ Α.

β'. Ἀνεγνώσθη ἄλλη ὁμιλία σημειωμένη κάτωθεν διὰ τοῦ Β.

γ'. Ἑτεραι Ἑλληνικαί, Ἱταλικάι, καὶ Γερμανικάι ὁμιλίαι, αἱ ὁποῖαι ὅλαι παραλείπονται ἐνταῦθα.

δ'. Ἀνεγνώσθη ἡ σημερινὴ κατάστασις τῶν σχολείων τῶν ἐν Τεργέσῃ Γραικῶν.

ε'. Ἀνεγνώσθησαν οἱ κατάλογοι τῶν μαθητῶν καὶ τῶν τεσσάρων σχολείων, ἐνθα ἦτον σημειωμένον τὸ προτέρημα καὶ ἐλάττωμα ἑκάστου, ἡ διαγωγὴ τοῦ εἰς ὅλον τὸ παρελθὸν ἔτος, ἡ ἐν τῷ σχολείῳ διατριβὴ τοῦ καὶ ἡ ἐπίδοσις αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἔλαβεν ἕκαστος παρὰ τῶν ἐκεῖ εὕρισκομένων ἐγκρίτων τοῦ γένους, τὸν δίκαιον ἔπαινον ἢ ψόγον.

Τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Γραικικὰ ἀναγνώσματα ἦσαν καὶ Ἱταλιστὰ μεταφρασμένα, ὥστε ἐν ᾧ ἠκούοντο παρὰ τῶν ἄλλων, ἀνεγινώσκοντο καὶ παρὰ τοῦ γενικοῦ Ἐφόρου τῶν ἐν Τεργέσῃ Φροντιστηρίων.

Ἔως οὗ γένωσι τοιαῦται ἀναγνώσεις, ἐπέρασεν ἄρκετὴ ὥρα μετὰ τὴν μεσημβρίαν, καὶ οὕτως διελύθη ἡ συν-
ἔλευσις.

Ἵνα μὴ βαρύνωμεν τοὺς ἀναγνώσας διηγούμενοι λεπτομερῶς τὰ γενόμενα εἰς ἑκάστην ἡμέραν τῶν ἀνακρίσεων, ἐπιτέμνοντες σημειοῦμεν τὴν δευτέραν καὶ τρίτην ἡμέραν ἐξετάσθησαν ὅλοι οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ κοινὸν μάθημα τῆς ἱερᾶς Κατηχήσεως, καὶ τῶν τριῶν σχολείων οἱ μαθηταί, εἰς τὰ ἀνήκοντα μαθήματα. Τὴν τετάρτην ἡμέραν οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀνωτέρου σχολείου, καὶ ἐσημειοῦτο πῶς ἕκαστος αὐτῶν ἐπέρετο. Ἡ πέμπτη ἡμέρα τῶν ἀνακρίσεων ἦτον Κυριακή, ἡ ἑκτὴ ἦτον τοῦ ἀγίου Γεωργίου, καὶ λοιπὸν ἦτον κατάπαυσις τὴν ἐξοδόμην ἡμέραν ἐξετάσθησαν οἱ Γερμανίζοντες ἐνώπιον τοῦ παρὰ τῆς Διοικήσεως Ἐφόρου, καὶ ἄλλου ἀσπύ-
τως παρὰ τῆς Διοικήσεως ἀνδρός, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Γραμματικῆς, ἔπειτα ἐθεωρήθησαν αἱ ζωγραφίαι, καὶ ἐτελείωσαν αἱ ἀνακρίσεις.

τῆς ὀξυγενώσεως καὶ ἀπανθρακώσεως τοῦ αἵματος, τὴν διάβασίν του διὰ τῆς πνευμονικῆς φλεβῶς εἰς τὸν ἀριστερὸν κόλπον καὶ γαστρίδιον τῆς καρδίας καὶ εἰς τὴν ἀορτήν, τὸ αἷμα εἰς ὅλον τὸ σῶμα διαμοιράζουσιν, τὰς κρίσεις τῶν διαφόρων ὀργάνων καὶ ἐκκρίσεις, τὸ μυζήριον τῆς γεννήσεως ὑπο τὰς λέξεις “ πέψις, κυκλοφορία, ἀναπνοή, γέννησις, καὶ ἐν γένει, κρίσις, καὶ ἐκκρίσις.

Ἡ Παθολογία, ὡς Φυσιολογία παθολογική, ἐρευνᾷ τὴν ἀσθενή κατάστασιν τοῦ αὐτοῦ, τὸ εἶδος τῆς διατροφῆς τῶν ἰδιοτήτων τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς, αἰσθητότητος καὶ κινητότητος, τὸν βαθμὸν τῆς ἀνισορροπίας τοῦ φυτικοῦ, ζωτικοῦ, θυμικοῦ συστήματος, καὶ τῆς τῶν ὀργάνων, τὰς προδιαθετούσας αἰτίας, ἤτοι τῷ ὀργανισμῷ συμπεφυκῆας, τὴν κρᾶσιν, τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλον (sexe), τὸ ἡλικόν, τὰ περιστατικά, οἷον ἐπάγγελμα, διαίταν, ἤτοι τρόπον τοῦ ζῆν, ἔξεις, τὴν κρᾶσιν (temperature), τὸ πλάτος, τοὺς ἀέρας, τὴν ὑγρατίαν, τὴν βαρύτητα τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, τὰς εὐκόλους ἢ δυσκόλους μεταβολὰς τοῦ κλίματος, τὴν τοπικὴν θέσιν, τὰ τοπικὰ αἶρια (gaz, αἶριον) ἀναπτυσσόμενα ὑπὸ ἀποσυνθέσεως τινὸς ὕλης, τὰ συμπτώματα ἤτοι σημεῖα ὑπακόλουθα τῶν προδιαθετουσῶν καὶ περιστατικῶν αἰτιῶν. Μετ’ αὐτὰς τὰς θεωρίας ὁ Παθολόγος, μεταχειριζόμενος μέσα τὰς αἰσθήσεις του διὰ τὰ συμπτώματα ὡς αἰσθήματα χρήζοντα μόνον τῶν αἰσθήσεων, καὶ τὸν νοῦν διὰ τὰς αἰτίας, δυνάμενον νὰ θεωρήσῃ τὴν συνεχείαν μεταξὺ τῶν αἰτιῶν καὶ συμπτωμάτων ἤτοι ἀποτελεσμάτων, καὶ κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον προχωρῶν ἀπὸ σημεῖα ἀναμνηστικά ἤτοι ἀπόντα καὶ παρόντα, φθάνει εἰς τὴν χαρκτηρίσιν τῆς νόσου, καὶ κατ’ αὐτὰς τὰς διαφόρους σχέσεις ἡ Παθολογία ὀνομάζεται, σημειωτική, αἰτιολογία, συμπτωματολογία, νοσολογία.

Αἱ ἄλλαι ἐπιστήμαι Χημική, Μηχανική, Δυναμική, Ὑδροστατική ἐκ πλαγίου ἔχουσιν ἀντικείμενον τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ Χημική ὡς ἐπιστήμη τῶν συνθέσεων καὶ ἀποσυνθέσεων μᾶς διδάσκει τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος εἰς τὸν πνεῦμονα, τοῦ ὁποῦ το ὀξυγόνον ἐνούμενον μετ’ τὸν ἀνθρακα καὶ τὸ ὕδρογόνον τοῦ αἵματος συνθέτει τὸ Ἀνθρακικόν ὀξύ καὶ τὸ ὕδωρ, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ θερμαντικοῦ (Calorique) ἀναπτυσσομένου ἀραιωθέντα ὡς ἀνωφελῆ καὶ ἐπιζήμια

Διανομὴ τῶν Βραβείων.

Εἰς βαθμοὺς τρεῖς ἦσαν μοιρασμένα τὰ διωρισμένα βραβεία, τὰ ὅποια ὄχι ὡς πέρυσι νομίσματα, ἀλλὰ ἦσαν ἐκ διαφόρων πλεγμάτων μεταξαιτῶν κατασκευασμένοι ζαυροί. Εἰς δὲ τοὺς ἀξιοθέντας βραβεῖου τοῦ πρώτου βαθμοῦ ἐδόθησαν καὶ Τιλέμαχοι Ἰταλικοί, καλὰ σιχωμένοι. Καὶ εἰς τοὺς τῶν τριῶν δὲ βαθμῶν ἐδόθη γραμματίον, ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ Ἐπιστάτου, ἀποδεικτικὸν τῆς ἐπιμελείας, καὶ ἀγωγῆς τῶν, καὶ προτρεπτικὸν εἰς τὴν παιδείαν, ἵνα κολληθῇ εἰς τὸ βιβλίον, τὸ ὅποιον ἔλαβαν ὡς βραβεῖον. Ἡ διανομὴ ἔγινε τῇ 15/3 Μαΐου τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως. Εἰς τὴν αὐτὴν λοιπὸν πασάδα, ἐν ᾗ ἔγιναν καὶ αἱ ἀνακρίσεις, ἐκ τὸς τοῦ παρὰ τῆς Διοικήσεως Ἐφόρου, τῶν κυρίων Ἐπιτρόπων, πολλῶν ἐγκρίτων τοῦ γένους, πολλῶν πατέρων καὶ μητέρων, παρευεῖθι τόσου πλῆθος ὁμογενῶν, οἵτινες ἀκούσαντες τὴν εἶδῃσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρὰ τοῦ Ἐφημερίου, ἀνέβησαν εἰς τὸ σχολεῖον παμπληθεῖ, ὥστε μόλις ἐδύνατο νὰ στέψῃ ὁ ἄνθρωπος. Τότε λοιπὸν ὁ μὲν κύριος Ἐπιστάτης ἀνεγίνωσκε τὰ ὀνόματα τῶν νέων· εἰς δὲ τῶν διδασκάλων παρασέκων εἰς τὴν θύραν τοὺς ἔμβαζε, καὶ τότε ἀναγινωσκομένου τοῦ προτερήματος ἑκάστου, διενέμετο κατ' ἀξίαν τὸ βραβεῖον, τὸ ὅποιον λαμβάνοντες ἐφιλοῦσαν τὰς χεῖρας τῶν ἱερέων, εὐχαριστοῦσαν τοὺς κυρίους Ἐπιτρόπους, καὶ ἐπαρμέριζαν, ἕως οὐ ἐτελείωσαν ὅλοι· διεμοιράσθησαν δὲ βραβεῖα, τοῦ μὲν πρώτου βαθμοῦ 26, τοῦ δευτέρου 19, τοῦ δὲ τρίτου 14. Μετὰ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων ἀνέγνωσεν ὁ κύριος Ἐπιστάτης ὁμιλίαν πρὸς τοὺς νέους σημειωμένην κάτωθεν διὰ τοῦ Γ. Τὴν δὲ ἐξῆς Κυριακὴν τὰ μὲν ὀνόματα τῶν βραβεθέντων νέων ἐκολλήθησαν εἰς τὰς θύρας τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα τὰ ἀναγνώσωσιν οἱ ὁμογενεῖς· ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν νέων οἵτινες βραβεῖον βαθμοῦ Α'. φοροῦντες τὰ παράσημά των, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀγίου Εὐαγγελίου καθέντες εἰς τὸ μέσον τοῦ θείου ναοῦ, ἐχαιρέτησαν τοὺς πάντας· εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπρόβαλεν εἰς τὸ μέσον, καὶ ἐξεφώνησε μικρὰν ὁμιλίαν, τῆς ὁποίας ὁ σκοπὸς ἦτον ἡ ἐκ μέρους των εὐχαρίστησις πρὸς τοὺς κυρίους Ἐπιτρόπους καὶ Ἐπιτηρητὰς τῶν σχολείων, διὰ τὴν περὶ τῇ προκοπῇ αὐτῶν φροντίδα.

Ζητοῦμεν τὴν συγνώμην καὶ τῶν καταδεχθέντων νὰ ἔλθωσιν εἰς τὰς ἐξετάσεις καὶ τῶν ὅσοι καταδεχθῶσι νὰ ἀναγνώσωσι τὰ τοιαῦτα ψελλίσματα. Τῶν πρώτων καὶ τῶν δευτέρων ἡ εὐνοια δύναται μὲ τὸν καιρὸν νὰ κατασῇ ἀξιολογώτερα.

Α. Ὁμιλία γενομένη εἰς τὸ ἄνοιγμα τῶν ἀνακρίσεων τῶν μαθητευομένων εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἐν Τεργέσῃ Γραικῶν τὴν 30. Ἀπριλίου. 1817.

Σήμερον, ἐκλαμπρότατε καὶ ἐλλογιμώτατε κύριε Ἐφορε τῶν ἐν Τεργέσῃ Φροντιστηρίων σεβασμιώτατοι Ἱερεῖς, καὶ πνευματικοί μας πατέρες, ἔντιμοι πρυτάνεις καὶ ἀρχηγοὶ τοῦ γένους ἡμῶν, κύριοι Ἐπίτροποι, φιλόσοργοι πατέρες, καὶ φιλότεκνοι γεννήτορες, φιλόμουσοι καὶ εὐπατρίδαι Ἕλληνες, καὶ λοιποὶ πάντες ζηλωταὶ τῆς προκοπῆς τῶν τέκνων μας· σήμερον κατὰ τὴν ἐπ' Ἐκκλησίαν ἐγγραφον προκήρυξιν, καὶ τὴν κατὰ νόμον ἐπιψηφισθεῖσαν διάταξιν ἀνοίγει τὸ Θέατρον τῶν σχολαστικῶν ἀνακρίσεων τῶν χρονικῶν μαθημάτων τῆς νεολαίας μας, ἐν ᾧ οἱ μαθηταὶ τῶν 7 διδασκάλων τῶν σχολείων μας, τοῦτε σεβαστοὶ πατρὸς ἡμῶν ἱεροδιδασκάλου κυρίου Ἀναστασίου ἐφημερίου μας, τῶν διδασκάλων κυρίου Κωνσταντίνου Ἀσωπίου, καὶ λογιωτάτου κυρίου Σπυρίδανος Πρεβέτου, τῶν φιλοτίμων καὶ φελεπιμελῶν δύο ὑποδιδασκάλων μας κυρίου Ἰωάννου Πετριτσιᾶλη, καὶ κυρίου Λουκᾶ Παυλίδου, προσεβιμένων καὶ τῶν ἄλλων δύο, τοῦτε κυρίου Ἰωάννου Τρυγόνη, διδάσκοντος ἀνὰ δύο ἄρας τὴν ἐλευθέριον καὶ εὐγενῆ τέχνην τῆς Ζωγραφίας, καὶ τοῦ κυρίου Ἀντμάννου διδάσκοντος τὴν Γερμανικὴν διάλεκτον· σήμερον παρῆνσιάζονται, ᾧ σεβασῇ συνάθροισις, ἔμπροσθεν ὑμῶν ἀπάντων οἱ νέοι τῶν σχολείων μας, ἵνα σᾶς ἀποδώσωσι μικρὸν σημεῖον εὐγνωμοσύνης διὰ τὸν πρὸς τὴν αὐτῶν προκοπὴν ζήλόν σας, δίδοντες μικρὰ δείγματα τῆς ἐπιμελείας των εἰς ὅσα ἐδιδάχθησαν, καὶ ἔμαθον ἀπὸ τοὺς φιλοπόνους διδασκάλους αὐτῶν ἐν τῷ μεταξύ τοῦ παρελθόντος

ἔτους. Αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἀγαθοὶ βλαστοὶ, καὶ αἱ μέλλουσαι εὐτυχεῖς ἐλπίδες τοῦ γένους ἡμῶν, σήμερον ἐλπίζουσι νὰ ἀποκριθῶσιν ὄχι εἰς ἐμὲ τὸν Ἐπιστάτην αὐτῶν, ἀλλ' εἰς ὅποιονδήποτε ἦδελε λάβει τὴν καλωσύνην διὰ νὰ τοὺς ἐξετάσῃ, ἐπάνω εἰς τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν τῶν γλωσσῶν τῆς τε παλαιᾶς Ἑλληνικῆς καὶ νέας Γραικικῆς ἡμῶν, τῆς Ἰταλικῆς καὶ Γερμανικῆς, ἐπάνω εἰς τὰ 8 ἢ καὶ ἑννέα μέρη τῶν τριῶν τούτων διαλέκτων, ἐπάνω εἰς τὸ Τεχνολογικόν, Ὀρθογραφικόν καὶ Συντακτικόν τῶν αὐτῶν, ἐπάνω εἰς τὴν μεταφρασιν τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην, ἐπάνω εἰς τὸ νόημα καὶ ἠθικὸν τῶν μαθημάτων, εἰς ὀλίγα τινὰ τῆς Μυθολογίας, Χρονολογίας, Γεωγραφίας, ἱερᾶς Κατιχήσεως, τῆς παλαιᾶς Γραφῆς τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, καὶ τῶν καθηκόντων. Ὑποβάλλουσι προσέτι ὑπὸ τὴν κρίσιν σας τὴν Καλλιγραφίαν αὐτῶν, καὶ τὰ μικρὰ δοκίμια τῆς συνθέσεώς των, γινομένης δις τοῦ μηνός. Καὶ τέλος ζωγραφικὰ πονήματα αὐτῶν, βάλλοντες ὑμᾶς ἀσεκᾶτους κριτὰς τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν διὰ νὰ λάβῃ κατὰ τοὺς πόρους καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ὁ ἀξιώτερος τὸ παρὰ τοῦ γένους καὶ τῆς σχολῆς ἐτοιμαζόμενοι βραβεῖον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὕλη ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν γίνονται αἱ ἀνακρίσεις εἶναι διάφορος, καὶ ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον ὥρας ἱκανὰς, ὁλλὰ καὶ ἡμέρας πολλὰς διὰ τοῦτο παρακαλεῖσθε ἀπαξάπαντες παρὰ τῆς νεολαίας, τῶν διδασκάλων, καὶ ἐμοῦ νὰ σεφανώσητε μὲ τὴν καθημερινὴν τιμίαν σας παρουσίαν τὸν ἱερὸν τοῦτον ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν, ὅσις χάρις εἰς τὴν ἀγρυπνον προσασίαν τῆς ὑψηλῆς Διοικήσεως, εἰς τὴν πατρικὴν κηδεμονίαν τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτορος καὶ Βασιλέως, διὰ τῆς φροντίδος τῶν ἐντίμων Ἐπιτρόπων τοῦ γένους ἡμῶν, διὰ τῆς σοφῆς καὶ εὐμεθέδου παραδόσεως τῶν συνετῶν διδασκάλων ἡμῶν, καὶ διὰ τῆς κατὰ μέρος συνεισφορᾶς, καὶ βοηθείας τῶν φιλοτέκνων γονέων, καὶ φιλομούσων ὁμογενῶν, θέλει ἀποκατασταθῇ μὲ τὴν πρόσδοκ τῶν χρόνων ὁ Ἑλικὸν καὶ ὁ Παρνασσὸς, καὶ θέλει μὲ τὸν καιρὸν ἀναφανῇ ἡ Στοὰ, ἡ Ἀκαδημία, καὶ τὸ Δύκειον τῶν Ἀθηναίων, ἐξ οὗ θέλουν ἀναγεννηθῇ ὁμογενεῖς νέοι ἀξιοὶ ἀπόγονοι τῶν Ὀμήρων, Πλατῶνων, Ἀριστοτολῶν, καὶ Θεοκυδιδῶν, οἱ τινες ἀνεδείχθησαν ὑπὲρ τὸς τῆς παλαιοῦ ποτὲ ἀξιαγάτου ἡμῶν πατρίδος,

τὸ καύχημα τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸ θαῦμα τῶν ἔθνων. Ναὶ οὕτως ἐπεύχομαι καὶ οὕτω δοίη εἰς τὸ γένος μας τὸ θεῖον.

Προκόπιος Καριτσιώτης.

Τεργέση τὴν 30. Ἀπριλίου 1817.

Β'. Ὁμιλίᾳ ἐκφωνηθεῖσα τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν ἀνακρίσεων τῶν μαθητευομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν σχολὴν τῶν ἐν Τεργέσῃ κατοικημένων Γραικῶν.

„Ὅχι ἵνα σᾶς πλέξῃ ἐγκώμια καὶ ἐπαίνους, ἔντιμος ὁμήγυρις, σᾶς ἐπροσκάλεσε σήμερον ἡ σχολὴ ἐνταῦθα τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν ἐπαίνων δὲν ἔχετε οὐδεμίαν χρεῖαν· κατόπιντων ἐπισύρουσιν οἱ ἐνάρετοι ἄνδρες τὰ τοιαῦτα. Ὅχι ἵνα ἐπιδειχθῇ πλοῦτον καὶ θησαυρὸν μαθήσεως καὶ σοφίας· ἡ σχολὴ εἶναι ἀνάστημα ἐδικόνσας, καὶ λοιπὸν εἰξεύρεται καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν κατάστασίν της. Ὅχι ἵνα σᾶς ἐπαινέτῃ τὰ καλὰ τῆς μαθήσεως, καὶ νὰ σᾶς ἀποδείξῃ ὅτι ἐκ τῆς ἀμαθείας προέρχονται ὅσα κακὰ βασανίζουσι τοὺς ἀνθρώπους· ἤθελε σᾶς ἀδικήσῃ μεγάλως, εἰ μόνον ἤρχετο εἰς ὑποψίαν, ὅτι ἔχετε τοιούτων ἀποδείξεων χρεῖαν· ἄλλων ἔθνων δυνατόν νὰ ἦναι τὰ τοιαῦτα φρονήματα· οἱ Γραικοί, οἵτινες ὡς ἔρμαιον ἀρπάζουσι πᾶσαν εὐκαιρίαν τῆς ἐκπαίδευσεως, δὲν θέλουσι ποτὲ καταντήσῃ εἰς τοσαύτην ἀνημοσύνην τοῦ χαρακτῆρός των. Ὅχι ἵνα σᾶς δώσῃ τὴν θλίβεράν ταύτην εἰδησίην, ὅτι τὸ ἔθνος ἡμῶν, καίτοι φιλότιμον, καίτοι φιλομαθὲς καὶ ὑπερβολὴν, παρ' ἀξίαν ὁμως πάσχει· καὶ τί πάσχει; τὸ δεινότερον τῶν ἀβύσσημάτων—τὴν ἀμάθειαν. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην τὴν ἐπληροφορηθῆτε πρὸ πολλοῦ, καὶ διὰ τοῦτο προσπαθεῖτε, ὅση δύναμις, ἵνα διορθώσῃτε τὸ κακόν. Καὶ λοιπὸν διὰ τί μᾶς ἐπροσκάλεσεν ἡ σχολή; διὰ δύο αἷτια, πάντῃ παρὰ τὰ ἄνω διάφορα· Νὰ δοκιμάσῃ θέλει εἰάν ἡ ἐν αὐτῇ ἐκπαιδευομένη Ἑλληνικὴ νεολαία εἰς τὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ ἔγινεν ὅπως οὐν ἱκανωτέρα νὰ ἀνταμείψῃ ἐν μέρει τὸν ὑπὲρ τῆς προκοπῆς καὶ εὐδαιμονίας αὐτῆς ζήλόνσας· νὰ σᾶς ἐρωτήσῃ

θέλει εἰς ἐπιμελουμένη εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν καλῶν, καὶ ἀπολαύουσα τῶν εὐεργετημάτων σας, δύναται νὰ σᾶς ἀποδώσῃ ἐκείνην τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται εἰς τὴν ψυχὴν του ὁ χρηστὸς καὶ ἐνάρετος ἄνθρωπος, ὅταν βλέπῃ ὅτι δι' αὐτοῦ ὠφελήθησαν ἄλλοι καὶ κατεσθένησαν κρείττονες παρὰ τὸ πρότερον· τοιοῦτον ἐρώτημα σᾶς ἐρωτᾷ, καὶ μὲ ψυχικὴν ξενοχωρίαν προσμένει τὴν ἀπόκρισίν σας ἢ νεο-λαία· καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον. Ζητεῖ δεύτερον ἢ σχολὴ ὅχι νὰ σᾶς διδάξῃ, ἀλλὰ νὰ σᾶς ἐνθυμίσῃ διὰ βραχέων ὅτι τὸ πολυάσχολόν σας ἐπάγγελμα ἴσως δὲν σᾶς συγχωρεῖ νὰ ἀνελίττῃτε συνεχῶς κατὰ νοῦν· νὰ σᾶς φανερώσῃ ἐν συντόμῳ ποῖα εἶναι τὰ δρασιμώτερα μέσα, δι' ὧν πλατύνονται καὶ διαδίδονται αἱ γνώσεις εἰς τὸ πολὺ μέρος τοῦ ἔθνους, δι' ὧν βελτιοῦνται ὡς πρὸς τὴν παιδείαν καὶ ἐκπα-δεύονται οἱ ἄνθρωποι.

Πρῶτον δρασιμὸν μέσον, ὧς ἄνδρες ἐντιμοί, κρίνονται τὰ σχολεῖα. Ἐάν τὰ ὀνομάσῃ κανεῖς νοσοκομεῖα τῶν ἀν-θρώπων νούων, δὲν ἤθελε σφάλει, νομίζω. Ἐάν τις εἴπῃ, ὅτι τὰ σχολεῖα εἶναι τὰ μεγάλα ἐργαστήρια, ἔνθα χαλκεύονται τὰ σύνεργα, δι' ὧν ἔπειτα κτίζεται ἡ μεγάλη καὶ εὐμορφος οἰ-κοδομὴ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας, οὐδὲ αὐτὸς, πισεύω, ἤθελεν ἁμαρτήσῃ. Ἀλλὰ, τὰ ὀνομάσῃς νοσοκομεῖα ἢ λοι-μοκομεῖα τῶν νούων, τὰ ὀνομάσῃς εὐδαιμονίας ἐργαστήρια, τὸ ὄνομα εἶναι ἀδιάφορον· πρᾶγμα ὅμως ἀναντιρρήτον εἶ-ναι, ὅτι δι' αὐτῶν, ἅς ἀφήσωμεν ὅτι σοφὸς, ἅς ἀφήσωμεν ὅτι πεπαιδευμένος, ὅτι πολίτης, δι' αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος γί-νεται ἄνθρωπος. Οὐδὲ ὁ λιθοξόος τοὺς λίθους, οὐδὲ τὰ ξύλα ὁ λεπτοουργὸς πρέπει νὰ ξέσῃ τόσον, ἵνα καμῇ ὁ μὲν ἀν-δριάντας, ὁ δὲ ξόανα, ὅσον τὰ σχολεῖα πρέπει νὰ ξέσωσι καὶ νὰ πελεκήσωσι τὸ ἄμορφον καὶ ἀπλαστον ζῶον ἵνα το καταστήσωσιν ἄνθρωπον. Γεννᾶται καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὡς καὶ τᾶλλα τῆς φύσεως τὰ προϊόντα, μὲ τὰς ἀκάνθας του, εἰς τὰς ὁποίας προσθέτει καὶ ὅσας ἄλλας ἀπὸ τὸν τόπον ἐν ᾧ, ἀ-πὸ τὸν τρόπον καθ' ὃν αὐτὸς ζῇ, καὶ ἀπὸ μυρίας ἄλλας πε-ριστάσεις ὕστερον ἀποκτᾷ· καὶ ἔργον ἰδιαίτερον τῶν σχολείων εἶναι νὰ ἀποκόπτωσι καὶ νὰ κλαδεύωσιν ὅσας τὰς φυσικὰς ταύτας καὶ ἐπικτήτους ἀκάνθας. Πόσα εἶδη διάφορα ἤθελε συζητῇ τὸ ζῶον τοῦτο, καὶ εἰς ποίαν τάξιν ἤθελε κατατα-

χθὴ τὸ καθέν, εἰν ἐφύλαττεν ὅσας φέρει καὶ ἐπιλαμβάνει ἀκάνθας, δὲν εἰξεύρω· γνωρίζω ὅμως κάλλις αὖτις τὰ σχολεῖα περικόπτοντα τὰ ξένα καὶ βλαβερά· καλλιεργοῦντα τὰ προσιδιάζοντα καὶ καλὰ, τὸ ὑπάγουσιν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος· καὶ οἵτινες ἤθελαν κατακερματισθῇ εἰς τόσας καὶ τόσας τάξεις, μυριοτρόπως πρὸς ἀλλήλας ἀντιμαχομένης, διὰ τῶν σχολείων γίνονται ἅπαντες ὅμοιοι καθὼς ἄνθρωποι. Ἰκανὸν τοῦ λόγου μαρτύριον εἶναι ἡ περίφημος μεταξὺ τῶν σοφῶν τοῦ δεκάτου πέμπτου καὶ ἔκτου αἰῶνος ἀνεγερθεῖσα φιλονεικία, ἃν οἱ νεωστὶ εὐρεθέντες Ἀμερικανοὶ ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῶσιν ἄνθρωποι ἢ ὄχι· καὶ εἰν ὁ τότε Παππεύων δὲν διέλυε τὸν γορδιακὸν κόμπον, δὲν εἰξεύρομεν μέχρι τίνος ἤθελαν προχωρήσει αἱ κατ' ἀλλήλων ὕβρεις, τὰς ὁποίας δὲν ἐφειδωλεύθησαν οὐδὲ εἰς τοὺς λόγους, οὐδὲ εἰς τὰ γράμματα τῶν. Ἠθέλησαν νὰ τοὺς ἀποβάλωσιν ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων, διότι δὲν εἶχαν τὰ ἐκ τῶν σχολείων ἀποκτάμενα ἀγαθὰ· καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἀμφιβαλλόμενοι ἄνθρωποι, ἀφ' οὗ διὰ τῶν σχολείων ἐξέστησαν, δὲν ὑπεχώρισαν πλέον εἰς οὐδένα οὐδὲν ἀπ' ὅσα συνισῶσι τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς πεπαιδευμένους. Δύναμις λοιπὸν ἡτις ἐξισοῖ τόσον ἄνισα, καὶ συναρμόζει τόσον ἀνόμοια πράγματα, θεῖα καὶ ὄχι ἀνθρώπινος πρέπει νὰ νομίζεται· καὶ ὅντως θεῖα εἶναι τῶν σχολείων ἡ δύναμις· καὶ ὡς τοιαύτη, μὴν ἀπορήσῃτε ἂν ἀκούσῃτε ὅτι συντρέχει ὄχι μόνον εἰς τὴν μὲν μορφῶσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστιανοῦ, καθὼς καὶ ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι θεῖον πρᾶγμα, καὶ ὄχι ἀνθρώπινον εὖρημα. Τί ἤθελεν εἶσθαι ὁ Χριστιανὸς ἂν δὲν ἐδιδάσκετο ἐκ τῶν ἱερῶν σχολείων τὰ ὑψηλὰ μυστήρια τῆς θεῖας ἡμῶν πίστεως; δὲν σᾶς ἐρωτῶ πῶς ἤθελε πολεμήσει ἡ γεννώμενη Ἐκκλησία τὰς αἵρέσεις χωρὶς τῶν διὰ τῶν σχολείων μορφωθέντων Βασιλείων, Χρυσόφωνων, Κυρίλλων, Ἀθανασίων, καὶ Γρηγορίων· ἀρκεῖ νὰ σᾶς φέρω εἰς τὸ μέσον πρᾶγμα γενόμενον εἰς τὰς ἡμέρας τῶν ζώντων ἐτι πατέρων μας. Ὀλόκληροι τῆς δυτικοδορείου Ἡπείρου Ἐπαρχίαι ἐφρόνησαν τὰ τῶν διωκτῶν τῆς παιδείας, καὶ ἡσπᾶσθαι τὰ θρησκευτικὰ φρονήματα ἐκείνων, οἵτινες ἐκτύπησαν τὴν τελευταίαν πλὴγὴν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος, ὄχι ἀναγκαζόμενοι ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς μάχαιραν,

καθὼς πολλὰς ἑκατονταετηρίδας πρότερον αἱ τριακόσται τόσαι Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἀρχιεπισκοπαὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Πατριάρχου, καὶ αἱ ὅχι ὀλιγώτεραι τὸν ἀριθμὸν τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ διότι τὰ σχολεῖα δὲν τὰς ἔδωκαν Ἱερέα ἵνα τὰς διδάξῃ τὰ μυστήρια τῆς Πίσεως, διότι δὲν τὰς ἔδωκαν σοφὸν Ἱεροκῆρυκα ἵνα τὰς ἀποσύρῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς πλάνης. Ὅχι λοιπὸν ἐναντία, ἀλλὰ ζηρίγματα καὶ ζύλοι ἀκράδαντοι τῆς εὐσεβείας καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίσεως πρέπει νὰ νομίζωνται τὰ σχολεῖα· καὶ ἐὰν κατὰ δυσυχίαν κανεῖς, παρὰ συρόμενος ἀπὸ πάσης φωνασκίας τῶν πονηρῶν, κατέτρεξε ποτὲ σχολεῖον, τὸ θεῖον πρᾶγμα, ἃς μάθῃ ὅτι αὐτὴν τὴν θρησκείαν κατέτρεξε, θεῖαν καὶ αὐτὴν οὖσαν· ἀντίχριστος ἔγινε, καὶ μὲ τὴν κόλασιν τῆς ψυχῆς του θέλει καθαγνίσει, ἂν δὲν ἔλθῃ εἰς μεταμέλειαν, τὸ τρομερὸν τοῦτο ἀμάρτημα.

Ἄλλ' ἐὰν τὰ σχολεῖα καθιζῶσι τοὺς ἀνθρώπους ἐναρέτους, ἐὰν τοὺς καθιζῶσι Χριστιανούς, διὰ τί τόσοι καὶ τόσοι ἄνθρωποι, πολὺν καιρὸν εἰς αὐτὰ συχνάσαντες, ὅχι ἄνδρες, ὅχι Χριστιανοὶ ἀγαθοὶ δὲν ἔγιναν, ἀλλὰ κακοὶ καὶ ὀλέθριοι ἦσαν; Τοῦτο σημαίνει, Κύριοι, ὅχι ὅτι ἐδιδάχθησαν τὴν κακίαν· ἀλλ' ὅτι τὴν εἶχαν ἤδη ἀρετὰ ῥιζωμένην εἰς τὰς καρδίας των, ὅτε ἄρχισαν νὰ συχνάζωσιν εἰς τὰ ἱατρεῖα· καὶ ὅτε ἄρχισαν νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν, τὸ κακὸν ἦτον ἀρκετὰ προχωρημένον, καὶ εἶχε καταντήσει ἀνιάτον· ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἱατρικὴν κατηγορήσε ποτὲ κανεῖς σωφρονῶν, διότι δὲν ἀνέστησε νεκρούς, καὶ διότι δὲν ἐθεράπευσεν ἀνιάτους γαγγραινας· ὅχι σχολείων ἢ ἱατρῶν, ἀλλὰ τῆς θείας δυνάμεως χρήζουσιν οἱ νόες καὶ τὰ σώματα, ὅταν ἔλθωσιν εἰς τοιαύτην κατάστασιν. Μὲ δίκαιον ἴσως περισσότερον δύναται νὰ ἐρωτήσῃ κανεῖς· ἐὰν ἦναι τοσαύτη τῶν σχολείων ἡ ὠφέλεια διὰ τί βλέπομεν τόσοις καὶ τόσοις, οἵτινες, διατρίψαντες χρόνους πολλοὺς εἰς αὐτὰ, κατήντησαν δι' ὅλου σχολαστικοί, δι' ὅλου ἀνάληγτοι εἰς τὰ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου; καὶ ὅσον περισσότερον ἐκεῖ διέτριψαν, τόσοις μᾶλλον ἄχρηστοι ἐνταῦθα ἀπέβησαν; (Α). Ἄλλ' ἐγγὺς ἢ ἀπάντησις· δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃτε ὅτι τελειότης ἀπόλυτος, καὶ τελειότης ἀμιγῆς πάσης ἐλλείψεως μόνον εἰς τὸν Θεὸν ἀποδίδεται· χωλεῖν οὖσι τὰλλα πάντα, τὰ φυτὰ, τὰ δέν-

δρα, τὰ ζῶα καὶ μετ' αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὅλα τὰ ἄνθρωπινα ἔχουσι τὰ ἐλλείμματά των· πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ ᾖναι μόνον τὰ σχολεῖα ἐλεύθερα; Ὡς νοσοκομεῖα θεωρούμενα πρέπει νὰ ἔχωσι τὰ κοινὰ τῶν νοσοκομείων· καὶ ὡς συνέργων κατασκευασικὰ ἐργαστήρια, τὰ κοινὰ τῶν ἐργαστηρίων ἐλλείμματα· πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ ταῦτα, ὡς ἐκεῖνα, τὴν σκωρίαν των· τὸ κακὸν εἶναι ὅτι τῶν μὲν χαλκευτικῶν ἐργαστηρίων ἡ σκωρία πίπτει κατὰ γῆς, τῶν δὲ σχολείων, ἂν δὲν γένη προφύλαξις ἱκανή, πίπτει εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὰς ὁποίας μὲ δυσκολίαν καθαίρεται. Ἀλλὰ διότι ἔχουσιν ἐλλείμματα τὰ σχολεῖα, δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ἐπιμένωμεν εἰς τὴν κατ' αὐτῶν κατηγορίαν ἀποφασίζοντες τὴν κατάλυσίν των· πρέπει μάλιστα περισσοτέραν προσοχὴν νὰ καταβάλλωμεν εἰς τὴν αὐτῶν διόρθωσιν. Σχολεῖον χωρὶς ἐλλείμματος μὴ φαντασθῶμεν ποτὲ ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ γένη, καθὼς οὐδὲ ἄλλο κανὲν ἀπὸ τὰ ἄνθρωπινα. Νὰ ἔχη ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα καλὰ, καὶ ἐλλείμματα ὀλιγώτερα, τοῦτο καὶ νὰ γένη εἰσπραττόμενον, καὶ νὰ τὸ προσπαθῇσιν χρεωσθῶσιν οἱ ζητοῦντες ὅχι νὰ καυχῶνται ὅτι ἔχουσι σχολεῖα, ἀλλὰ νὰ καρπῶνται τὰ ἐξ αὐτῶν ἀγαθὰ. Καὶ εἰς τί συνίσταται τὸ καλὸν σχολεῖον; διάφορα εἶναι τὰ σχολεῖα, ὡς καὶ τῶν διδασκομένων ὁ σκοπὸς· ἀλλὰ σχολεῖον σοφιστικόν, σχολεῖον παρασκευασικόν διὰ τὰ μεγάλα, σχολεῖον ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον, πρέπει νὰ κρίνεται καλὸν ὅχι ὅταν καθιστᾷ διδασκάλους· ὅχι ὅταν ἰατροὺς, δικολόγους, ἐμπόρους, ἢ ἄλλης τάξεως ἀνθρώπους· μ' ἐν μόνον ἐπάγγελμα οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν· ἔπειτα ἀλήμονον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου δὲν ἤθελαν εἶσθαι ἄλλο παρὰ μόνον ἰατροὺς, καθ' ὑπόθεσιν, καὶ διδασκάλους· ἐκεῖνα πρέπει νὰ διδάσκη τὸ καλὸν σοφιστικόν σχολεῖον, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ εἰξεύρη καὶ ὁ μετέπειτα ἰατρός, ὁ διδάσκαλος, ὁ ἔμπορος καὶ παντὸς ἄλλου ἐπαγγέλματος ἄνθρωπος· ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐντροπὴ νὰ ἀγνοῇ· εἰς ὁποιανδήποτε κατάστασιν διορισθῇ ἔπειτα ἐκ τῶν περιστάσεων· ὅτι δήποτε ἐπάγγελμα εἰς τὸ μετὰ ταῦτα ἀσπασθῇ δὲν ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν τάξιν τοῦ ἀνθρώπου· ἄνθρωπος λοιπὸν πρέπει νὰ μορφωθῇ εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ ἔπειτα ἔμπορος, ἰατρός, διδάσκαλος, δικολόγος,

καὶ εἴτι ἄλλο· καὶ οὕτως προπαρασκευασμένος δύναται καθεξῆς καὶ εἰς ὅποιονδήποτε ἄλλο μερικὸν σχολεῖον νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ εἰς τὸν κοινὸν ἀνθρώπινον βίον νὰ μὴ ᾖναι ἄχρηστος (B). Ἐχουσι δὲ τὰ μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα σχολεῖα ὅχι ὀλίγα βοηθήματα.

Τοιοῦτον εἶναι τῶν σοφῶν καὶ λογίων αἱ ἑταιρεῖαι, αἵτινες διὰ τῶν φιλοπένων αὐτῶν ἐξετάσεων πλουτίζουν τὰ σχολεῖα μὲ τὰς ἀναγκαίας πρὸς τὸν σκοπόντων γνώσεις καὶ ἀληθείας· εἶναι αἱ διάφοροι σοφαὶ Ἀκαδημαῖαι, αἱ ὁποῖαι διάφορον κλάδον τῆς παιδείας ἀγκαλιζόμεναι τὸν προάγουσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τελειότητα. Μὲ τὸν ἥλιον ὁμοιάζουσιν αἱ Ἀκαδημαῖαι, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀπαραλλάκτως λαμβάνουσι τὸ φῶς τὰ σχολεῖα, καθὼς ἀπὸ ἐκείνων οἱ ἀφегγγεῖς πλανῆται. Τί ἤθελαν εἶσθαι τὰ σχολεῖα, ἀφειμένα εἰς μόνας τὰς δυνάμεις τῶν ἀδυνάτων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πτωχῶν διδασκάλων!

Εἶναι ὡταύτως βοήθημα αἱ καλὰ βιβλιοθήκαι· εἰάν εἰς ὅλας τὰς βιωτκὰς περιστάσεις ἔχωμεν χρεῖαν ξένης βοηθείας, πολλῶ μᾶλλον εἰς τὴν παροῦσαν. Ἐάν, ἵνα ἐκδιώξωμεν τοὺς ἐφορμῶντας ἐχθροὺς πρέπη εἰς τὰς ὀπλοθήκας νὰ προσερέξωμεν ἵνα ὀπλισθῶμεν ὅσοι κατέχομεν τὴν τέχνην τοῦ ὀπλοφορεῖν· πολλῶ μᾶλλον πρέπει νὰ ὀπλισθῶμεν ἐναντίον τοῦ τρομεροῦ ἐχθροῦ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἐναντίου τῆς ἀμαρτίας. Ἀποθήκη συνέσεως εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν καλῶν βιβλίων, καὶ εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ προσερέχωμεν ἵνα πολεμῶμεν τὴν ἀμαρτίαν. Ὁ Μίλων, ὁ Πολυδάμας, αὐτὸς ὁ Ἡρακλῆς, εἰάν καταβῶσιν ἄοπλοι εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐναντίον εἰς ὀπλισμένους ἐχθροὺς, θέλουσι πέσει πρὶν δεῖξωσι τὴν ἀνδρίαντων· ἀπαραλλάκτον θέλει συμβαίνει εἰς τὰ σχολεῖα· ἄς διώκωσιν, ἄς πετροβόλῳσι καὶ ἄς κεραυνοβολῶσιν ὅσον καὶ ὅπως θέλουσι τὴν ἀμαρτίαν, δὲν θέλουσι κατορθώσει οὐδέν, χωρὶς τῶν ἀναγκαίων βιβλίων· ἐκείνη θέλει τὰ περικαλύπτει, καὶ τότε θέλουσι τὴν διώξει, ὅταν ἀναλάβωσι τὰ ἐπιτήδεια ὅπλα των.

Ἀπ' ἐκεῖ πρέπει νὰ ἐπαρθῶσι τὰ καυσικὰ σίδηρα, διῶν πρέπει νὰ καυθῇ ἡ πολυκέφαλος καὶ ὀλεθρία ὕδρα, ἡ συγγενὰ ἀμαρτία. Τὸν παλαιὸν καιρὸν εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν πεπαιδευμένοι πολυαριθμότεροι παρὰ εἰς τὰλλα μέρη, καὶ

διὰ τοῦτον ἀκόμη τὸν λόγον μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅτι, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Πεισιςρατιδῶν, καὶ πολλοὶ ἄλλοι πολῖται συνήθροισαν μερικὰς βιβλιοθήκας, καὶ οὕτως ἐπιδὴ τὰ βιβλία ἦσαν πλέον εὐπόριστα ἐκεῖ παρὰ ἄλλαχοῦ, διεδίδοντο εὐκολώτερα αἱ γνώσεις, ἕως οὗ ἔπειτα ὁ μέγας Ἀριστοτέλης ἐκύρωσε περισσότερον μὲν τὸ παράδειγμά του τὸ ἔθος τοῦτο τῶν βιβλιοθηκῶν ὥς τε τοῦτον μιμούμενοι οἱ βασιλεῖς τῆς Περγᾶμου, καὶ αὐτοὺς πάλιν οἱ ἐν Αἰγύπτῳ φιλόμουσοι διάδοχοι τοῦ φιλομουσοτάτου Ἀλεξάνδρου μας, καὶ τὰς βιβλιοθήκας κατέστησαν ἀξιολογωτέρας, καὶ τὴν μάθησιν δι' αὐτῶν ἐξεπλάτυναν. Εἰς τοὺς νεωτέρους πάλιν καιροὺς, ἐπὶ τῆς ἀνασηλώσεως τῶν γραμμάτων εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ὅπου οἱ Μαῦροι εἶχαν μετακομίσει βιβλία τῶν ἐδικαῶν μας καὶ βιβλία ἄλλα ἐδικάτων, καὶ ἄρχισαν νὰ συρραίνωνται βιβλιοθήκαι, ἄρχισαν νὰ προκόπτωσιν ὅπως οὖν καὶ αἱ μαθήσεις. Ἐκεῖθεν, διαβάσα ἡ συνήθεια τῶν βιβλιοθηκῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐπαυξηθεῖσα ἀπὸ τὰ βιβλία τῶν δυσυχῶν Ἑλλήνων, ἐνήργησε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Οἱ ὄρφανοι πατρίδος, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀρετῆς οὗτοι ἄνδρες, ἀνασῶζοντες τὰ πολυτίμα λείψανα τῶν ἰδίων προγόνων ἀπὸ τὴν ἐπαπειλουμένην φθοράν, τὰ διεσκορπίσαν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας, νύξησαν τὰς βιβλιοθήκας των, καὶ διέδωσαν δι' αὐτῶν τὰς μαθήσεις, καὶ ἐκεῖθεν μετέδθησαν εἰς Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Γερμανίαν, Πολωνίαν, καὶ Ῥωσσίαν, αἱ ὅποιαι προήγαγον ἐπὶ τὸ τελειότερον τὰς μαθήσεις των ἀναλόγως μὲν τὴν ἐπαύξησιν τῶν ἰδίων βιβλιοθηκῶν.

Εἰς τοὺς σημερινοὺς καιροὺς, καθ' οὓς καὶ τὰ πρῶτὰ ἐν-ρεθέντα ἐτελειοποιήθησαν, καὶ ἄλλα νέα εὑρέματα ἐγίναν, καὶ καθημερινῶς πολλαπλασιάζονται αἱ ἀνθρώπινοι γνώσεις, αἱ βιβλιοθήκαι πρέπει νὰ ἦναι καὶ περισσότεραι, καὶ τελειότεραι, καὶ ὁ λόγος εἶναι σαφής. Ἐπειδὴ ὅλοι τῆς Εὐρώπης οἱ λαοὶ ἐπληροφορήθησαν ὅτι τόσοι τὰ ἔθνη γίνονται πλευσσιώτερα, ὅσον εἶναι τεχνικώτερα καὶ ἐπισημοποιώτερα, καὶ τόσοι ἰσχυρότερα, ὅσον πλευσσιώτερα, ὅχι ἀπλῆ φιλοτιμία, καθὼς πολλοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ ἀνάγκη πολιτικὴ τοὺς ἀναγκάζει νὰ τεθῶσιν, ὅσον τὸ δυνατόν, εἰς τὸν αὐτὸν παράλληλον μὲν τοὺς γείτονά των, ἐὰν δὲν θέλουσιν νὰ μείνωσιν ἐξοπίσω, νὰ καταντήσωσι πάμπτωχοι καὶ ἐ

εἰς τὴν μηχανὴν ἐξωθοῦνται διὰ τῆς ἐκπνοῆς, μέρος τοῦ ὀξυγόνου ἐνοῦται μὲ τὸ αἷμα, κυκλοφορεῖ μετ' αὐτοῦ, χρησιμεύει πρὸς ζωογόνησιν καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν ἀποβλαῶν τῶν ὀργάνων.

Ἡ Δυναμικὴ ἀναπτύσσει τοὺς μοχλοὺς, τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος, τὴν σάσιν καὶ τὴν πρόοδον. Ἡ Ὀπτικὴ ἐρμηνεύει τοὺς κανόνας τοῦ φωτός, τὴν διάκλασιν τοῦ αὐτοῦ μεταβαίνοντος ἀπὸ ἐν ἀραιὸν εἰς ἐν πυκνότερον μέσον, ἢτοι ἀπὸ τὸν αἶρα εἰς τὰ ὑγρά τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἡ Ὑδροστατικὴ ἀνικανὸς εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὑγροῦ λυμφατικοῦ φλεβικοῦ καὶ ἀρτηριακοῦ ἀναβαίνοντος καὶ μὴ ψιφούντος τοὺς κανόνας τῆς βαρύτητος ἐφευρίσκει μέσα ἀνύπαρκτα πρὸς ἀνάπτυξιν τοιοῦτου παραδόξου φαινομένου, λέγω, τριχοειδεῖς σωλῆνας.

Ἡ Λογικὴ λαμβάνει τὸν θυμικὸν ἄνθρωπον πραγματευομένη περὶ τῶν πηγῶν ἢτοι πόρων τῶν ἰδεῶν, θεωρεῖ τὸ αἰσθημα, ἢτοι πρώτην προσβολὴν τῶν ὄντων ταῖς αἰσθήσεσι καὶ ὡς ἐνεργούντων ἐνεργεῖα, τὴν ἰδέαν ἢτοι δευτέραν πρόσληψιν διὰ τοῦ νοός τῶν ὄντων μὴ ἐνεργούντων εἰς τὰς αἰσθήσεις, τὴν διαίρεσιν αὐτῶν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς συλλήψεως εἰς ἀμυδράς, ἐναργεῖς, συγκεχυμένας, διακεκριμένας, πλήρεις, ἀπλήρεις, ὡς πρὸ τὴν ἑκτάσιν ἀτομικὰς, εἰδικὰς, γενικὰς καὶ γενικωτάτας, ὡς πρὸς τὴν ἀλλόκοτον αὐτῶν ἔνωσιν μὴ ὑπάρχουσιν εἰς τὴν φύσιν φανταστικὰς, ὡς πρὸς τὴν σύγκρισιν δύο ἰδεῶν ἢ καὶ πλείονων, κρίσιν, ὡς πρὸς τὴν προσάρμοσιν τῶν κρίσεων ἀρμόζουσιν, ἀλήθειαν, ὡς πρὸς τὴν μὴ ἀρμόζουσιν, ψεῦδος.

Ἡ Μεταφυσικὴ ὡς γενικὴ ἐπιστήμη, πραγματευομένη περὶ τῶν γενικῶν οὐσιωδῶν ιδιοτήτων τῶν ὄντων, ἀφιερώνει ἐν μέρος εἰς τὸν θυμικὸν ἄνθρωπον ἢτοι τὴν Ψυχολογίαν. Ἡ Ἠθικὴ ὡς πρὸς ἄλλας σχέσεις θεωροῦσα τὸν ἄνθρωπον ἐκτείνεται ἐκταντικώτερα, τὰς ὁποίας διὰ τὸ σύντομον καὶ ἀπόσκοπον τῆς παρούσης διατριβῆς τὰ παραλείπω.

Ἡ Φυσικὴ ἰστορίαι, ὡς μερικὴ Φυσικὴ, εἰς τὴν Ζωολογίαν λαμβάνουσα ὅλον τὸν ἄνθρωπον ἀτομικῶς, μὲ σημεῖα ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ ἀπὸ τὴν θέσιν τῶν ὀργάνων τῶν κινούντων, νεῦρα, ἀναπνοὴν, ἐνέργειαν τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος, μορφὴν, διάθεσιν ὀσόντων, δακτύλων τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, τὸν ἀνάγει εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν δι-

λεεινοί, καὶ μὲ τὸν καιρὸν νὰ ἀφανισθῶσι. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γένη, εἰάν δὲν συναβροίζονται ἔλα τὰ νεο-
πύπωτα βιβλία, διὰ νὰ ὠφελῶνται οἱ σοφοὶ ἐξ αὐτῶν. Πό-
σον ἤθελεν εἶσθαι ὄχι γελοῖον καὶ μαρὸν, ἀλλὰ ὀλέθριον,
εἰάν οἱ διδάσκαλοι τοῦ θείους ἔθνους ἐκαταγίνοντο νὰ διδά-
σκωσι τοὺς νέους των, πῶς κατεσκευάζαν οἱ παλαιοὶ τοὺς
μυθελογουμένους ἀκραιμύτους λύχνους, ἐν ᾧ οἱ διδάσκαλοι
τῶν ἀσυγγειτόνων διδάσκουσι, καὶ ἐδίδαξαν πῶς νὰ φωτί-
ζωσιν ὀλοκλήρους μεγαλοπόλεις, χωρὶς νὰ ἐξοδεύωσιν ἑ-
λαιον· οἱ μὲν νὰ διδάσκωσι πῶς κατεσκευάζαν οἱ παλαιοὶ
τὰ πανία τῶν καραβίων· οἱ δὲ νὰ διδάσκωσι πῶς δύνανται
νὰ κατασκευασθῶσι πλοῖα, πλέοντα χωρὶς πανία, πῶς νὰ
χίνωνται ὑπὸ τοὺς ποταμούς καὶ τὰς θαλάσσας, καὶ νὰ
ἐπαίρωσιν ἐκεῖθεν εἴτι καλόν. Οἱ μὲν νὰ διδάσκωσι τοὺς
ὁμοεθνείων πῶς εἰργάζοντο τὸ μαλλίον, καὶ πῶς ἐπραγ-
ματευοντο οἱ παλαιοὶ Ἰσραηλῖται, ἐν ᾧ οὗτοι διδάσκουσι
τοὺς ἐδικοὺς των πῶς διὰ τῶν μηχανῶν δύνανται εἰς μίαν
ἡμέραν νὰ ἐργασθῶσιν ὅσα ἐκεῖνοι εἰς πολλὰς ἑβδομάδας
δὲν εἰμποροῦν, καὶ πῶς κατὰ τὸν σημερινὸν τρόπον τοῦ ἐμ-
πορεύεσθαι δύνανται νὰ κερδίσωσιν εἰς ὀλίγον καιρὸν, ὅσα
ἐκεῖνοι εἰς ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν, ὅχι νὰ ἀπολαύσωσιν, ἀλλ'
οὐδὲ νὰ ὀνειρευθῶσι, δὲν ἐλπίζουσι. Φίλοι καὶ ἀδελφοί! ὅ-
ταν ἐξυπνήσῃ τὸ τοιοῦτον ἔθνος θέλει εὐρεθῇ εἰς τὴν κατὰ-
σασιν τῶν μακαρίων ἀπηρχαιωμένων· διότι οἱ μακαρίται
διδάσκαλοί του δὲν κατεδέχθησαν ποτὲ τὰς μωρὰς λε-
γομένας καινοτομίας.

Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους, φίλοι ὁμογενεῖς, οἱ Εὐρωπαῖοι
τόσον ἐπιμελοῦνται νὰ πλουτίζωσι καθημερινῶς τὰς βιβλιο-
θήκας των. Καὶ εἰς τὰς βιβλιοθήκας των χρεωστέ· καὶ ὁ λαὸς
τὴν ἑκτασιν τῶν γνώσεών του, καὶ ἡ μαθητευομένη νεολαία
τὴν περισσοτέραν ἐπίδοσίν της, καὶ οἱ διδάσκοντες τὴν ἀξιο-
λογωτέραν καρποφορίαν. Ὅταν ἡ μάθησις περισσεύσῃ, καὶ,
ἵνα εἴπω οὕτως, ἐκχειρίσῃ ἀπὸ τὸν περίβολον τῶν σχο-
λείων, πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ πέσῃ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ
λαοῦ· καὶ ἀφοῦ ἔπειτα διαδοθῇ ἡ φιλομάθεια εἰς τὸ ἔθνος,
τότε ὑπάγει μόνονταν εἰς ζήτησίν της. Ὅποῖον τερπνὸν θέα-
μα νὰ βλέπῃ κανεὶς εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν μεγάλων πό-
λεων τῆς Εὐρώπης, διακοσίους καὶ τριακοσίους ἀνδρας πά-

σης τάξεως ἀπαρύνοντας μετὰ πάσης εὐταξίας ἐκ διαφόρων βιβλίων τὸ χρήσιμον, ὡς τόσαι μέλισσαι ἀπὸ τούς ἀνδραφόρους λειμῶνας τὸ κηρίον! Οἱ διδάσκοντες τί ἤθελαν κέ-
 μει, εἰάν ἔλειπαν αἱ δημόσιαι βιβλιοθήκαι; ἢ ἔπρεπε νὰ ἀφανισθῶσι κατεξοδευόμενοι εἰς ἀπόκτητιν τῶν ἀναγκαίων βιβλίων, καὶ πάλιν νὰ μὴν ἐξαρκέσωσιν, ἢ, ἐν ᾧ τῶν ἄλ-
 λων σχολείων οἱ διδάσκαλοι διδάσκουσι πράγματα σημε-
 ρινὰ, αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ ποτίζωσι τοὺς μαθητὰς των ὡς νά-
 ματα καθαρὰ ὅσα ὁ καιρὸς καὶ ἡ πείρα εὗρηκεν ὅχι ὡς ἐπι-
 σεύοντο. Ἡ κατάσασις τῶν μαθητευομένων ἤθελεν εἶσθαι
 ἀσυγκρίτως χειροτέρα. Μὴν ἔχοντες πῶς νὰ κρατήσωσι τοὺς
 πτερόεντας λόγους τῶν διδασκάλων ἔπρεπε νὰ προσμένωσι
 πάλιν ἀπὸ τούς αὐτοὺς διδασκάλους μὲ τὸ σῶμα ἀνοικτὸν,
 ὡς τὰ ἄπτερα χελιδόνια προσμένουσι μάσκακας ἀπὸ τὴν μι-
 τέρα των, χωρὶς ὅμως ἐλπίδα νὰ πετάξωσι ποτέ. Καὶ αὐτὸς
 εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον μέχρι τοῦδε οἱ ἐδικοίμας νέοι,
 δείχνοντες εἰς τὴν Εὐρώπῃν μεγάλα δείγματα προκοπῆς, καὶ
 ἐλπίδας ἔτι μεγαλητέρας, ὅταν ἐπέσρεφαν ἔπειτα εἰς τὴν
 Ἑλλάδα, οὔτε ἄλλην προκοπὴν ἐλάμβαναν, οὔτε ἦν εἶχαν
 διεφύλατταν. Ὅσα μὲ τὴν πληθὺν τῶν καλῶν βιβλίων εἶ-
 χαν ἀποκτήσει, κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ ἐλαττώσωσι μὲ
 τὴν ἔλλειψιν αὐτῶν, ὁμοιάζοντες εἰς τοῦτο μὲ τὰ ὀπωρικά
 ἐκείνων τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα διὰ κακοκαιρίαν περῶσιν εἰς
 τὴν σῆψιν πρὶν ὠριμάσωσιν· ἀλλὰ τῶρα καὶ τοῦτο, θεία χά-
 रिτι, διωρθώθῃ· βιβλιοθήκαι ἀπανταχοῦ, ὅπου δὲν ἦσαν, συ-
 ραίνονται, καὶ ὅπου ἦσαν πλουτίζονται καὶ κοινωφελέστεραι
 γίνονται (Γ). Φίλοι ὁμογενεῖς! πάλιν τὸ λέγω, τόσον πε-
 ρισσότερον θέλομεν προκόψει, ὅσον τελειοτέρας βιβλιοθή-
 κας συζηήσωμεν.

Εἴπαμεν τὰ μεγάλα βοηθήματα· τὰ δὲ μεγαλύτερα
 πάντων, ἀλλὰ τί βοηθήματα; τὰ καθ' αὐτὸ συζατικά, ἐκεῖ-
 να διὰ τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἄνωθεν γίνονται ὠφέλιμα, δὲν τὰ
 ἐφανερῶσαμεν· αἱ Ἑταιρεῖαι καλάι, καλλισαὶ αἱ Βιβλιοθήκαι,
 ἀλλὰ τίς αὐτῶν ἡ ὠφέλεια, εἰάν λείπῃ ὅστις θέλει μοχλεῦσαι
 τοὺς ὄγκους ἐκείνους ἵνα ἀναφανῇ τὸ ἐξ' ἐκείνων καλόν; πρᾶγ-
 μα μέγα, πρᾶγμα ἀξιολόγον, ἀναγκαῖον εἰς μικρὰ καὶ με-
 γάλα σχολεῖα, ἀλλὰ πρᾶγμα ἱερὸν, ψυχὴν καθ' αὐτὸ τῶν
 σοιχειωτικῶν σχολείων ἔρχομαι νὰ σᾶς εἶπω, καὶ σεῖς ἤδη

μ' ἐνόησατε, τοῦτο εἶναι ὁ διδάσκαλος. Φρίττει ὅς τις θελή-
 ση νὰ σοχασθῇ καλῶς τὸ μέγιστον τοῦτο ἔργον, ὅς τις θελή-
 ση νὰ σαθῇ κατ' ἀξίαν εἰς τὸν ὑψηλὸν τοῦτον βαθμὸν. Τί
 ἔσι διδάσκαλος; ὁ ἱατρὸς ὅχι τῶν νοσημάτων τοῦ σώματος,
 ἀλλὰ τῆς θείας μερίδος τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ νοῦς, τοῦ εἴποιον
 οὐδὲ φαίνονται τὰ ἁβρῶσμήματα, οὐδὲ καὶ φαινόμενα τὰ γνω-
 ρίζουσιν ὡς τοιαῦτα οἱ ἁβρῶσοι. Ὑποφέρουσιν οἱ ἄνθρωποι
 νὰ κατηγορῶνται χωρὶς κάλλους, χωρὶς ἀνδρίας, χωρὶς πλού-
 του καὶ τῶν τοιούτων· ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ ὁ λόγος περὶ νοή-
 σεως, ὅχι ἔλλειψιν αὐτῆς νὰ ἀκούσῃ δὲν ὑποφέρουσιν,
 ἀλλὰ καὶ τὸναντίον πληθῶραν οἱ πάντες πάσχουσιν, καὶ
 ὡς ἀνάγκην κρίνουσιν αὐτῆς τὴν ἐκκένωσιν· καὶ μ' ὅλον
 τοῦτο κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥτταν ἔχομεν ὅλοι χρεῖαν θερα-
 πείας· ἵνα νικήσῃ λοιπὸν τοιαύτας δυσκολίας, καὶ νὰ ἐπι-
 τύχῃ τὴν θεραπείαν, σοχασθῇτε ὅποιος πρέπει νὰ ᾔναι ὁ
 διδάσκαλος. Τὸ νὰ γινώσκῃ ἀκριβῶς τὸ διδασχθισόμενον δὲν
 ἀρκεῖ· τὸ νὰ εἰξεύρῃ μὲ πῶς τὸν τρόπον ἐντυποῦται εἰς τὰς ψυ-
 χὰς τῶν διδασκομένων δὲν εἶναι τὸ μόνον ἀπαιτούμενον
 ἀπὸ τοῦ διδασκάλου· χρειάζεται καὶ ἔτι πρὸς, καὶ ἀκού-
 σατε· Ὁ ὁρθὸς λόγος φωτίζει μόνον τὸν ἄνθρωπον, τὸν δια-
 σέλλει μόνον τὰ καλὰ ἐκ τῶν κακῶν, ἀλλ' ὁ χειραγωγὸς
 τῶν πράξεών του δὲν εἶναι αὐτός· τὴν μεγάλην ταύτην δύ-
 ναμιν τὴν σφετερίζεται ἡ συνήθεια, ἡ πολυχρόνιος ἔξις·
 γνωρίζει τὰ καλὰ διὰ τοῦ λόγου, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν
 ἔξιν τοῦ πράττειν αὐτά, καὶ ἡ ἔξις αὕτη ἀποκτᾶται ὅχι
 διὰ τῆς ἀπλῆς γνώσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς πρωΐμου ἐπαναλή-
 ψεως τῶν αὐτῶν· καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν πολλοὺς ἀνθρώ-
 πους, γνωρίζοντας μὲν τὰ καλὰ, ἀλλὰ παρασυρομένους ὑ-
 πὸ τῆς ἔξεως εἰς τὴν πρᾶξιν τῶν κακῶν· ἀπαιτεῖται λοιπὸν
 ἀπὸ τοῦ διδασκάλου ὅχι μόνον γνῶσις τῶν καλῶν, ἀλλὰ
 καὶ ἔξις τοῦ πράττειν αὐτά· ἀπαιτεῖται, μὲ ἄλλους λό-
 γους, ὅχι μόνον μάθησις, ἀλλὰ καὶ ἀρετή. Οἱ παλαιοὶ ὡ-
 μολόγησαν ὅτι κατορθώνει τις περισσότερον ἀφ' ὧν πρᾶτ-
 τεῖ, παρὰ ἀφ' ὧν διδάσκει, καὶ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐπε-
 δεκαίωσεν ὅτι „ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας
 κληθήσεται“ καὶ ἡ κηθιμερικὴ πέτρα συμφάνως ἀποδει-
 κνύει, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τῶν διδασκάλων κρίνεται ἡ
 μέλλουσα εὐτυχία ἢ δυστυχία τῶν νέων. Ἀλλὰ συμβαίνει

καὶ εἰς τὸν διδάσκαλον ὅ,τι καὶ περὶ τῶν σχολείων εἶπο-
μεν· οὐδεὶς εἶναι ὁ ἀναμάρτητος, καὶ διὰ τοῦτο προτιμότε-
ρος ὁ ἔχων ἀβλαβέστερα ἐλαττώματα.

Σχολεῖα λοιπὸν προπαρασκευαστικά, καὶ σχολεῖα ἄλλα
μεγάλα, ὀνομαζόμενα Πανδιδακτήρια, ἐφωδιασμένα μ' ὅλα
τὰ ἀναγκαῖα, ὅχι μόνον ἐκπλατύνουσι καὶ διαδίδουσι τὰς
γνώσεις εἰς τὸ πολὺ μέρος τοῦ ἔθνους, ὅχι φέρουσι δόξαν
καὶ τιμὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἄλλα ἀναγκαιότερα, ἀλ-
λὰ φέρουσι πλοῦτον, ὡς ἄνθρωποι, τὸν τόσον ἐπέρασον, καὶ
τόσον ἐπιθυμητόν. Μυρία παραδείγματα δύναμαι νὰ σᾶς
φέρω, ἀλλ' ἀρκοῦμαι μόνον εἰς τοῦτο. Οἱ Ἀγγλοὶ διὰ τί εἶ-
ναι πλουσιώτατοι; διότι εἶναι ἐμπορικώτατοι, θέλετε ἀπο-
κριθῆ· ἀλλ' ἴσως δὲν ὑπελάβετε, ὅτι διὰ τῶν σχολείων ἐ-
γίναν ἐμποροὶ ἐπιδέξιοι καὶ ἱκανοὶ νὰ πλουτίζωνται· καὶ
μ' ὅλον τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἔχει οὕτως· εἰς τὰ σχολεῖα ἐδι-
δάχθησαν τὴν ναυπηγικὴν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπῆξαν καὶ κα-
τεσκεύασαν τὰ μεγάλα καράβια· ἐκ τῶν σχολείων ἔμαθαν
νὰ τὰ κυβερνῶσιν· ἐκ τῶν σχολείων βοηθούμενος εὗρηκεν ὁ
εὐρὼν τὰς Ἀμερικὰς· τὰ ἐν αὐταῖς λοιπὸν πλούτη χρεώ-
ζονται εἰς τὰ σχολεῖα· ἀλλὰ δὲν φθάνει τοῦτο· πλούτη
τοιαῦτα, μέταλλα καὶ ἄλλας ὕλας ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον
καὶ ἦττον καὶ ἄλλοι τόποι· ἀλλ' ἐκεῖνοι μόνον οἱ τόποι εἰ-
ζεύρουσιν ἐξ αὐτῶν νὰ πλουτίζωνται ὅσοι ἔχουσι τελειο-
τερα σχολεῖα· διὰ νὰ ἀφήσω τὰ παραδείγματα τοῦ βασι-
λέως, τοῦ λίνου, καὶ τῶν τοιούτων, σᾶς λέγω μόνον ὅτι
ὅλοι οἱ τόποι ἔχουσι σίδηρον, ἐκεῖνοι ὅμως πλουτίζονται
ἐξ αὐτοῦ, ὅσων οἱ κάτοικοι ἐδιδάχθησαν εἰς τὰ σχολεῖά των
τὴν ἐργασίαν του, ὅσοι ἐδιδάχθησαν νὰ κατασκευάζωσιν ἐξ
αὐτοῦ πολύτιμα ἔργα· ὅσοι εἶναι ἱκανοὶ νὰ φορολογῶσι
τοὺς ἄλλους πωλοῦντες τους μίαν μόνην λίτραν σιδήρου πολ-
λὰς ἑκατοντάδας ἀργυρίων (Δ). Ἀλλὰ ὅσον τέλεια καὶ ἂν
ὑποδέσσετε τὰ ἱκανὰ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔργα σχολεῖα, μὴν
ὑπολάβετε ὅτι ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἐφθασαν εἰς τοιοῦτον
βαθμὸν· πηδήματα εἰς τὴν φύσιν δὲν γίνονται· τὰ πάντα
ἀρχίζουσιν ἐκ μικρῶν καὶ καταντῶσιν εἰς μεγάλα.

Δεύτερον μέσον δρασικὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἠθικῆς
βελτιώσεως, εἶναι, ὡς ἄνδρες ὁμογενεῖς καὶ ὁμόπιστοι, ὁ ἱε-
ρὸς, ἁμῶν. Νωθρότης φυσικὴ, ὀκνηρία, παρακίνησις, συνή-
Αρ. 15.

θεια, ἕξις κακὴ καὶ πολλὰ ἄλλα αἷτια ἐμποδίζουσι τὸν ἄνθρωπον νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀληθινὴν ὁδόν, ἢ καὶ ἀποῦ τὴν γνωρίσῃ νὰ τὴν ἀκολουθῇ. Ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἁμβωνος μὲ τὴν βροντοφώνον σάλπιγγα ὁ Ἱεροκλήρυξ τὸν τινάσσει, τὸν ἀνεγείρει, τὸν κινεῖ, καὶ τέλος ἄκοντα σχεδὸν τὸν φέρει εἰς τὴν εὐθεϊαν ὁδόν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἅπαξ παρεκτραπίεις ἤθελεν αἰωνίως πλανᾶσθαι. Ἵνα κατορθώσῃ τὰ τοιαῦτα ὁ σοφὸς Ἱεροκλήρυξ δὲν ἀρκεῖ νὰ κηρύττῃ γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν, ἢ ὁποία κατὰ δυσυχίαν ἄσχιμος, ἀηδής, πικρὰ καὶ ἀνυπόφορος φαίνεται εἰς τοὺς περισσοτέρους ἀνθρώπους· ἀνάγκη λοιπὸν, Ἵνα τὴν κάμῃ ἄρεσὴν, νὰ ἀνοίξῃ τὸ ταμεῖον τῆς πολυμαθείας του, νὰ ἐπιχύσῃ τὰς χάριτας τῶν λόγων, καὶ οὕτως ἐλκυόμενοι κατὰ πρῶτον ἀπὸ τὰ σολίδια νὰ καταστήσωσι τέλος εἰς τὴν καθ' αὐτὸ ἀγάπην τῆς ἀληθείας.

Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, πρᾶγμα παρατηρήσεως ἄξιον, λαμβάνει ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἁμβωνος ὁ Χριστιανὸς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, κερδίζει τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν, κερδίζει καὶ τὰ ἐνταῦθα ἀγαθὰ, ἐκπλατύνει τὰς γνώσεις του, διορθώνει τὴν ἡλῶσάν του, βελτιοῦται καὶ ἐκπαιδεύεται. Εἰς τοῦτο ἀποβλέπουσα ἡ παλαιὰ Ἐκκλησία ἐσύζησε τὸ ἔθος τοῦτο τῆς ἱερᾶς διδαχῆς, ὅπου συρρέοντες οἱ νεοφώτιστοι ἐσηρίζοντο εἰς τὴν νέαν Πίσιν, ἐπρόκοπταν εἰς τὴν ἄλλην σοφίαν, ὥς πολλοὶ ἐπ' αὐτοὺς ἐγίνοντο πάλιν θερμοὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπέρμαχοι.

Ἡ εὐγλωττία τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἡλευθέρωσεν ἀπὸ τὰς πλάνας τῆς αἵρέσεως τὸν Μανιχαιοφρονήσαντα Αὐγουστίνον, καὶ ὅταν ἡ μήτηρ του ἰκέτευσεν ἕνα τῶν Ἐπισκόπων Ἵνα φροντίσῃ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ υἱοῦ της, ὕπαγε, τὴν εἶπεν ἐκεῖνος· νέος ποταμιδὸν χύων τὰ δάκρυα εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἀπολεσθῇ. Ὑπὸ τὸν ἱερὸν ἁμβωνα, ἐκεῖ ἐμόρφωναν τὴν δύναμιν τοῦ λέγειν, διὰ τῆς ὁποίας ἔπειτα καὶ τοὺς αἱρετικούς ἐπέσρεφον, καὶ τοὺς ἐξηγριωμένους βασιλεῖς ἐμαλάκυναν. Ὁ κόσμος ὅλος εἰξεύρει ποίαν ὕργην εἶχεν ὁ Αὐτοκράτωρ Θεοδοσίος κατὰ τῶν Ἀντιοχείων, ὅταν ἀποστατήσαντες τὸ 387. ἔτος ἀπὸ Χρι. ἀνέτρεψαν τοὺς ἐδικούς του, τῶν δύο υἱῶν του, καὶ τῆς ἀποθαμμένης ἡδὴ γυναικὸς του τοὺς ἀνδριάντας, προσέτι δὲ καὶ πολλὰς ἄλλας κακίας ἐπραξαν. Νὰ κατασκάψῃ τὴν πόλιν ἀπεφάσισεν εἰς τὸ ζέον

τῆς ἐργῆς του· ὅταν ὁμως ἐμετρίασε τὸν θυμόν του, ἀπε-
ράσισε νὰ παραλύσῃ ἐκ Μητροπόλεως τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ
νὰ τιμωρήσῃ τοὺς πταίσας αὐστηρότατα. Οἱ κάτοικοι τῆς
πόλεως διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ βουνὰ καὶ εἰς τὰς ἐρήμους,
ἵταν εἶδαν τοὺς ἐπὶ τούτῳ θαλθέντας αὐθρώπους. Ἀλλὰ
Ῥλαυϊανὸς ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας, ὅστις μετὰ τῆς ἀρε-
τῆς εἶχε καὶ τὴν εὐγλωττίαν, μορφομένην εἰς τὰς κοινὰς
συνάξεις τῶν Χριστιανῶν, τί δὲν ἔκαμε διὰ νὰ καταπείσῃ
τὸν βασιλέα νὰ συγχωρήσῃ τοὺς ἀποστάτας; „Οἱ Ἀντιοχεῖς
δίκαιον εἶναι νὰ τιμωρηθῶσι, τὸν εἶπεν, ἀλλὰ πρέπει εἰς
Βασιλέα ὀρθόδοξον νὰ τὸ κάμῃ; ἀνέτρεψαν ἀληθινὰ τοὺς
ἀνδριάντας σου, ἀλλὰ σὺ δύνασαι νὰ ἀνεγείρῃς ἄλλους πο-
λυτιμωτέρους εἰς τὰς καρδίας τῶν ὑπηκόων σου μὲ τὴν γεν-
ναίαν πράξιν τῆς συγχωρήσεως. Δὲν ἐνθυμεῖσαι τί εἶπες
ποτέ, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι ἐπιθυμοῦσες νὰ εἶχες τὴν δύναμιν νὰ
ἀνασταίνῃς τοὺς νεκροὺς; ὡς σώζεις τοὺς ἐνόχους, χαρίζων
εἰς αὐτοὺς τὴν ζωὴν; Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Ἐθνικοὶ ἔχουσι τὰ
ὀμματα τῶν προσηλωμένα εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν μεγαλειό-
τητάσου εἰς τὴν παρούσαν κρίσιν περιέσασιν. Ἐὰν κλίνῃς
εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν, θέλουσιν εὐλογῆσαι καὶ θέλουσι λα-
τρεύσει ἐκεῖνον τὸν Θεὸν, ὅστις δύναται νὰ ὑψώσῃ τοὺς ἀν-
θρώπους ὑπὲρ τὰ φυσικὰ πάθη, καὶ θέλουσιν ἀγκαλισθῆναι
τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον διδάσκει τόσον ὑψηλὴν ἠθικὴν.
κ. τ. λ. κ. τ. λ.“

Τὰ δάκρυα καὶ ἡ νεύσις τῆς κεφαλῆς ἦσαν ἡ ἀπόκρισις
τοῦ Αὐτοκράτορος ὅτι συγχωρεῖ τοὺς ἐξαμαρτίσαντας. Φί-
λοι ὁμογενεῖς καὶ ὁμόπιστοι! εἶναι ἀκαταμάχητος ἡ δύναμις
τῆς εὐγλωττίας· ὅταν μάλιστα ἡ σεβάσμιος θεωρία τοῦ Ἱε-
ροκλήρυκος, ἐξηγουῦντος μετ' εὐλαθείας καὶ ζήλου τὰ ὑψηλὰ
τῆς Πίστεως δόγματα, ἐμπνέῃ τί ἱερὸν, τότε μὴ φοχασθῇτε
ὅτι μόνον Αὐγουστίνους ἐπανορθώνει καὶ Θεοδοσίους κατα-
πραῦνει· ἡ Ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι αἰμούς καὶ ἀπανθρώπους τυ-
ράννους ἐξημερώνει. Νὰ ἀφανισθῶσιν ἐκινδύνευαν οἱ κατοί-
κοι τῆς Ρώμης ἀπὸ τὸν σκληρὸν Τωτίλαν· ἀλλ' ὁ Πάππας
Λέων, ἐνδυμένος τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, καὶ ἔχων τὸ ἱε-
ρὸν Εὐαγγέλιον εἰς τὰς χεῖρας, ἐμαλάκυνε τὴν ἀμώτητά
του, καὶ ἡλευθέρωσε τοὺς πολίτας.

Περὶ τὰ μέσα τῆς πέμπτῃ; ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατὸνταετηρί-

δος Ἀττίλας ὁ βασιλεὺς τῶν Οὐννων, ὀνομαζόμενος κοινῶς
 Θεοῦ μάσιξ, ἐπύρθηκε τὴν Ἰταλίαν, ἀφάνισε πολλὰς
 πόλεις, καὶ ἐνισχυόμενος ἀπὸ τὴν εὐτυχῇ τῶν ὁσίωντου
 ἔκβασιν ἀπεφάσισε νὰ κρατεύσῃ κατὰ τῆς Ῥώμης· ἔφθα-
 σεν ἡ ἀγγελία εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐνέπλησε τοὺς κατοίκους
 τρέμου καὶ ταραχῆς. Ὁ Οὐαλεντιανὸς μὴ δυνάμενος νὰ ἀν-
 τισταθῇ κατεπεΐθετο ὑπὸ τῶν φίλων νὰ ἀφήσῃ τὴν Ἰταλίαν·
 ἀλλὰ καὶ τί ἡδύνατο νὰ κάμῃ; μ' ὅλον τοῦτο πρὸ τοῦ πα-
 ραιτήσῃ τὰ πάντα ἐσυχάσθῃ νὰ δοκιμάσῃ μήπως συμπερά-
 νῃ τὴν εἰρήνην, καταπεΐθων διὰ τοῦ Πάππα Λέοντος τὸν
 Ἀττίλαν νὰ μὴν ἐκτελέσῃ τὸν σκοπόν του. Ἡ ἀπόπειρα αὐ-
 τη, ἡ ἰδέα μόνον ὅτι εἰμπορεῖ νὰ καταπραύνη τὸν βάρβαρον,
 καὶ βάρβαρον, ὡς τὸν Ἀττίλαν, γινόμενον καθ' ἑκάστην πε-
 ρισσότερον ἀλαζόνα διὰ τὴν εὐτυχῇ ἔκβασιν τῶν ὁπλων
 του, νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ κατασταθῇ
 κύριος τῆς αὐτοκρατορίας, ὅτε ἦτον ἤδη εἰς τὰς πύλας τῆς
 πρωτεύουσας, ἐφαίνετο κίνημα ἀπογνώστεως· καὶ ὁμως ὁ
 Πάππας Λέων, πλήρης εὐσεβείας καὶ ζήλου ὑπὲρ τῆς Πίσεως
 καὶ πατρίδος του, ἠθέλησε νὰ ἀναδεχθῇ τὸ πρᾶγμα.

Ἐχὼν λοιπὸν ὅλην του τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν καρδιογνώ-
 σην Θεόν, διαβαίνει τὸν Πάδον ποταμὸν, συνωδευμένος ἀ-
 πὸ δύο εὐπατρίδας, καὶ εὐρίσκει τὸν Ἀττίλαν κρατοπεδευ-
 μένον παρὰ τὴν Μάντουαν. Ὁ Πάππας ἐξήγγισε τὸν σκοπὸν
 διὰ τὸν ὅποιον ὑπῆγεν, ἐξέθεσε τὴν ζήτησίν του μὲ τόσῃν
 εὐλάβειαν, τόσον ζήλον καὶ εὐγλωττίαν, ὥστε ἐμαλάκυνε
 τὴν καρδίαν τοῦ ἀπανθρώπου, τὸν κατέπεισε νὰ δεχθῇ τὴν
 εἰρήνην, νὰ ἀπομακρύνῃ τὰ κρατεύματά του, καὶ νὰ μὴ συγ-
 χύσῃ πλέον τοὺς Ῥωμαίους. — Ἐντιμον ἀκροατήριον! εἰάν τὸ
 πάλοι ἦσαν ἀναγκαῖοι οἱ Ἱεροκήρυκες ἵνα πολεμῶσι τοὺς αἰ-
 ρετικούς, καὶ ἵνα πρᾶνῶσι τοὺς διώκτας τῆς Ἐκκλησίας, ὅ-
 χι ὀλιγώτερον εἶναι τὴν σήμερον ἵνα φωτίζωσι τοὺς ἀφω-
 τίστους καὶ ἐκπαιδεύωσι τοὺς ἀμαθεῖς, ἵνα παύσωσι τοὺς
 κατὰ τῆς ὀρθῆς σοφίας διώκτας. ἀποδεικνύοντές τους ὅτι μὲ
 τὸν Θεὸν μάχονται, πολεμοῦντες αὐτήν. Διώκεται τῆς παι-
 δείας! μάθετε καλῶς ὅτι χριστιανικὴ Πίσις καὶ ἀληθινὴ Σο-
 φία εἶναι συνώνυμα, καὶ ἀδύνατον εἶναι νὰ τιμᾷ τὸ ἓν ὅστις
 διώκει τὸ ἄλλο· μὴ προφασισθῆτε ὅτι διώκετε τὴν ψευδῇ
 σοφίαν καὶ ὅχι τὴν ἀληθινήν· ἵνα τολμήγητε τοῦτο, πρέ-

πει νὰ τολμήσητε ἄλλο πρότερον, πρέπει νὰ τολμήσητε νὰ σπουδάσητε, νὰ μάθητε, νὰ διακρίνητε τὴν μίαν ἀπὸ τὴν ἄλλην.

Ὁφελεῖ ὅσις διὰ λόγου κηρύττει τὸ καλόν, περισσότερον ὅσις καὶ τὸ πράττει. Ἀλλὰ τὸ πᾶν κατορθώνει, ὅσις σμίγων τὸ ὠφέλιμον μὲ τὸ τετυόν, ὠφελεῖ ἐν ᾧ τέρπει. Τερπνὸν καὶ ἐνταυτῷ ὠφέλιμον, ἀναγκαῖον εἰς τὸ περὶ οὗ λαλοῦμεν, ὧ ἄνδρες Ἕλληνες, εἶναι τὸ τρίτον μέσον τῆς ἐκπαιδεύσεως· τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπου ὅλοι γνωρίζομεν ὅσοι ζῶμεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὀλίγοι τὸ ἐκτιμῶμεν ὡς πρέπει, καὶ ὀλιγώτεροι ἀκόμη ὠφελοῦμεθα ὅσον εἶναι δυνατόν· τοῦτο εἶναι τὸ θέατρον. Πλανᾶται μεγάλως ὅσις ὑπολαμβάνει ὅτι αὐτὸ εἶναι χρόνου ἀπώλεια, ἢ τοῦλάχιστον ἀπλὴ διάχυσις· ὅχι, οὐδὲ οἱ πρῶτοι εὐρόντες αὐτὸ παλαιοὶ, οὐδὲ οἱ ἀκολουθήσαντες νεώτεροι τοιοῦτον σκοπὸν ἔβαλαν κατὰ νοῦν· σκοποῦ ἔχει μόνον τῶν ἡθῶν τὴν διόρθωσιν, καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν λαῶν· εἶναι τὸ κοινὸν σχολεῖον τῶν ἀνθρώπων, τὸ ὁποῖον ἀναπληρῶνει τῶν ἄλλων σχολείων τὴν ἑλλειψιν. Ὑπάγουσιν εἰς τὰ σχολεῖα, ἀλλ' ὅσοι ἔχουν τὸν τρόπον νὰ σχολάζωσιν ἀπὸ ἄλλα ἔργα ἀναγκαιότερα· συχνάζουσι πολλοὶ εἰς τοὺς Ἱεροκλήρυκας, ἀλλ' ὑπάγουσιν ὅλοι παμπληθεῖ εἰς τὸ θέατρον, διότι εἰς ὅλους ἀρέσκει ἡ τερπνὴ θέα. Ἐκεῖ ὁ σκληρὸς καὶ ἀδάμαστος συνειθίζει κατὰ μικρὸν νὰ μαλακύνῃ τὴν καρδίαν του· ἐκεῖ ὁ ὑποκριτής, ἐκεῖ ὁ ἀλαζών, ἐκεῖ ὁ φιλάργυρος κατοπτρίζονται τὴν ἀσχημίαν τοῦ χαρακτῆρός των· ἐκεῖ ὁ γευνάιος, ὁ σπλαγχνικός, ὁ φιλεὺς ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, βλέπων ὅτι δὲν λαμβάνει τοὺς ἀνθρώπους ἢ ἀρετῇ, ἐνισχύεται περισσότερον εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτῆς· ἐκεῖ φρίττει ὁ κακοήθης καὶ πονηρὸς ἄνθρωπος ὅταν ἴδῃ θεατριζόμενα φανερώς ἔσα αὐτὸς κρύπτει εἰς τὴν κακὴν κεφαλὴν του· καὶ τρομάζει ὅταν βλέπῃ τὸ ἐπονείδιστον τέλος, τὴν πανωλεθρίαν τῶν ὁμοίων του. Τοιοῦτος ἦτον ὁ πρῶτος σκοπὸς τῶν θεάτρων, νὰ δείξωσι ζωντανῇ τὴν καλὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν μισητὴν κακίαν· καὶ τὸ πρᾶγμα ἔχει οὕτως. Ἀς ἀναγνώσῃ ὅσις θέλει ὅποιανδήποτε πρᾶξιν, καὶ ἂς ὑπάγῃ ἔπειτα νὰ ἴδῃ αὐτὴν παρισταμένην εἰς τὸ θέατρον· εἴαν ἦναι τεχνῖται οἱ ἀγωνιζόμενοι, καὶ ἂν δὲν ἔχασε δι' ὅλου τὴν αἴσθησιν, ἢ καρδίαν του θέλει ἀνακινήθῃ καὶ τὰ

δάκρυά του θέλουσι μαρτυρεῖ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς καρδίας του. Ὅταν ᾔναι ὡς πρέπει τὸ θέατρον θέλει κατορθῶναι τὸ ἀποτέλεσμα ὅπου ἔλαμναν εἰς τὴν Γαλλίαν τὰ δράματα τοῦ Κορνηλίου; θέλει ἀναγκάζει τοὺς Φερσίους Ἀλεξάνδρους νὰ φεύγωσιν ἵνα μὴν ἐντραπῶσι δακρύοντες, καὶ ἐὰν δὲν μετριάσῃ, κίνδυνος εἶναι νὰ ἴδωμεν ὅτι εἶδαν αἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν παράστασιν τῶν Εὐμενίδων. Τοιαύτη συντριβὴ καρδίας, τοιαύτη μεταλλαγὴ φρονιμάτων εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ γένῃ χωρὶς νὰ φέρῃ μεγάλην ἐνταυτῷ αὐξήσιν γνώσεων.

Ἄλλ' ἔχει καὶ τὸ θέατρον τὰ ἐλαττώματά του, καθὼς καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀνθρώπινα πράγματα· συμβαίνει ὁμως καὶ ἐνταῦθα, ὅτι καὶ εἰς τὰς ἄλλας περιστάσεις τοῦ βίου διὰ τοῦτο εἶναι τιμιώτερα τὰ καλὰ, διότι εἶναι σπάνια· καὶ ἡ σπανιότης των προέρχεται, διότι, ὀλίγα ὄντα, εἶναι διεσκορπισμένα εἰς πολλὰ κακὰ, ἀπὸ τὰ ὅποια περισοιχοῦνται. Ψευδὴς εἶναι ὃ λέγω ὅτι τὰ πάντα εἰς τὸν κόσμον εἶναι καλὰ· διότι τὰ πάντα ἔχουσιν, ὡς τὰ ῥόδα, τὰς ἀκάνθας των· σοφιστὴς ἐκ τοῦ ἐναντίου εἶναι ὅστις διὰ νὰ κρύψῃ τὴν ἀκαματοσύνην του κηρύττει ὅτι οὐδὲν καλὸν εἰς τὰ ἀνθρώπινα· φρόνιμος εἶναι ὅστις μὲ κόπον καὶ ἐπιμέλειαν ἀποκτήσῃ τὴν ἐξὶν τοῦ διακρίνειν τὰ καλὰ ἀπὸ τὰ κακὰ· εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον ἐβλάφθησαν οἱ ἀνόητοι καὶ ἀκαμάται, ἐκ τοῦ ὁποῖου οἱ μουνεχεῖς καὶ φιλόπονοι ἐσύναξαν ἀκινδύνως ὅλον τὸ καλόν, ὡς τὸ μέλι αἱ μέλισσαι.

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι πολλὰ κακὰ ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' ἡ προνοητικὴ φύσις, ὁμοιάζουσα μὲ τὴν φιλόσοφον μητέρα, ἡ ὁποία χεαδεύει τὸ παιδίον της αἰροῦ διὰ μικράν του βλάβην ἴδῃ αὐτὸ κλαυθμηρίζον, εἰς ὅλα διώρισεν ἀντίδοτον πᾶσφορον. Ἐμιμήθησαν εἰς τοῦτο τὴν φύσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκροσπάθησαν νὰ εὕρωσι θεραπείαν εἰς ὅσα κακὰ αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν πράττουσιν. Εὗρκαν τὴν γυμνασικὴν ἵνα διορθώωσι δι' αὐτῆς τὴν ἐκ τῆς ἀκινήσιας των προσερχομένην καθρότητα· εὗρκαν τὴν ἱατρικὴν, δι' ἧς θεραπεύουσι τὰ ἐκ διαφόρων ἐκδιαιτημάτων νοσήματα· ἀλλὰ καὶ οἱ γυμνασάι τὴν γυμνασικὴν, καὶ οἱ ἱατροὶ τὴν ἱατρικὴν, εἰξεύρετε πόθεν ἔχουσι τὸ ἐλεῦθερον ἵνα ἐπιτηδεύωσιν ἀσφαλῶς καὶ ἀκινδύνως; ἀπὸ τὰ ἱερώτερα πάντων τῶν ἀνθρώπων καθιδρυμάτων, ἀπὸ τὰ δικαστήρια, ἐνθα ἐπιτε-

λεῖται καὶ ἀποδίδεται ἡ δικαιοσύνη. Τὰ δικασήρια λοιπὸν εἶναι τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον δρασικὸν μέσον τῆς ἐκ παιδεύσεως. Τὰ δικασήρια εἶναι διωρισμένα νὰ ἐξισάζωσι τὰς ἀνιτότητας τῶν ἀνθρώπων, νὰ συναρμώζωσι τὰ μικρὰ μὲ τὰ μεγάλα, πρὸς ἀρμονίαν τοῦ ὅλου· ἀρμοῦσαι λοιπὸν εἶναι οἱ δικασταὶ τῶν ἀνομοίων, καὶ τοῦτο μόνον ἀποδεικνύει πόσα πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅς τις θέλει νὰ συναρμόσῃ πολλά, πρὸς ἄλληλα ἄνισα, καὶ πολλάκις ἀντιμαχόμενα.

Προέρχεται, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν, ὡς εἶπομεν, ὑποτιθεμένην πληθώραν τῆς συνέσεως, τὸ νὰ γίνεται δικαστὴς ὁ καθείς, ἐν ᾧ ἀπ' ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα δυσκολώτερον εἶναι τὸ δικάζειν. Τί εἶναι τὸ δίκαιον; Θέλετε ἀπορήσει' ὧς, ἀκούοντες ὅτι ὄχι μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ζῶα, εἰς τὰ φυτὰ, εἰς τὴν γῆν, εἰς τοὺς πλανήτας, εἰς τὸν ἥλιον, εἰς τοὺς ἀστέρας, εἰς τὰ σύμπαντα ἀποδίδεται δίκαιον καὶ ἄδικον. Ὅταν ὅποιονδήποτε πρᾶγμα δὲν ἔχῃ οὐδὲ περισσότερα οὐδὲ ὀλιγώτερα ἀπ' ὅ,τι πρέπει νὰ ἔχῃ, τότε λαμβάνει δίκαιον· καὶ ἄδικον λαμβάνει, ὅταν πάσῃ ἑλλείψῃ ἢ πλεονασμῷ· ὑγεία λοιπὸν καὶ ζωὴ τοῦ παντός εἶναι τὸ δίκαιον, καὶ θάνατος εἶναι ἀδικία· καὶ ὁ Θεὸς διὰ τοῦτο εἶναι δημιουργὸς καὶ συντηρητὴς τῶν πάντων, διότι ὡς δικαιοτάτος ἀποδίδει εἰς τὸν καθένα τὸ δίκαιον. Ποῖον τὸ ἔργον τοῦ δικαστοῦ; τὸ ἀποδίδειν τὸ δίκαιον· εἰς τίνα; εἰς τὸ ποικιλωτέρου καὶ πολυμορφότερου ζῶον, εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἀπὸ τὴν ἀπόφασίν του λοιπὸν κρέμαται ἂν πρέπει νὰ ὀνομασθῇ Θεός του, διότι τὸν ἀπέδωκεν ὅ,τι μὲ βλάβην του τὸν ἔλειπεν· ἢ δῆμιός του, διότι τὸν ἀφαίρεσεν ὅ,τι εἶχε πρεπόντως, διότι τοῦ ἐπῆρε τὴν ζωὴν, τὸν ἐθανάτωσε. Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος; ζῶον πληγερὲς ἀγάπης, μίσους, χαρᾶς, λύπης, ὀργῆς, ὑπερηφανίας, ταπεινώσεως, καὶ μυρίαν ἄλλων παθῶν· τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος; ζῶον ἀντιπατικόν· ἐγκρίνει σήμερον ὅ,τι χθὲς κατεδίδακε, καὶ ἀποσρέφεται αὔριον, ὅ,τι σήμερον λατρεύει· τί πρέπει νὰ κάμῃ ὁ δικαστὴς; πρέπει νὰ ἀνατέμῃ τὸν φυσικὸν καὶ ἡθικὸν ἄνθρωπον· πρέπει νὰ σπουδάσῃ ὅλους τοὺς ἐλατῆρας, πρέπει νὰ ἀνασκαλίσῃ ὅλας τὰς περιστάσεις, ὅλα τὰ μέσα, τοὺς τρόπους, τοὺς σκοπούς, τὰ τέλη καὶ τὰ ὄργανα τῶν πράξεών του· καὶ λοιπὸν ἵνα γένῃ δικαστὴς, πρέπει νὰ γυμνωθῇ ἀπ' ὅλα τὰ συνισκόντα τὸν ἄνθρωπον. Ἡ μετάβασις

χειράν τῆς πρώτης κλάσεως τῶν μαστροφόρων (mammifères), τῆς πρώτης διαιρέσεως τῶν σπονδυλοφόρων (vertébrés), ἀφιερώ-
νει τρία Κεφάλαια, ὧν τὸ πρῶτον πραγματεύεται περὶ τῆς
εἰδικῆς συμμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου· τὸ δεύτερον περὶ ἀνα-
ξεως τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ· τὸ τρίτον περὶ τῆς ποικιλο-
τητος τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους.

Κ Ε Φ. Π Ρ Ω Τ Ο Ν.

Περὶ τῆς εἰδικῆς συμμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Ἄνθρωπος ἔχει πόδα διάφορον ἀπὸ τὸν τῶν πιθήκων,
πλατύν, κνήμην κατὰ κάθετον εἰς αὐτὸν ἐπισηριζομένην,
ἀσράγαλον ὠγκωμένον εἰς τὰ κάτω, δακτύλους κοντοὺς καὶ
σχεδὸν δυτλυγίστους, ἀντίχειρα χονδρότερον τῶν ἄλλων εἰς
τὴν αὐτὴν γραμμὴν τεθειμένων. Ὁ ποὺς εἶναι ἀρμόδιος εἰς
βάξασιν τοῦ σώματος, ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ ἀρπάξῃ καὶ νὰ
ἀδράξῃ. Αἱ χεῖρες τοῦ μὴ συνεργοῦσαι εἰς τὸν περίπατον μᾶς
δεικνύουν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ ἀληθῶς δίχειρον καὶ δι-
ποδὸν ζῶον.

Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι διατεθειμένον διὰ τὴν κα-
τὰ κάθετον στάσιν. Οἱ πόδες τοῦ, ὡς εἶδομεν, τοῦ δίδουσι
βάσιν πλατυτέραν τῆς τῶν ἄλλων μαστροφόρων· οἱ μῦες οἱ
ἐκτείνοντες τὸν πόδα καὶ τὸν μηρὸν εἶναι ἰσχυρότεροι, ἐξ
οὗ προκύπτει ἡ ἐξοχή τῶν μηρῶν καὶ τῶν γαστροκνήμων·
οἱ κάμπτοντες τὴν κνήμην προσκολλώμενοι ὑψηλότερα ἐπι-
τρέπουσιν εἰς τὸ γόνα μίαν ἔκτασιν πλήρη, καὶ εἰς τὴν γα-
στροκνήμην (mollet) κρείσσονα ἐμφάνησιν· ἡ λεκάνη (bassin
πέλυν) καθὼς πλατυτέρα διῆκισι τοὺς μηροὺς καὶ πόδας δι-
δουσα εἰς τὸν κορμὸν σχῆμα πυραμίδος χρήσιμον εἰς τὴν
ἰσοσταθμίαν· τὰ ὅσα τῶν μηρῶν σχηματίζουν μὲ τὴν διά-
φυσίντων (corps dellos) γωνίαν αὐξάνουσιν τὴν διάξασιν
τῶν ποδῶν καὶ πλατύνουσιν τὴν βάσιν τοῦ σώματος· ἡ
κεφαλὴ τέλος πάντων εἰς αὐτὴν τὴν κατὰ κάθετον θέσιν
ισορροπεῖ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἄρθρωσις τοῦ εὐρί-
σκεται ἐν τῷ ἀναμεταξὺ τοῦ ὄγκου τοῦ (masse).

Ὁ ἄνθρωπος καὶ θέλων δὲν ἔμπορεῖ εὐκόλως νὰ περι-
πατήσῃ εἰς τέσσαρα· ὁ ποὺς τοῦ εἰς τὰ ὀπίσω κοντὸς καὶ

λοιπὸν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνου εἰς ἄλλην ὑψηλοτέραν σφαῖραν, ἐν ᾗ ἀπαιτεῖ ἀπό τισιν νέων ἄλλων γνώσεων, ὑποθέτει ἀναγκαιῶς νὰ ἔχη τελειωμένας κατὰ τὸ δυνατόν τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις· ἐνθα τελειώνει ὁ ἄνθρωπος, ἐκεῖ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁδὸ κατὰ τὴν ἀπαραλλάκτα καθὼς ἐκεῖ ἀρχίζει ὁ ἰατρός, ἐνθα ὁ φιλόσοφος τελειώνει. Εἰς τὰ δικαστήρια λοιπὸν, ἐκεῖ ἄς ὑπάγῃ ὅστις θέλει νὰ μάθῃ πόσον δυσμετέρον εἶναι τὸ δίκαιον· ἐκεῖ ἄς πλησιάσῃ ἐκείνους, οἵτινες διὰ τῆς συχνῆς ἔξεως καὶ πολυχρονίου πείρας, ὅσον τὸ δυνατόν, ἀπεδυσθησαν τὸν ἄνθρωπον ἵνα ἐνδυσῶσι τὸν δικαστὴν, ἵνα πληροφορηθῇ πόσον ἀδίκον εἶναι ὅτι αὐτὸς τυφλωμένος ἐκ τοῦ πάθους κρίνει δίκαιον, καὶ πόσον ὀρθὸν τὸ καταδικαζόμενον ὡς εἰς βλάβην. Ἐκεῖ ἐνταυτῷ θέλει πληροφορηθῇ πόσον ἡ τοιαύτη πολὺ πλοκος θεωρία τῶν διαφόρων πραγμάτων ὀξύνει τὸν νοῦν, πόσον φωτίζει τὸν ἄνθρωπον, καὶ πόσον καρπερώτατον μέσον τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ὅλου ἔθνους καθίσταται.

Τὰ τέσσαρα ταῦτα εἶναι τὰ δρασιμώτερα μέσα δι' ὧν πλατύνονται αἱ γνώσεις ἐκάστου ἔθνους, τελειοποιεῖται ἡ γλῶσσα καὶ ἡ παιδεία, καὶ γίνεται ἐναρμόμιον εἰς τοὺς πολιτισμένους λαούς. Μὴ λησμονήσητε τὰρα ὅτι τινῶν μὲν ἐξ αὐτῶν καθ' αὐτὸ ἐφευρεταί, τῶν πάντων δὲ τελειοποιεῖται ἐκρημάτισαν οἱ προπάτορες ἡμῶν Ἕλληνες. Χαλδαῖοι, Αἰγύπτιοι, καὶ ἄλλων ἴσως μερῶν τῆς γῆς λαοὶ ἐκαλλιέργησαν διαφόρους κλάδους τῆς παιδείας, ἀλλ' οἱ ἱερεῖς τῶν μὲν τὰ φόβητρα εἰς τὰς χεῖρας ἀπέκλειον τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν θεῖον τῆς παιδείας ναόν, εἰς τὸν ὅποιον ἐκρατοῦσαν κλεισμένας, ὡς εἰς μονοπωλεῖον, τὰς ὀλίγας γνώσεις, ὅσας τότε εἴξευραν· καὶ ὅσα εἰς αὐτοὺς ἐσύμπερην ἵνα φρονῶσιν οἱ δημόται, τὰ ἐξέδιδαν μὲ πολλὴν τιμὴν, καὶ ὡς οὐρανοκαταίεστα δόγματα τὰ ἐπωλοῦσαν. Οἱ Ἕλληνες, ὁμοιάζοντες μὲ τοὺς γενναίους καὶ φιλανθρώπους βασιλεῖς, οἵτινες ἐν καιρῷ σιτοδείας ἀνοίγουσι τὰς σιταποθήκας τῶν καὶ ἐπιδαφιλεύονται τὰς εὐεργεσίας τῶν εἰς τοὺς χρήζοντα, ἀνοίξαν τὸν κλεισμένον ναόν, διέδωκαν ἐκείνας τὰς ὀλίγας γνώσεις, καὶ ἔπειτα ἐναγκαλισθέντες ὅλην τὴν φύσιν μὲ τὴν πλατύνουσαν, εἰς αὐτὴν νὰ κανονίζωσι τὴν φύσιν κατὰ τοὺς ἐδικοῦσιν διαθῆτας, ἠδύνατο νὰ ἀναχατίσωσι μικρὸν, ἠδύνατο νὰ μετριάσωσι τὸ ζωηρὸν τοῦ

νοός των, ἄς νὰ τὴν σπουδάσωσι, δὲν ἤθελαν ὑποχωρήσει εἰς τοὺς νεωτέρους τὴν καύχησιν ταύτην, ὅτι ἀντὶ νὰ μαντεύωσιν, ὡς παλαιοὶ. τὰ αἰνίγματα τῆς φύσεως, ἐπεμελήθησαν καὶ τὰ ἔλυσαν· ἀλλ' ἔσω καὶ τοῦτο πρὸς δόξαν τοῦ ἔθνους ὅτι πολλὰ τῶν Ἑλλήνων μαντεύματα δὲν ἦσαν διάφορα ἀπὸ τὰ μετ' αἰῶνας εὐρέματα τῶν Εὐρωπαίων.

Τοὺς νόμους εἰάν δὲν εὗρκαν οἱ πρῶτοι, τοὺς ἐτελειοποίησαν ὁμῶς μεγάλως· κατέβαλαν τὰ ἀκλόνητα ἐκεῖνα θεμέλια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ᾠκοδόμησαν καὶ οἱ θειαζόμενοι διὰ τὴν νομοδιδασκαλίαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ οἱ ἐποικοδομοῦντες πάλιν εἰς τὰ ἐκείνων κάτοικοι τοῖς Εὐρώπῃς. Ἀλλ' εἰάν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰ περὶ τοὺς νόμους καὶ ἄλλοι ἀντιποιῶνται τὴν εὔρεσιν, ὡς πρὸς τὴν ζωοποίησιν τῆς ἀρετῆς καὶ κακίας, τίς ἤθελε τολμήσει νὰ προβάλη ἐνώπιον; τίς ἤθελε προφέρει λόγον; σιγὴ, σιγὴ, μακρὰν, μακρὰν οἱ μὴ Ἕλληνες. Ἀσσύριοι κτίσατε κρεμασοὺς κήπους. Αἰγύπτιοι οἰκοδομήσατε ὀβελίσκους καὶ πυραμίδας, καὶ μὴ περαιτέρω· νὰ εὗρουν τὴν κλεῖδα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, νὰ εἰσδύσωσι δι' αὐτῆς ἕως εἰς τὰ ἔσχατα φυλλοκάρδια, νὰ τὴν μοχλεύωσι κατ' ἀρέσκειαν, καθὼς ἀναμοχλεύετε σεῖς τὴν ὕλην, νὰ ἐφεύρουν τὸ θεάτρον, αὐτὴ ἡ τιμὴ ἀποταμιεύεται εἰς τοὺς Ἕλληνας· ἀλλὰ τί λέγω νὰ τὸ ἐφεύρουν; διὰ τί νὰ μὴ προσδίσω, καὶ νὰ τὸ τελειοποιήσωσιν εἰς τὸ ἄκρον; Εἰς τὴν γλαῦσσαν, εἰς τὴν συγγραφὴν, εἰς τὴν ἐνδυμασίαν, εἰς τὴν οἰκοδομὴν, εἰς ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, θεῖοντι φαίνεται ὅτι ἐπεσατοῦσεν· εἰς αὐτάτων τὰ ψεύματα καὶ τοὺς μύθους αἱ χάριτες ἐπεκάθηντο, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πάντα ἐφθασαν εἰς τοιαύτην τελειότητα· εἰς τὸ θεάτρον λοιπὸν ἦτον δυνατόν νὰ γένῃ ἀλλέως; ἔχι· ὅχι· ἄς βοᾷ ὁ Γαλάτης, ἄς κραυγάζῃ ὁ Ἰταλός, ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ θεάτρα ἦσαν οὐδὲν ὡς πρὸς τὰ ἐδικάτων· ἡ καθημερινὴ πείρα μάλιστα ἀποδεικνύει ὅτι ἐκείμῳ εὐδοκίμησαν, ἔνθα ἐμιμήθησαν τοὺς Ἕλληνας· καὶ ὅσας κίς ἀφῆκαν τὴν ὁδηγίαν των, προσέκρουσαν, ἐπταίσαν, καὶ ἡ πτῶσις των ἀνέδειξε λαμπροτέρους τοὺς Ἕλληνας.

Καὶ εἰάν ὡς λάτρες τῆς πολυθείας ἐπραξαν τοιαῦτα, τί δὲν κατάρβωσαν ὡς ὁπαδοὶ τῆς ἀληθινῆς θρησκείας οἱ Ἕλληνες; Πόσον δὲν ἐτίμησε, πόσον δὲν ἐλάμπρυνε τὸν ἱερόν

ἄμωνα ἢ Ἑλληνικὴ εὐγλωττία; Πολλὰ ὀλίγοι ἦσαν πολυ-
 θεώτεροι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ὅταν ἐπεπόλαζεν ἡ εἰδωλολα-
 τρεία, ἀλλ' οὐδεὶς οὐδέποτε χριστιανικώτερος, ὅταν ἔλαμψε τὸ
 φῶς τῆς ἀληθινῆς Πίστεως.

Ἐντιμος ὁμήγουρις! εἰς τὴν σήμερινὴν ἡμῶν κατάστασιν
 ἄλλο δὲν ἐμποροῦμεν νὰ πράξωμεν, ἵνα πολιτισθῶμεν, ὅσον
 τὸ δυνατόν, παρὰ τὰ δύο ταῦτα νὰ ἐπιμεληθῶμεν, τὸν ἱε-
 ρὸν ἄμωνα καὶ πολὺ περισσότερον τὰ σχολεῖα, ὅχι μόνον
 διότι αὐτὰ εἶναι ὡς ποταμὸς εὐρυρῆρας, ἐξ οὗ πηγάζουσι
 τὰλλα πάντα, ἀλλὰ καὶ διότι τὴν σήμερρὴν δὲν μᾶς εἶναι
 συγχωρημένον νὰ ἔχωμεν Ἑλληνικὰ θεάτρα καὶ δικαστή-
 ρια (Ε). Εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη εὐρίσκονται Ἱεροκήρυ-
 κες, ἄνδρες σεβάσμιοι, οἵτινες μὲ ἱκανὴν πολυμάθειαν καὶ
 ἄμεμπτον διαγωγὴν φωτίζοντες τὸν λαὸν φέρουσι τιμὴν εἰς
 ἑαυτοὺς, εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὸ ἱερατεῖον τῶν Γραικῶν,
 καὶ εἰς ὅλον ἀπλῶς τὸν χριστιανισμόν (ς). Πρέπει νὰ ἀποδο-
 δῇ ὁ δίκαιος οὗτος ἔπαινος εἰς τὸ ἱερατεῖον τῶν Γραικῶν, ὅ-
 τι ἐν ᾧ διετήρησεν ἀπαρασάλευτα τὰ ὀρθόδοξα δόγματα
 τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας, διεφύλαξεν ἐν ταυτῷ, ὅσον ὁ καιρὸς
 ἐσυχῶρει, καὶ ζώπυρον τῆς προγονικῆς γλώσσης τε καὶ
 παιδείας. Σχολεῖα εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πόλεις καὶ χώρας τῆς
 Ἑλλάδος εὐρίσκονται, καὶ κατὰ θείαν φάτισιν διὰ τῆς συν-
 δρομῆς τῶν δυνατῶν, καὶ τῆς φιλοτιμίας τῶν ἐλλογίμων,
 ἢ πολλαπλασιάζονται, ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβῆθαι.
 Τὰ σχολεῖα λοιπὸν ταῦτα συντρέχοντες καὶ συνεισπύοντες,
 τὸν ἱερόν ἄμωνα καλλιεργοῦντες καὶ ἐπιμελούμενοι, καὶ
 τῶρα θέλομεν φωτισθῇ, καὶ μὲ τὴν πρόαδον τοῦ καιροῦ καὶ
 θεάτρα καὶ δικαστήρια Ἑλληνικὰ θέλομεν ἀποκτήσει.

Ἄνδρες Ἕλληνες οἱ κατοικοῦντες καὶ ἐμπορευόμενοι εἰς
 τὴν Τεργέσιν! σεῖς εἴσθε οἱ εὐτυχέστεροι πάντων, εἰὰν θε-
 λήσητε νὰ γνωρίσητε τὰς δυνάμεις σας, εἰὰν θελήσητε νὰ
 κατορθώητε ὅτι δύνασθε ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν υἱῶν
 ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὅλων τῶν ὁμογενῶν. Τὰ ἐδῶ σχολεῖά σας
 χάρις εἰς τὸν ἑνθερμον ζῆλον καὶ εἰς τοὺς ἀτρύτους κόπους
 τοῦ ἐπιστατοῦντος εἰς αὐτὰ, χάρις εἰς τὴν πρόθυμον χορη-
 γίαν τῶν κυρίων Ἐπιτρόπων καὶ Ἐξάρχων τοῦ γένους, καὶ
 εἰς τὴν φιλότιμον συνεισφοράν τῶν φιλομούσων ὁμογενῶν,
 εἶναι τὴν σήμερον εἰς καλλιωτέραν κατάστασιν παρὰ πρότε-

ρον. Ἡ νεολαία τῶν ἐν Τεργέσῃ Γραικῶν λαλοῦσα ὄχι μόνον μὲ ὀρθότητά, ἀλλὰ καὶ μὲ ἱκανὴν χάριν τὴν πατρικὴν γλῶτταν, καὶ προσπαθοῦσα νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ εἰς τοὺς τερπνοὺς λειμῶνας τῶν παλαιῶν ἡμῶν ἀειμνήσων προγόνων, ἀνατᾷζει τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα. Μὲ τὰς τρυφεράς αὐτῆς χεῖρας ἀρχίζουσα νὰ σχεδιάζῃ τὰς εἰκόνας τῶν ἐπιφανῶν προπατόρων μας, οἱ τινες ἐλάμπρυναν τὴν Ἑλλάδα, ἀναδεικνύει τὸ γενναίου της φρόνημα, φέρει τιμὴν εἰς ἑαυτήν, εὐχαρίζουσιν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ εἰς ὅλον τὸ γένος. Μὲ τὴν μάθησιν τῆς Ἱταλικῆς καὶ Γερμανικῆς γλώσσης παρέχει χρήσας ἐλπίδας, ὅτι θέλει γένει ἱκανωτέρα εἰς τὸ ἐξῆς καὶ εἰς τὸ κράτος νὰ χρησιμεύσῃ, καὶ τὴν πατρίδα νὰ ὠφελήσῃ· ἀλλὰ ὅλα ταῦτα εἶναι μικρὰ ὡς πρὸς ὅσα δυνατόν ἐστὶ νὰ κατορθώσῃτε. Τόσοι πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν, τόσοι εὐκατάστατοι, τόσοι πολὺπλουτοὶ τί δὲν δύνανται νὰ κατορθώσωσιν, ὅταν ἔρωτι παιδείας φλεγόμενοι ἀποφασίσωσι μετὰ γενναιότητος νὰ συνδράμωσι τὰ σχολεῖα; Γραικοὶ τῆς Τεργέσης! συντρέχετε προθύμως εἰς τὴν ἐπιτελεσιν τῶν θεαρέσων σκοπῶν τοῦ ἐπιστατοῦντος εἰς αὐτὰ, ἵνα συμμεθέξῃτε τὸν παρὰ πάντων ὀφειλόμενον ἔπαινον. Οὐδὲ κέρδος χρηματικόν, οὐδὲ τέλος ἄλλο παρόμοιον ἔχει ἐπιστατῶν εἰς αὐτά· σκοπὸν ἔχει μόνον ἵνα καταστήσῃ τοὺς υἱοὺς σας χρηστούς, καὶ ἀξίους διαδόχους τῶν πατρικῶν ἀγαθῶν. "Αν δὲν σᾶς καταπείθῃ ὁ ζῆλος τοῦ Ἐπιστάτου σας, ἔχετε ἄλλο αἴτιον ἀκόμη πεισικώτερον, καὶ ἀκούσατε. Ὅταν τὸν παρελθόντα ἐνιαυτὸν ὁ σεβαστὸς Αὐτοκράτωρ καὶ Βασιλεὺς, ἐπισκεπτόμενος ὡς φιλόσοργος πατὴρ τὰ ἴδια τέκνα, ἦλθεν εἰς τὴν ἐδικήν μας πόλιν, καὶ μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἠθέλησε νὰ τιμήσῃ καὶ τὰ σχολεῖά μας μὲ τὴν παρουσίαν του, ἐνθυμεῖσθε πῶς ἀνέδειξεν εἰς τὸ πρόσωπόν του τὴν ἐκ τῆς ἐναρέτου καρδίας ἀντανανκλωμένην χαρὰν, ὅτε εὗρέθῃ περισοχιμὸς ἀπὸ τόσῃν Ἑλληνικῇν νεολαίᾳ, εὐγνωμονοῦσαν πρὸς αὐτὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας του. Παρατηρήσας ἱκανὴν ὠραν τὴν ἰχνογραφίαν, τὴν καλλιγραφίαν καὶ τὰ λοιπὰ σπουδάσματα τῶν παιδῶν, ἐνθυμεῖσθε πόσον εὐχαριστήθῃ· ἐνθυμεῖσθε μὲ πόσῃν ἐπιείκειαν συνωμίλισε μετὰ τοῦ Ἐπιστάτου τῶν σχολείων ἑρωτῶν αὐτὸν περὶ τῶν ἐν τῷ σχολείῳ ἐξασκαζομένων, καὶ πόσον εὐχάρη ἀκούσας ὅτι ἡ ὀρθόδοξος

Πίσις, ἡ χρησιμότης καὶ ὑπακοὴ εἰς τὸν ἐπικεικῆ Μονάρχην εἶναι τὰ διδασκόμενα. Ὅτε τοῦ γένους ἡμῶν ὁ Ἐξάρχος τὸν ἐπρόσπερε τὰ μικρὰ καὶ εὐτελεῖ ἐπιγράμματα, διὰ τῶν ὑποίων, εἶπεν, ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία ἐπανηγύρισε τὸν αἴσιον αὐτοῦ ἐρχομὸν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἀπογόνων του, μὲ πόσιν ἱλαρότητα τὰ ἐδέχθη. Ἡ εὐνοία λοιπὸν, ἡ ἀγάπη, ἡ ὑπόληψις τοιοῦτου Μονάρχου δὲν εἶναι ἱκανὸν κέντρον ἵνα φένητε μᾶλλον ἄξιοι ταύτης; Σᾶς ἀγαπᾷ ὡς πλουσίους, διότι μὲ τὴν ἀγκινοῖάν σας ἐπιτιθεύοντες τὸ ἐμπόριον φέρετε εἰς τὸν τόπον εὐτυχίαν, ἀλλὰ θέλει σᾶς ἀγαπᾷ περισσότερον, καὶ θέλει σᾶς τιμᾷ ἔνταυτῷ, ὅταν πλατύναντες τὴν παιδείαν σας αὐξήγητε τὸν πλοῦτον, καὶ ὡς πεπαιδευμένοι κατασηβῆτε χρησιμώτεροι εἰς τὸ κράτος. Φιλότιμοι Γραικοὶ τῆς Τεργέσης! δὲν σᾶς λέγω, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑποχωρήσητε ὡς πρὸς τὴν φιλομάθειαν εἰς τοὺς ἐν Λιδόρῳ, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ὑποχωρεῖτε κατὰ τὰ πλούτη, κατὰ δὲ τὸν ἀριθμὸν εἴσθε ἀσυγκρίτως περισσότεροι· σᾶς λέγω ὅμως πρὶν τελειώσω, τὸ ἀκόλουθον. Πάντες ὁμολογοῦμεν, ὅτι, ἵνα ὀνομαζώμεθα κατ' ἄξιαν ἔμποροι, πρέπει νὰ ἔχωμεν ὅσα χαρακτηρίζουσι τοὺς ἀληθινούς ἐμπόρους, ἱατροὶ ὡσαύτως, δικολόγοι, διδάσκαλοι, δικασταὶ καὶ ἔλα τὰ ἄλλα ἐπαγγέλματα· καὶ ἵνα φέρωμεν ἐκαξίως τὸ λαμπρὸν ὄνομα τοῦ ἔθνους, ἵνα ὀνομαζώμεθα Ἕλληνες καὶ Γραικοὶ, καθὼς ὅλοι ἐπιθυμοῦμεν, δὲν πρέπει νὰ ἀποκτῇτωμεν ὅσα χαρακτηρίζουσι τοὺς Γραικοὺς; Ποῖα εἶναι ταῦτα; Ἐνθέρμοι ζηλωταὶ τῆς Πίσεως, καὶ καλλιεργηταὶ τῆς παιδείας μείποτε ἐχρημάτισαν οἱ Γραικοί· ἔχομεν, θεῖα χάριτι, μέχρι τῆς σήμερον τὴν Πίσιν ἄμεμπτον· μένει νὰ φέρωμεν καὶ τὴν παιδείαν εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν.

Ἀκούσατε· Παρακινοῦντες σας εἰς τὰ τοιαῦτα μὴ σοφισθῆτε ὅτι σᾶς ἀδικοῦμεν ὑποθέτοντες σας ὅτι ἡ τὰ ἀγνοεῖτε διόλου, ἢ διόλου ἀδιαφορεῖτε περὶ αὐτῶν· ὅχι· μακρὰν ἀπέχω ἡ τοιαύτη συκοφαντία· ἀπ' ἀρχῆς σᾶς εἶπομεν, ὅτι, ὅχι νὰ σᾶς διδάξωμεν, ἀλλὰ νὰ σᾶς ἐνθυμίσωμεν θέλομεν· οὕτω λοιπὸν τὸ κατὰ δύναμιν ἐπράξαμεν, σᾶς ἐνθυμίσωμεν ὅσα σεῖς ὅχι μόνον δὲν ἀγνοεῖτε, ἀλλὰ οὐδεμίᾳ ἀφοβίᾳ ὅτι καιροῦ λαβόμενοι συνομιλεῖτε πολλάκις πρὸς ἀλλήλους περὶ αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ πολυάσχολον ἐπάγγελμά σας σᾶς

ἀφαρπάζει τὸν περισσότερον καιρὸν· αἱ βιωτικαὶ περιπέτειαι, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὅλοι ὑπόκεισθε, ἀπασχολοῦσιν ἱκανῶς τὸν νοῦν σας. Ἡ περὶ τῶν λοιπῶν ἀναγκαίων τῶν ἐνταῦθα ὁμογενῶν μας φροντίσας ἀπαιτεῖ καὶ αὕτη ἱκανὴν σκέψιν. Διὰ ταῦτα πάντα, ἐντιμος ὁμήγουρις! ἔχοντες ἡμεῖς περισσότερον καιρὸν, καὶ ἀνελίστοντες αὐτὰ κατὰ νοῦν συνεχέσμεν, ἐτολμήσαμεν νὰ σᾶς τὰ ἐνθυμίσωμεν. Ἐνθυμηθῆτε λοιπὸν, ἄνδρες ὁμογενεῖς! ὅτι ὄχι περὶ μικρῶν, ἀλλὰ περὶ φωτισμοῦ τῆς πατρίδος εἶναι ὁ λόγος· ἐνθυμηθῆτε ὅτι ὅσοι εἶναι ἐκλελεγμένοι ὡς προεσῶτες τῶν ἄλλων εἶναι τρόπον τινὰ οἱ πρωτότοκοι αὐτῆς υἱοί, οἵτινες πρέπει νὰ φροντίζωσι, νὰ ἐπιμελῶνται, καὶ νὰ συνεργάζωνται, ὅλαις δυνάμεσιν, εἰς τὴν προκοπὴν τῶν νεωτέρων αὐτῶν ἀδελφῶν. Ἐνθυμηθῆτε ὅτι ἀπὸ τὴν ἐδικήν σας θέλῃσιν κρέμαται ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα τῆς πατρίδος. Ἐνθυμηθῆτε ἀκόμη ὅτι ἡμεῖς δὲν σᾶς ἀπαιτοῦμεν πράγματα ἀδύνατα, ἢ ἄτοπα· μὴ γένοιτο· ἐκθέτομεν μόνον τὰ δοκοῦντα, ζητοῦμεν τὰ κοινωφελῆ, ἐπιθυμοῦμεν τὰ καλὰ, ἐπευχόμεθα τὰ κρείττανα, καὶ ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ τὰ κάλλιστα καὶ τὰ κράτιστα· εἶθε, εἶθε, εἶθε.

Ἦσαν αὐτῶντος Ἀσώπιος,
ἐξ Ἰωαννίνων.

Α. Ἀσειότατον διηγοῦνται περὶ Γυλιέλμου Βυδαίου, ἀκμάσαντος ἐν Παρισίοις περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης πέμπτης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Τὸν εἶπαν ὅτι ἀναψὲ καὶ καίεται ἡ οἰκία του, καὶ αὐτὸς μὲ ὅλην τὴν ἀπάθειαν καὶ ἀκηδίαν ἀπεκρίθη· „Εἰπέτετο τὴν γυναῖκά μου· εἰξέτε, ἔχετε ὅτι ἐγὼ δὲν ἀνακατόνομαι εἰς τὰ τῆς οἰκίας“. Ἡ τηλικαύτη ἀναλγησία τοῦ ἀνδρὸς παρὰ πολλῶν εἴτε δακαίως εἴτε ἀδίκως βέβαια κατακρίνεται· ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω ἐὰν ἐξαρκοῦσεν ἀδιαφορία μικροτέρα τῆς ἐδικῆς του, ἵνα τὸν κατασήσῃ τότεν ἐπωφελῆ εἰς τοὺς ἄλλους διὰ τῆς μαθήσεώς του, καὶ διὰ τῶν ἔργων του, καθὼς ἀκόμη δὲν εἰξεύρω ἐὰν κανεῖς ὀλιγώτερον προσεκτικὸς τοῦ Ἀρχιμῆδους ἠδύνατο νὰ γένη μέγας, ὡς ἐκεῖνος. Ἰσως ὁ Παρισινὸς φιλόσοφος, ὅταν τὸν ἔδωκαν τὴν εἰδῆσιν τοῦ ἐμπρησμοῦ τῆς οἰκίας του, ἐσκέπτετο εἰς τὸ ταμῖόν του τὴν

ἄραν ἐκείνην πῶς νὰ καταπέισῃ τὸν βασιλέα Φραγκίσκου Α'. ἵνα συστήσῃ τὸ βασιλικὸν σχολεῖον, καὶ τὴν ἐν Φου-
τανεβλᾷ βιβλιοθήκην, ἔχων εἰς τοῦτο συνεργατὴν τὸν Ἑλ-
ληνα Ἰωάννην Λάσκαριν.

Β. Τοιοῦτον περιγράφεται τὸ ἐν Ὑδερδύνῃ τῆς Ἑλβετίας παι-
δαγωγικὸν καθιδρύμα τοῦ ἐναρέτου καὶ φιланθρωποτάτου
Πεσαλῶτση. Ὅσος ἀναγνώσῃ τὴν μεθόδον, καὶ τὸν τρόπον
τοῦ σχολείου τούτου, καὶ δὲν αἰσθανθῇ ἐν ἑαυτῷ εὐγνω-
μοσύνην πρὸς τὸν σεβάσμιον ἐκείνον γέροντα, εἶναι ἀξιο-
λύπητος. Ὅσοι τῶν ὁμογενῶν πλουσίων ἔχουσι ζῆλον,
ἀλλὰ δὲν εἰξεύρουσι πῶς νὰ ὠφελήσωσι τὴν πατρίδα, ἃς
ξεῖλωσιν ἐκεῖ, ἐὰν δὲν ξελώσιν ἄλλους νέους, τοῦλάχισ-
τον τοὺς ἰδίους αὐτῶν υἱούς, ἀφοῦ τοὺς ἐκπαιδεύσωσι πρό-
τερον τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν. Ὅταν καταστήτωσι τοὺς
υἱόντων ἐναρέτους, εὐεργέτησαν τὰ μέγιστα τὴν πατρί-
δα, καὶ διὰ τὴν μὴ νομίσωσιν ὅτι εἶναι πράγματα ἀνάρ-
μοστα εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἃς μάθωσιν ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος
ὁμολογεῖ, ὅτι ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ἀκολουθητὴς τῆς Σω-
κρατικῆς παιδείας. Ὅρα τὴν περιγραφὴν τῆς μεθόδου τού-
του τοῦ σχολείου παρὰ Μάρκου Ἀντωνίου Ἰουλιανοῦ, τοῦ
συγγραφέαντος καὶ τὸ „περὶ χρήσεως χρόνου“.

Γ. Πρὸ χρόνων ἔξ ἐπισρέφας ἐκ Βιέννης εἰς τὴν πατρίδα του,
τὰ Ἰωάννινα, ὁ φιλόμουσος καὶ φιλογενὴς κύριος Σταῦρος
Ἰωάννου, εἰς ἀπὸ τοὺς εὐπατρίδας τῆς πόλεως, ἄρχισε
νὰ διατάξῃ τὰ πολυάρθμα καὶ καλὰ βιβλία τῆς ὑπὸ τὴν
προσασίαν τῶν κυρίων Ζωσιμάδων σχολῆς, καὶ νὰ κατα-
στήσῃ τὴν βιβλιοθήκην ἀνοικτὴν, κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν
τρόπον, εἰς ὅλους τοὺς ὀρεγομένους τὴν ἀνάγνωσιν. Ἀκούσας
τώρα παρὰ πολλῶν ὅτι ὁ ἐν Βιέννῃ ἀξίος καὶ τοῦ πατρὸς
καὶ τῆς πατρίδος υἱός, κύριος Γεώργιος Σταῦρος, προσπα-
θεῖ μετὰ ζήλου νὰ κατορθώσῃ τὴν ἑνωσιν τῶν δύο scho-
λείων τῶν ἐν Ἰωαννίνοις, τὰ ὅποια μὲ μεγάλην βλάβην
τῶν πολιτῶν ἕως τὰρα ἔμειναν χωρισμένα. Δὲν ἔχω σκο-
πὸν νὰ ἐγκωμιάσω τὸν πατέρα καὶ τὸν εἰς μίμησιν τοῦ
πατρὸς τρέχοντα υἱόν, τῶν ὁποίων οὐδὲ τὴν γνωριμίαν
εὐτύχιστα νὰ ἔχω, σημειῶ μόνον ἐν παρόδῳ ὅτι, τούτων
οὕτως ἐχόντων, δὲν ὑποχωρεῖται τόσον εὐκόλα εἰς τοὺς
ἱὺν ἀληθῶς ἀξιεπαίνους Χίους ἢ τιμὴ τοῦ ὅτι αὐτοὶ πρῶτοι

ἐσύζησαν δημόσιον βιβλιοθήκην. Πρὸ τῶν Χίων οἱ Ἰωαννῖται εἶχαν βιβλιοθήκας καὶ καλὰς καὶ δημοσίους, καὶ ἔαν ὅχι κατὰ τὸν τρόπον τῶν Εὐρωπαίων. τοῦλάχιστον χρησίμους εἰς τοὺς ἔχοντας μαθήσεως ἔρωτα. Ἀλλὰ τὰ Ἰωάννινα δὲν ἔχουσι βέβαια χρεῖαν τῆς ἐδικῆς μου συνηγορίας. Ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς λόγιοι εἰξεύρουσιν ὅτι τὰ Ἰωάννινα εἶχαν σχολεῖα δημόσια καὶ βιβλιοθήκας καθ' ὃν καιρὸν δὲν ὑπῆρχαν ἄλλοῦ πούθενά εἰς τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας ὅλος ὁ ὀρίζων ἦτον σκεπασμένος ἀπὸ ὀμίχλην πυκνὴν· καὶ ὁ φίλτατος Φιλιτᾶς εἰς τὸ περὶ ἀρχῆς, προόδου καὶ ἐνεσώσεως καταστάσεως τῶν ἐν Ἰωαννίνοις σχολείων συνταγμάτων του, ἀπαριθμεῖ χρονολογικῶς ὅλους τοὺς ἐν αὐτοῖς σχολαρχήσαντας, διδάξαντας, καὶ συγγράφαντας. Ἰωαννῖται! ἐπεὶτα ἀπὸ τοῦτον τὸν δίκαιον ἔπαινον, ἔχετε χρεῖαν νὰ σᾶς εἴπω ἐγὼ, ὅτι τὴν σήμερον τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος ἡμῶν ὑποχωροῦσι πολὺ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Σμύρνης καὶ τῆς ἀξιομιμήτου Χίου; — Ποθεινοτάτη νῆσος, ζήλευω τοὺς ὅσοι σε ἔχουν πατρίδα! — Ἰωαννῖται! ἔχετε χρεῖαν νὰ σᾶς εἴπω ἐγὼ ὅτι ἡ ἐντροπῆμας εἶναι τόσον μεγαλητέρα, ὅσον ἡ πατρίς ἄχει καὶ τρόπους καὶ μέσα περισσώτερα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους; Ἐκτὸς τῶν σταθερῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἔρχονται ὡς ἐτήσιος πρόσδοτος, πόσοι ἄλλοι εἶναι πρόθυμοι νὰ καταβάλλωσιν ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς ἀνέργησιν τῆς μαθήσεως, ὅταν ἴδωσι τὴν παραμικρὰν βελτίωσιν τῶν σχολείων; Ὅσοι ἐξοδεύουσιν ἵνα συζητήσωσιν εἰς ξένους τόπους σχολεῖα, νομίζετε ὅτι ἤθελαν ἀρνηθῆ ὅταν ὁ λόγος ᾔναι περὶ σχολείων τῆς πατρίδος; Ἰωαννῖται, ἔχετε πατριώτας πλουσίους καὶ φιλομούσους, ἔχετε ἄνδρας πεπαιδευμένους· ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ τοὺς πρῶτους, οὐδὲ ἀπὸ τοὺς δευτέρους ἀφελήθητε ὅσον ἔπρεπε. Παράβαλετε ὀλίγον ὑμᾶς αὐτοὺς με τοὺς Χίους· οἱ καλοὶ οὗτοι συναδελφοίμας εἶτινα γνωρίζουσιν ἐπιτήδειον εἰς φωτισμὸν τῆς πατρίδος των πανταχόθεν τὸν ἀφελκύνουσι· καὶ σεῖς . . . ἄνδρας, τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ τιμᾶτε καὶ νὰ σέβεσθε. Καὶ τίνος εἶναι τὸ σφάλμα; τῶρα δὲν εἶναι καιρὸς δικαιολογίας, εἶναι καιρὸς διορθώσεως; πατριῶται φιλόμουσοι· εἴμεθα εἰς παράλυσιν καὶ παντελῆ χἀννας, καὶ δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν τίς μᾶς τὴν ἔφερεν, ἀλλ'

λα τίς τὴν διώχνει, τίς τὴν θεραπεύει, τίς μᾶς ἀνεγεί-
 ρει ἀπὸ τὴν πῶσιν, τοῦτο πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν, τοῦ-
 το νὰ ἐρευνῶμεν. Ἡ ἐδικήμου μικρότης οὐδὲ νὰ σᾶς ἐλέγ-
 ξω, οὐδὲ νὰ σᾶς συμβουλευσω μὲ συγχωρεῖ. Τολμῶ ὁ-
 μως νὰ σᾶς εἶπω ὅτι ἡ θεραπεία, τὴν ὁποίαν ἐσχάτως
 ἐπροθυμήθητε νὰ ἐπιφέρετε εἰς τὸ πρᾶγμα, εἶναι χειροτέ-
 ρα πολὺ ἀπὸ αὐτὸ τὸ κακόν· Τὸ σύστημα τῆς ἀνορθογρα-
 φίας ὅχι μόνον δὲν ἐπιτέμνει τὴν μάθησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν
 καθιστᾷ πάντῃ ἀδύνατον. Ἀποδείξεις περὶ τούτου ἐὰν θέ-
 λετε, ἀναγνώσετε τὰς δύο τῶν φίλων „ἐπιστολὰς περὶ τοῦ
 συστήματος τῆς ἀνορθογραφίας τῶν δύο ἐξοχωτάτων, τοῦ
 κυρίου Βηλαρᾶ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ τοῦ κυρίου Καλαρᾶ ἐκ
 Πελοποννήσου“ καὶ μάλιστα τὸ μέρος ἐκεῖνο „Ἀπόφασις
 Γιανιότηκη“, τὸ ὁποῖον ἀναγνώσας καὶ ἐγέλασα καὶ ἐλυ-
 πήθην. Ἐκλάβετε ὁμως ὡς ἀπόδειξιν καὶ τοῦτο· ἀφοῦ εἰσ-
 ήχηθι τὸ ἀνορθόγραφον αὐτὸ, μὲ ὅλον ὅτι ὑπόσχεται μὲ
 τ' ἀπλόχερα τὴν φιλοσοφίαν, δὲν ἐφάνη κανέντι γενναίῳ
 τοῦλάχιστον ἐγὼ δὲν ἠξιώθην νὰ ἴδω. Εἶδα πολλοὺς νέους
 ἐλθόντας ἐκ τῶν σχολείων μας, μὲ εὐφυῖαν φυσικὴν, οἵ-
 τινες μὲ θαυμασμὸν μέγαν ἐρωτοῦσαν ἐὰν δὲν ἐγνωρίσα-
 μεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ τὸ καλὸν τῆς ἀνορθογραφίας, ἀλλὰ κα-
 νέν ἀπὸ τὰ ἐπαγγελλλόμενα ἀγαθὰ τῆς ὀχλοκρατικῆς ταύ-
 τῆς θεᾶς δὲν εἶδα. Καὶ εἰς μὲν τοὺς νέους ἔγινε τότε ἡ
 ἀπόκρισις ὅπως ὁ καιρὸς καὶ ὁ τόπος ἀπαιτοῦσε· πρὸς δὲ
 τοὺς γέροντας, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐφωτίσθησαν οἱ νέοι, ἐ-
 παναλαμβάνεται αὐτό: ποῦ εἶναι τὰ ὑποσχεθέντα καλὰ με-
 τὰ τὴν καθίδρυσιν τῆς ἀνορθογραφίας; Δύνανται, πιθανόν,
 νὰ προφασισθῶσιν ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἐφάνη ἀκόμη τὸ κα-
 λόν, διότι δὲν θέλουσιν οἱ ἄλλοι νὰ τὴν ἀκολουθήσωσιν·
 ἀλλὰ δικαιότερον εἰμποροῦν ἐκεῖνοι νὰ ἀποκριθῶσι· δεῖξα-
 τέμας τὰ καλὰ τοῦ συστήματός σας, διὰ νὰ τὸ ἀσπασθῶ-
 μεν καὶ ἡμεῖς. Καὶ λοιπὸν σὺ ἀπεφάσιςες νὰ κηρύξης πό-
 λεμον κατὰ τῶν σχολείων τῆς πατρίδος; θέλετε μὲ εἰπεῖ
 ἀποκρίνομαι, ὅχι κατὰ τῶν σχολείων, ἀλλὰ ὑπὲρ τῶν scho-
 λείων τῆς πατρίδος πολεμῶ, καὶ εἴθε νὰ εἶχα μὲ τὴν θέλη-
 σιν ἀνάλογον, ὅχι δύναμιν ἵνα τὰ βοηθήσω (ὅπου ἡ ἀνορ-
 θογραφία εὐκόλυνει τὰ πάντα, τίς ἡ χρεια βοηθείας;) ἀλλὰ
 αἰτίαν νὰ τὰ ἐπαινέσω, ὡς ἐπαινοῦσι τῆς Σμύρνης καὶ

Χίου. Ταῦτα δύναμαι ὡς ἐν παρέργῳ νὰ σᾶς εἶπω. Εἰς τὰ ὁποῖα εἰμπορῶ νὰ προσθέσω, εἰάν θελετε, τὰ ἐξῆς, ἀφοῦ ὁμῶς πάλιν σᾶς παρακαλέσω νὰ ἀναγνώσῃτε τὰς δύο ἐπιστολάς περὶ τῆς ἀνορθογραφίας. Σᾶς λέγω ὅτι ἡμεῖς πρὸς τοῖς ἄλλοις εὐτυχοῦμεν καὶ κατ' ἄλλον λόγον ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς, ὅταν θελήσωμεν νὰ τὸ γνωρίσωμεν. Ἡ κραταιὰ καὶ ὑψηλὴ διοίκησις τοῦ τόπου, ὅχι μόνον δὲν προβάλλει ἐμπόδιον, ἀλλὰ καὶ μετὰ προθυμίας ὑπερασπίζει τὴν μάθησιν, καὶ ἐνθυμηθῆτε. Ὅταν ὀλίγοι τινὲς πλανημένοι, ἀκούοντες τὰς συμβουλὰς ξένων χαιρεκάκων, ἠθέλησαν νὰ κατατρέξωσι τοὺς διδάσκοντας καὶ διδασκομένους τοῦ ἐνὸς σχολείου, τότε μετὰ γενναιότητος καὶ τὸ καταδιωκόμενον σχολεῖον ἐξήριξε, καὶ τοὺς διδάσκοντας ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς ἔλαβεν. Ὑπὸ τοιαύτην λοιπὸν προσασίαν, τί καλὸν δὲν κατορθοῦται, ὅταν ἦναι ζῆλος καὶ ὄρεξις. Σημειώσατε δὲ διὰ τὸ ἐξῆς καὶ τὴν ἀδελτερίαν τῶν καταδιωκόντων τότε τὸ σχολεῖον, οἵτινες ἔπρατταν τοῦτο ἐπὶ προφάσει, ὅτι τὰ γράμματα τοῦ ἦσαν περιττά, εἴτε ὡς τὰ αὐτά, εἴτε ὡς ἐναντία εἰς τὰ γράμματα τοῦ παλαιοῦ σχολείου· ἀπαραλλάκτως ἐσυλλογίζετο ὁ περίφημος Ὁμάρ πρὸς τὸν Ἀμρῦ, εἰς τὸ διαβόητον ἐκεῖνο δόλημμα περὶ τοῦ πιεσυομένου ἐμπρησμοῦ τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης. Φίλοι συμπατριῶται! ζητῶ συγχώρησιν εἰάν σᾶς ἐπύκναμα μὲ τοὺς λόγους μου· οἱ λόγοι μου εἶναι μὲν ἀληθινοί, ἀλλὰ δὲν εἶναι θεσπίσματα· ὅθεν εἰάν τοὺς ἀκούσετε, σᾶς εὐχαρισῶ· εἰάν ὅχι, πάλιν ζητῶ συγχώρησιν, διότι σᾶς ἐτάραξα τὴν ἡσυχίαν. Ὑγιαίνετε καὶ εὐτυχεῖτε.

Δ. Κατὰ τοὺς λογισμοὺς τῶν γραφόντων περὶ ἀνθρωπίνης φιλοτεχνίας, καὶ βιομηχανίας, μία λίτρα σιδήρου ἀκατεργάστου δὲν ἀξίζει περισσότερον τῶν ἐξ σολδίων γαλλικῶν· γίνεται ἔπειτα χαλυψ, καὶ ἐκ τούτου κατασκευάζονται ἐλατῆρες τοῦ ὥρολογίου· δέκα ἐλατῆρες δὲν ζυγίζουσι ὑπὲρ τὸν ἓνα κόκκον, καὶ ὁ καθείς αὐτῶν, ὅταν ἦναι καλός, τιμᾶται ἐξ φράγκων. Μὲ μίαν λίτραν σιδήρου κατασκευάζονται ὀγδοῦντα χιλιάδες ἐλατῆρων, καὶ ἐπομένως ἐξ ὕλης τιμωμένης σολδία ἐξ, ἰδοὺ τετρακόσσια ὀγδοῦντα χιλιάδες φράγκων. Ἐάν κανεὶς ἀμφιβάλλῃ περὶ

αλύγιτος, οἱ μικροὶ μακρεῖς ἤθελαν σύρει τὸ γόνυ κατὰ γῆς· οἱ ὦμοι διεσπῶτες, οἱ βραχίονες μακρὰν τῆς μεταίης γραμμῆς πεσόντες δυσκόλως ἤθελον βασιῶσαι τὸ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος. Ὁ μέγας ὀδοντωτὸς μῦς (muscle dentelé) εἰς τὰ τετραποδα, κρεμῶν τὸν κορμὸν μεταξὺ τῶν ὠμοπλάτων ὡς μία ζώνη, εἶναι μικρότερος εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆν τῶν ἄλλων ζώων· ἡ κεφαλὴ εἶναι βαρυτέρα διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκεφάλου καὶ διὰ τὴν μικρότητα τῶν κέλπων ἤτοι κοιλοτήτων τῶν ὀστέων, καὶ προσέτι τὰ μέσα νὰ τὴν βασιῶσουν ἀσθενέστερα, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος μὴν ἔχων τραχηλικὸν σύνδεσμον, οὔτε διάθεσιν τῶν σπονδύλων ἀρμόδιαν νὰ τῆς ἐμποδίσουν τὴν εἰς τὰ πρόσω κλίσιν, μόλις λοιπὸν ἤθελεν ἐμπορέσει νὰ τὴν κρατήσῃ εἰς τὴν γραμμὴν τῆς ῥάχης· τότε οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ σῶμα του διευθυμένα κατὰ γῆς, δὲν ἤθελαν ἰδεῖν τὰ ἔμπροσθεν, ἡ θέσις τῶν ὀργάνων του εἶναι ἐξ ἐναντίας ἐντελής, ὅταν αὐτὸς περιπατῇ ὀρθός.

Αἱ τοῦ ἐγκεφάλου ἀρτηρίαι μὴ ὑποδιαίρουμαι, ὡς εἰς πολλὰ τετραποδα, καὶ τὸ ἀναγκαῖον αἷμα δι' ἐν τόσου ὄγκου ὄργανον φερόμενον μὲ πολλὴν ἀφθονίαν, ἤθελαν προξενήσειν πολλὰς ἀποπληξίας δι' αὐτὴν τὴν ὀριζοντικὴν θέσιν.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν πρέπει νὰ βασιῶται μόνον ἐπὶ τῶν ποδῶν του διατηρῶν τὴν ἐλευθερίαν τῶν χειρῶν του διὰ τὰς τέχνας, καὶ τὰ ὄργανα τῶν αἰσθήσεων του, τεθειμένα χρησίμως, διὰ τὴν παρατήρησιν.

Αἱ χεῖρές του εἰς πολλὰ χρήσιμα διὰ τὴν ἄκραντων ἐλευθερίαν εἶναι ἐξ ἴσου διὰ τὴν κατασκευὴν των. Ὁ ἀντίχειρτων μακρότερος τοῦ τῶν πιθήκων δίδει εὐκολίαν εἰς τὴν λαβὴν τῶν μικρῶν ἀντικειμένων· ὅλοι οἱ δάκτυλοι πλὴν τοῦ δακτυλίου ἔχουν ἰδίας κινήσεις, αἱ ἐποῖαι λείπουν εἰς τὰ ἄλλα ζῶα, οὐχ ἥττον εἰς τοὺς πιθήκους. Οἱ ὄνυχες κατέχοντες ἐν μέρος τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων δίδουν ἔρεισμα εἰς τὴν ἀφῆν, μὴν ἀφαιροῦντες τὴν εὐαισθητότητα. Οἱ βραχίονες φέροντες τὰς χεῖρας ἔχουν πρόσαφιν σφραγὴν ἐξ αἰτίας τῆς πλατύτητος τῆς ὠμοπλάτης καὶ τῆς δυνατῆς κληῖδας (clavicule).

Ὁ ἄνθρωπος οὕτω προμηθευμένος κατὰ τὴν ἐπιτιμειότητα δὲν εἶναι καὶ κατὰ τὰς δυνάμεις. Ἡ ταχύτητος του εἰς τὸ τρέχειν εἶναι βραδυτέρα τῆς τῶν ζώων τοῦ αὐτοῦ ἀναζήμα-

τούτου, ἃς ἀναγνώσῃ τὴν Ὀδύσσειαν τοῦ Ὀμήρου, ὅχι ὁμῶς ὡς λογιώτατος, καὶ θέλει ἰδεῖ ὅτι δώδεκα γυναῖκες ἡσχολοῦντο καθημέραν νὰ ἀλέθωσι τὸν ἀναγκαῖον διὰ τὸν οἶκον τοῦ Ὀδυσσεῆος σῖτον. Ἐπειτα ἃς φαντασθῇ πόσον ἐπλούτησαν οἱ πρῶτοι εὐρόντες διὰ τῆς φιλοσοφίας τὸν νερόμυλον καὶ ἀνεμόμυλον. Ἐὰν δὲν πεισθῇ, ἃς παρατηρήσῃ πόσον κερδίζουσιν οἱ πωλοῦντες μυριάδας βιβλίων τυπωμένων, καὶ πόσον οἱ δοξάζοντες, ὡς αὐτοί, ὅτι κάλλιον νὰ χειρογραφῶνται τὰ βιβλία, καθὼς ἔκαμναν οἱ μακαρίται πατέρες των, παρὰ νὰ εἰσαχθῶσιν αἱ διὰ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἐπομένως διὰ τῶν σχολείων, γεινόμεναι καινοτομίαι.

- Ε. Εἰς τὴν Ὀδυσσὸν ἔγινεν ἡ πρώτη θεατρικὴ παράστασις εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ χρονικά τῆς παιδείας τοῦ γένους ἡμῶν. Τὴν τριακοσὴν ἡμέραν τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ παρόντος ἔτους παρεσχέθη καὶ εἰς Κέρκυραν Γραικιστὶ δράμα συνθεμένον παρὰ Γραικοῦ εἰς ὑπόθεσιν πάλιν παλαιὰν τῶν Γραικῶν (ἢ Πολυξένη). Ὅταν ἐλάβαμεν τὴν εἰδησιν, ὅλοι πλήρεις χαρᾶς ἐκοινολογούσαμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς φίλους, καὶ ὅλοι ἐχάρισαν ἀνέκφραστον χαρὰν, βλέποντες ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ περιῆλθε τὰ ξένα καὶ τὰ μακρυνὰ, ἔρχεται πάλιν σιγὰ σιγὰ μὲ βῆμα δειλὸν εἰς τὸν μόλις ἀναγνωριζόμενον τόπον τῶν γενεθλίωντης ἡ τερπνὴ Μελλομένη· πολλοὶ καὶ ἐδάκρυσαν ἀπὸ τὴν χαράντων. Ὅλοι εὐχήθησαν προκοπὴν καὶ τελείωσιν εἰς τὸ ἔργον. Εἰς ὅλα ταῦτα τὰ καλὰ, ἤκουσα πολλοὺς παραπονουμένους διὰ τὴν γλῶσσαν τῆς ἐφημερίδος (ἀρ. 92), εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆγγειλαν τὸ πρᾶγμα οἱ Κερκυραῖοι. Ἀπόφατιν εἶχαν, ἐνθυμοῦμαι, ὅλοι οἱ ἐδῶ φίλοι νὰ παρακαλέσουν τὸν συνθέτην ἢ μεταφραστὴν εἰς τὸ ἐξῆς, τὰ παρὰ Γραικῶν περὶ Γραικικῆς ὑποθέσεως γραικικὰ συνθέματα, νὰ τὰ ἐπαινῇ μὲ γλῶσσαν ὀλίγοντι περισσότερον Γραικίζουσαν· ἐγὼ δὲν γίνομαι κριτὴς εἰς τὰ τοιαῦτα· ὅταν ὁμῶς οἱ πολλοὶ λέγωσιν οὕτως, τὸν παρακαλῶ κ' ἐγὼ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους, καὶ εἶθε νὰ εἰσακουσθῶμεν.
- ς. Τοιοῦτος εἶναι ὁ αἰδεσιμολογιώτατος κύριος Κωνσταντῖνὸς Οἰκονόμου πρεσβύτερος, διδάσκαλος εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ Γυ-

μνάσιον. Ὁ σεβάσμιος οὗτος ἀνὴρ σολίζει τὴν ἄμεμπτὸν
του διαγωγὴν μὲ τὰς πολλὰς γνώσεις του καὶ μὲ τὴν κα-
λὴν αὐτῶν χρῆσιν· ὅχι μόνον γνωρίζει κατὰ βάθος τὴν
ταρινὴν καὶ τὴν προγονικὴν ἡμῶν γλῶσσαν, ἀλλὰ, τὸ
μεγαλότερον καὶ ἐντιμότερον εἰς αὐτὸν, χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ
ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα γνωρίζει ἐκτὸς τῆς Λατινικῆς, καὶ ἄλ-
λας σοφὰς τῆς Εὐρώπης γλώσσας. Οἰκονόμῃ αἰδεσιματά-
τε! εἶθε τὸ παράδειγμά σου νὰ ἀνάψῃ τὸν ζῆλον τῶν κα-
λῶν εἰς ὅλον τὸ ἱερατεῖόν μας· καὶ οὕτως ἐνωθεῖτα ἡ παι-
δεία μὲ τὰς εὐχὰς, νὰ ἀποτινάξῃ τὴν ἀμάθειαν ἐπάνω-
θέν μας.

Γ. Ὁμιλία εἰς τὴν διανομὴν τῶν βραβείων.

Δὲν ἔχω (νέοι φιλεπιμελεῖς, καὶ μαθηταὶ ἄριστοι ἀξίων
τῶ ἔντι, φιλοπόνων καὶ φιλομούσων διδασκάλων, ὅποιας
λογῆς εἶναι οἱ ἰδιοκίσας) δὲν ἔχω, λέγω, μήτε εὐρυαν λό-
γων, μήτε δύναμιν ῥητορικῆς, ἀλλ' οὔτε καὶ εὐφράδειαν
Δημοσθενικὴν, καὶ Κικερῶνειον, ἵν' οὕτως εἶπω, διὰ νὰ πλέ-
ξω ἀναλόγους τὰς εὐφημίας, καὶ τὰ ἐγκώμια τόσον ὑμῶν
τῶν ἀθλητῶν, καθὼς καὶ τῶν εἰς τὸ πεδῖον τῆς δόξης, καὶ
τῆς νίκης ὀδηγησάντων ἀρχηγῶν ὑμῶν καὶ διδασκάλων σας.
Ἐπρεπε σήμερον ἄλλοστις νὰ ἀναβῇ ἐπάνω εἰς τοῦτον τὸν
διδασκαλικὸν θρόνον διὰ νὰ κηρύξῃ μὲ σευτόρειον φωνὴν τὸ
πόσον οἱ διδάσκαλοί σας ἐφιλοτιμήθησαν καὶ ἐκοπίασαν εἰς
ὅλον τὸ διάστημα τοῦ σχολαστικοῦ ἔτους διὰ νὰ σᾶς ἀποτρί-
ψωσιν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν λήμνην τῆς ἀμαθείας, καὶ
τὸ πόσον ὑμεῖς οἱ φιλομαθεῖς καὶ καλοὶ νέοι ἐκοπιάσατε,
βάλλοντες ὅλα τὰ δυνατά σας, διὰ νὰ ῥοφήσητε ὡς τὸ σφου-
γάριον τὰ ἀπὸ τοῦ στόματός των διαβρέοντα γλυκύτατα καὶ
ἰαματικά νάματα· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἀναξίως ἐκρίβην ἐγὼ πα-
ρὰ τοῦ ἐν Τεργέσῃ γένους ἡμῶν ὡς ἐπιστάτης σας, καὶ τὸ
ἐπάγγελμά μου ἀπαιτεῖ νὰ παραστήσω εἰς τὴν ὑψηλὴν Διοί-
κησιν τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως καὶ Αὐτοκράτορος (εἰς τοῦ
ὅποιου τὰς πτέρυγας ὑποσκιάζοντι τὰ σχολεῖά μας), εἰς τὴν
σοφὴν κηδεμονίαν τοῦ γενικοῦ Ἐπιστάτου τῶν τῆς Ἐπαρχίας

φροντιστηρίων, εἰς τὴν ἄγρυπνον προσασίαν τῶν ἐντίμων καὶ φιλοσχόλων Ἐπιτρόπων, καὶ Βουλευτῶν τοῦ Κοινοῦ μας, καὶ εἰς τὸν ἐνθερμον ζῆλον καὶ διακαῆ ἔρωτα τῶν γονεῶν σας, τοὺς προκομμένους καὶ ἐναρέτους μαθητάς, καὶ διὰ τὰ σεφανώσω ἐκείνους, οἵτινες διὰ τῆς ἐπιμελείας, καὶ καλῆς τῶν διαγωγῆς ἐκρίθησαν ἄξιοι βραβείων, διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦτου τὸν ἱερὸν ἄμδωνα ἐπικαλούμενος τὰ ὀνόματά σας χαίρω, καὶ εὐφραίνομαι ἐγὼ, καὶ μετ' ἐμοῦ χαίρει τὸ ὑψηλὸν Κυβερνητήριον τῆς πόλεως Τεργέσης, ἀκούον τὴν προκοπὴν ὑμῶν τῶν νέων ὑπηκόωντου, χαίρουν οἱ Ἐπίτροποι, καὶ Βουλευταὶ τοῦ γένους μας, βλέποντες ὅτι τὰ ἀργύρια τὰ ἐξοδευόμενα εἰς τοὺς διδασκάλους διὰ ἀγάπην ἐδικήν σας δὲν πιγαίνουσιν εἰς μάτην, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν πολλαπλασιάζεται τὸ τάλαντον· σκιρτῶσιν οἱ γονεῖς σας, ἀπολαμβάνοντές σας σήμερον εἰς τὰς οἰκίας των ζολισμένους μὲ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· χαίρουν οἱ φιλογενεῖς, καὶ φίλμουσιν, ἐπεὶ ἀπὸ ἐσᾶς προσμένουν νὰ ἰδοῦν τὰς πατρικὰς Μούσας, ὅτι ἐπιστρέφουσι πάλιν εἰς τὸ παλαιόν των κατοικητήριον· τὸ γένος ὅλον, ὡ φιλεπιμελεῖς νέοι, ἀγαλλιᾷ, ἐπεὶ ἀπὸ ἐσᾶς προσμένει νὰ φωτισθῇ καὶ νὰ λάβῃ τὴν προτέραν του δόξαν τε, καὶ λαμπρότητα. Ἀλλὰ τί λέγω; Ἐγὼ ἔχω τοιαύτας ἐλπίδας ἐπάνω εἰς τὴν φιλοπονίαν τῶν καλῶν καὶ ἐναρέτων διδασκάλων σας, (εἰς τοὺς ὁποίους προσφέρω τὰς ἐδικὰς μου, καὶ τὰς τοῦ Κοινοῦ μας εὐχαριστήσεις), ἐπάνω εἰς τὴν ἐδικήν σας ἄσκον καὶ ἐπίμονον ἐπιμέλειαν καὶ εἰς τὴν σοφὴν κηδεμονίαν καὶ ὑπεράσπισιν τοῦ ἀπαθoῦμας πατρός καὶ βασιλείως καὶ τῶν αὐτοῦ διοικητῶν, καθὼς πρὸς τούτοις εἰς τὴν ἄγρυπνον πρόνοιαν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν ἐντίμων Ἐπιτρόπων, καὶ Βουλευτῶν τοῦ γένους μας, καὶ τῶν γονεῶν σας, ἔχω λέγω, τοιαύτας χρησὰς ἐλπίδας, ὥς εἰ δύναμαι χωρὶς φόβου νὰ χρησιμοδοτήσω ὅτι ἀπὸ ταῦτα τὰ σχολεῖα τοῦ ἐν Τεργέσῃ Ἑλληνικοῦ γένους μας, μὲ τὴν περίοδον τῶν χρόνων, θέλουν ἐξέλθει ὅχει μόνον καλοὶ Γραμματικοί, ἐπιτήδευοι ῥήτορες καὶ Ποιηταί, ἀλλὰ καὶ ἐπιδέξιοι Ζωγράφοι, καὶ πραγματεύεται μὲ μεγάλῃ γνῶσιν καὶ ἐμπειρίαν τοῦ συναλλαγματικοῦ συστήματος· ἐπεὶ ἡμεῖς μόνοι ἔχομεν ἐδῶ τὰ περισσότερα μετὰ διὰ νὰ ἀνακαλέσωμεν τὰς ἀπὸ τοῦ γένους μας ἀπομακρυνθείσας Μούσας, αἱ ὁποῖαι ἄρχισαν

ἤδη μίαν φράν νὰ πλησιάζωσιν εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ ἀγ-
καλιάζωσιν ἐςᾶς τὴν νεολαίαν μας, τὴν ὁποίαν σεφανόου-
σι σήμερον μὲ τὰ ἄνθη τῶν χαρίτων, ἔμπροσθεν τοῦ σε-
βαστοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτορος καὶ Βασιλέως Φραγκίσκου τοῦ
πρώτου, καὶ τοῦ γενικοῦ Ἐπιστάτου τῆς Διοικήσεως, ἔμπρο-
σθεν τῶν τιμίων Ἐπιτρόπων, καὶ Βουλευτῶν τοῦ γένους μας,
ἔμπροσθεν τῶν ἀγαπητῶν γεννητόρων, οἵτινες μὲ τὰς ἀγ-
κάλας ἀνοικτάς προσμένουν ποῖος ἐδῶ, καὶ ποῖος ἐκεῖ ἐςᾶς τοὺς
υἱόυστων, διὰ νὰ σᾶς καταφιλήσωσι, χύνοντες ποταμιδὸν
τὰ δάκρυα ἐκ τῆς χαρᾶς· ἔμπροσθεν ὅλων τῶν ὁμογενῶν,
καὶ φιλομούσων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους μας, καὶ ἐμοῦ, ὅς τις ἄς
ἄλλος πατὴρ ἐπεύχομαι, εἰς ὑμᾶς μὲν τοὺς ἐπιμελεῖς μα-
θητὰς κρείττονα ἐπίδοσιν, καὶ προκοπὴν, εἰς ἐςᾶς δὲ τοὺς
ἀμελεῖς ἔμπνευσιν θείαν τῆς μαθήσεως καὶ ἀρετῆς, διὰ νὰ
ἀξιοθῇτε εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ ἐρχομένου χρόνου νὰ λάβητε ὅχι
μόνον τὸ βραβεῖον, ἀλλὰ καὶ τὰς εὐχὰς τῶν γονέων καὶ δι-
δασκάλων σας μὲ τὸ ἐπαινετικὸν Εὖ γε, καθὼς τὸ λαμβά-
νουσι σήμερον οἱ ἐπιμελεῖς συμμαθηταῖσας, τῶν ὁποίων τὴν
προκοπὴν, καὶ φρόνησιν μὲ τὰ κύρια αὐτῶν ὀνόματα θέλο-
μεν κοινολογεῖ εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τοῦ τύπου, διὰ νὰ λαμβά-
νωσιν ἐν γένει τὰς εὐχὰς, καὶ εὐλογίας ὅλου τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ γένους μας, καὶ ὅλων τῶν πεπαιδευμένων καὶ σοφῶν
ξένων ἀνδρῶν, ὅσοι φρονοῦσι φίλα καὶ χρηστὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλ-
λάδος. Φιλότατη πατρίς, ἀναλαμβάνε· τὰ τέκνα σου παντα-
χόθεν σὲ περιβάλλουν.

Προκόπιος Κυριτσιώτης.

Κ Α Τ Α Λ Ο Γ Ο Σ

Βιβλίων Ἑλληνικῶν εὐρισκομένων εἰς τοῦ Phil. Jos. Schallba-
cher in der Wallnerstrasse N. 280 — τὸ Βιβλιοπωλεῖον.

Πρόδρομος Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Κοραῆ .	Αὐγουρᾶ fl. 5.	15
Ἰσοκράτης εἰς 2 Τόμους	—	9. —
Πλουτάρχου Παράλληλα εἰς Τόμ. 6	— ὁ Τόμ. fl. 8 —	48. —
Πολυαίνου Στρατηγήματα	—	5. 15
Μύθων Αἰσωπειῶν συναγωγὴ	—	6. —

Ξενοκράτους περί τῆς ἐκ τῶν ἐνύδρων τροφῆς. Αὐγυρᾶ fi.	3.	15
Μάρκου Ἀντωνίου τὰ εἰς ἑαυτόν . . . — . . . —	2.	30
Ἰπποκράτους καὶ Γαληνοῦ Συγγραμματα	— . . . —	2. 30
Βεγκκίου Περὶ ἀμαρτημάτων καὶ ποινῶν	— . . . —	2. 20
Ἡλιοδώρου Αἰθιοπικὰ εἰς 2 Τόμ.	. . . — . . . —	6. 20
Προλεγόμενα Κοραῆ	—	2. 20
Α. Ἰλιάδος Βολισσινῆς ἐκδόσεως	—	2. 10
Ἀρετᾶ Ἱεροκλέους	—	— 54
Παντανίας Clavier Α. Τόμος	—	6. —
Γραμματικὴ Βυτμάνου	—	2. 20
Γραμματικὴ Καρτζᾶ	—	2. 20
Βιβλιᾶριον Χαρτοπαίγνιον Τετράγλωσσον	—	2. 20
Ἱστορικὸν χαρτοπαίγνιον Γαλλισι	—	2. 20
Τὸ αὐτὸ — — — Γερμανισι	—	2. 20
Ῥητορικὴ Οἰκονόμου	—	2. 20
Ῥητορικὴ Βάμβα	—	3. 30
Πολυξένῃ Τραγωδίᾳ	—	1. —
Φυσικὴ Κούμα	—	2. 20
Φιλάργυρος, Καμωδιά	—	— 50
Κώδιξ Ἑμπορικὸς Παπαδοπαύλου	—	2. 50
Α. Β. καὶ Γ. φύλλ. Ἀνέκδοτα Μουσζῆζοδου καὶ Σχινᾶ, τὸ Τετράδιον πρὸς	—	— 56

Παρά τῷ αὐτῷ βιβλιοπώλῃ εὐρίσκονται πάντοτε πρόχειρα ἱκανὰ σώματα τῶν ἐν Λειψία παρὰ τῷ Κυρίῳ Ταυχνιτίῳ (Tauchnitz) ὑπὸ τοῦ κυρίου Σαιρέρου ἐκδομένων κλασικῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ὅστις καὶ ὑπόσχεται ὅταν διαμῖας γενῶτιν εἰς αὐτὸν μεγάλαι παραγγελίαι πολλῶν σωμάτων νὰ τ' ἀφήσῃ εἰς μετριωτέραν παρὰ τὴν διωρισμένην τιμὴν.

Εὐρίσκεται δὲ πάντοτε ὁ βιβλίος βιβλιοπώλης προμηθευμένος καὶ ἀπὸ νεωτέρας καὶ παλαιᾶς, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ σπανίας ἐκδόσεις τῶν κλασικῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, τῶν ὁποίων ἐκδίδει κατὰ καιροὺς καὶ καταλόγους. ἔχει προσέτι ὅλην τὴν ἀναγκαίαν συγκοινωνίαν μὲ τὰ ἐξωτικὰ μέρη, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτὸν πρόχειρον, καὶ πολλάκις διὰ τὸ πλῆθος, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τὴν σπανιότητα τῶν ἐκδόσεων μῆτε εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ πρόχει-

ρον, ἔμπορεῖ, εἰς τὸν ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγώτερον καιρὸν, νὰ τὸ προμηθεύσῃ εἰς τὸν ζητοῦντα.

Ε ἴ δ η σ ι ς .

Ἐπειδὴ πολλοὶ λόγιτοι ὁμογενεῖς κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν περὶ τὰς Ἀθήνας μερῶν, ἔτι δὲ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων, ἔχουσιν, ὡς ἐβεβαιώθημεν, ἄκραν ἐπιθυμίαν νὰ λαμβάνωσι καὶ ν' ἀναγινώσκωσι τὸν Λόγιον Ἑρμῆν διὰ νὰ μανθάνωσι τὰ ὅσα δι' ἄλλου τινος τρόπου νὰ μάθωσι δὲν ἔμποροῦν, ἐπαρακαλέσαμεν τὸν ἐν Ἀθήναις ἐλλόγιμον καὶ φιλογενὴ κύριον Ἰωάννην Μαρμαροτοῦρην ν' ἀναδεχθῇ τὸ βάρος τῆς ἐπιστάσεως τῆς εἰς τὸν Α. Ε'. συνδρομῆς, ὅστις καὶ τὸ ἀνεδέχθη προθύμως. Ἡ ἐτήσιος τιμὴ εἶναι δώδεκα φιορίνια Αὐγούστης ὁμοῦ μετὰ τὰ ἐξόδα τῆς Πόλεως, ἕως ὅπου ἀναδέχεται τὴν μετακόμισιν ἢ Κ. Β. Πόσα.

Κ Α Τ Α Λ Ο Γ Ο Σ

τῶν ἐν Βιέννῃ ἀπὸ 1812—1816 ἐκδοθέντων εἰς τὴν καθομιλουμένην καὶ παλαιὰν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν βιβλίων.

(Ἀκολουθεῖ. Ἰδ. Α. Ε'. τοῦ τρέχ. χρόνου Ἀρ. 7. Σελ. 150.)

1814.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ, Τραγωδία, εἰς πέντε πράξεις διηρημένη. Συγγραφεῖσα μὲν παρὰ τοῦ εὐγενεστάτου Ἀρχοντος μεγάλου Ποσειδάκιου κυρίου Ἰακωβάκη Ῥίζου, τοῦ ἄλλως Νερούλοιου, ἀφιερωθείσα δὲ πρὸς τοὺς φιλογενεῖς. Ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας, ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Σουηκίου. 1814. Σελ. 76.

1815.

Θεοφράστου Χαρακτῆρες ἑλληνιστῶν ἐκδοθέντες μετὰ συντόμων κριτικῶν ἐπιστάσεων ὑπὸ Δημητρίου Νικολάου Δαρβάρως, δαπάνῃ αὐταδέλφων Δαρβάρων Ἰωάννου καὶ Μάρκου. Παρὰ τῷ Ἰωάννῃ Β. Σηκίῳ. 1815. Σελ. XVI. καὶ 40 τὸ κείμενον, καὶ 92 αἱ κριτικ. ἐπισ.

ῬΗΤΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ συνταχθεῖσα χάριν τῆς Ἑλληνικῆς νεο-
λαίας· ἀφιερωθεῖσα δὲ τοῖς ἐκλαμπροτάτοις καὶ περιδλέ-
πτοις Κυρίοις Κυρίοις Γεωργίῳ καὶ Κωνσταντίνῳ Καρατζᾷ,
ταῖς ἀγαθαῖς Ἑλλήνων ἐλπίσι, παρὰ Κωνσταντίνου
Βαρδαλάχου. Ἐν Βιέννῃ, ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Ἰωάν-
νου Σνύρερ, 1815. Σελ. λς' καὶ 486. εἰς 8ον. μέγ.

Τὰ εἰς διαφόρους Συγγραφεῖς ἐκδοθέντας ἀπὸ τὸν Κοραῖν
Προλεγόμενα, δεύτερον ἐκδιδόμενα διὰ συνδρομῆς τῶν ὁ-
μογενῶν· (Ἐς τῶν γεγραμμένων ἕνια μὲν περὶ ΦΙΛΟΣΟ-
ΦΙΑΣ πεπαρρησιασμένα καὶ δεδηλωκότα τὴν δύναμιν αὐ-
τῆς· ἐς δέ τι καὶ τοιοῦτον, ὃ τῶν νεωτέρων τοῖς ἐπὶ τὰ
μαθήματα καὶ τὴν παιδείαν ὀρμᾶσιν, ἀκούσασιν ἄν, συν-
ενέγκοι· Ἰσοκρ. περὶ Ἀντιδ. Σελ. 312. ἐκδόσ. Κοραῖ.)
1815. Σελ. ἡ' καὶ 508. εἰς 8ον. μέγ.

Ὀγυγία ἢ Ἀρχαιολογία, περιέχουσα τῶν Ἀρχαιοτάτων
ἔθνων, ἢ τῶν δύο πρώτων Αἰώνων τοῦ Ἀδύλου καὶ Ἡρώϊ-
κοῦ, τὴν Ἰστορίαν, τὰς Κοσμογονίας, Θεογονίας, τὴν ἀρ-
χὴν καὶ πρόοδον τῆς Εἰδωλολατρείας, καὶ πάσης Κτιστο-
λατρείας, τὰς Ἱεροπραξίας, Ἱερσακοτίας, Μυθολογίαν πλη-
ρεςάτην τῶν Θεῶν καὶ Ἡρώων κατὰ γενεαλογίαν, σα-
φηνιζομένην διὰ τῆς Ἰστορίας καὶ Ἀλληγορίας, τὰς Τελε-
τάς, τοὺς Ἀγῶνας, τὰ Μαντεῖα, καὶ πάντα τὰ συμφε-
ρτικὰ καὶ ἔθιμα, πρὸς γινῶσιν τῆς Ἀρχαιολογίας, καὶ κα-
τάληψιν τῶν Ποιητῶν καὶ Συγγραφέων, συνταχθεῖσα ὑπὸ
Ἀθανασίου Σταγειρίτου, Καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσ-
σης ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας Καίσαροβασιλικῇ Ἀκαδη-
μίᾳ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν. Τόμος πρῶτος· ἐν τῇ Τυ-
πογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Τσβεκίου. 1815. Σελ. κβ'. καὶ 510.
(Τόμος δεύτερος. 1816. Σελ. λβ'. καὶ 524.) εἰς 8ον.

Ὁ Ταρτοῦφος. Κωμῳδία εἰς πέντε πράξεις· συντεθεῖσα γαλ-
λισι ὑπὸ Μολιέροῦ, μεταφρασθεῖσα δὲ εἰς τὴν καθομι-
λουμένην ἡμῶν γλῶσσαν παρὰ Κωνσταντίνου Κοκκινάκου
τοῦ Χίου, καὶ διὰ δαπάνης τῶν Ἑλλήνων εἰς τύπον ἐκδο-
θεῖσα. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Τσβεκίου 1815.
Σελ. 149. εἰς 8ον. μέγ.

Φοῖβιξ ἤτοι Διάλογοι καὶ Ἐπιστολαὶ εἰς χρῆσιν τῶν νέων ἐν
τοῖς Γυμνασίοις ὑπὸ Νεοφύτου Δούκα. Ἐν Βιέννῃ, 1815.
ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Σνύρερ. Σελ. κ'. καὶ 167.

τος· μὴ ἔχων σιαγόνας προεχούσας, οὔτε κυνόδοντας ἔχοντας, οὔτε ὀνυχας γαμφούς, σερεῖται ὅπλων πλῆκτικῶν· καὶ τὸ σῶμά του ὁμοίως ἄμοιρον τριχῶν εἰς τὰ ἄνω καὶ πλευρά, εἶναι ἀπρομήθευτον ἀπὸ ὅπλα ὑπερασπιστικά· αὐτὸς εἶναι τέλος πάντων τὸ πλέον βραδύτερον τῶν ζώων εἰς τὴν κτήσιν δυνάμεων ἀναγκαίων εἰς βοήθειάν του.

Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀδυναμία ἐγένεν αἰτία περισσοτέρας ὠφελείας, ἀναγκάζουσά του νὰ προσρέξῃ εἰς μέσα ἐσωτερικά, καὶ ὑπερπλέον εἰς τὸ νοητικὸν εἰς τὸν ὑψηλότερον βαθμὸν δωρηθέν.

Κάνεν τετράποδον δὲν τὸν ὁμοιάζει οὔτε κατὰ τὸ μέγεθος, οὔτε κατὰ τὰς πτυχὰς τοῦ ἐγκεφάλου, μέρους δηλονότι αὐτοῦ τοῦ ὀργάνου, ὡς ἐργαλεῖον κορυφαῖον ταῖς διανοητικαῖς ἐργασίαις ὑπουργοῦντος· τὸ ἔπισθεν μέρος τοῦ αὐτοῦ ἐκτείνεται εἰς τὰ ὀπίσω, καλύπτει τὴν παρεγκεφαλίδα. Τὸ σχῆμα τοῦ κρανίου ἀγγέλλει τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς ἡ μικρότης τοῦ προσώπου δεικνύει τοῦ μέρους τοῦ νευρικοῦ συστήματος τῶν αἰσθήσεων τὴν βλάβην καὶ σμικρύνει.

Αὗται αἱ ἐξωτερικαὶ αἰσθήσεις, ὅλαι μετρίως δυνάμεις εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι προσέτι ἰσόρροποι καὶ ἰσόσαρμοι.

Οἱ δύο ὀφθαλμοὶ του διευθυνμένοι εἰς τὰ ἔμπροσθεν δὲν βλέπουσιν εἰς τὰ πλευρὰ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὡς πολλὰ τῶν τετράποδων· αὐτὸ προξενεῖ ἕνωσιν εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁράσεως, πηγυεῖ τὴν προσοχὴν εἰς τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Ὁ βολβὸς καὶ ἡ ἴρις τοῦ ὀφθαλμοῦ του ὀλίγον παραλλαττόμενα περιορίζουν τὴν ἐνέργειαν τῆς ὁράσεως εἰς διάσπιν καὶ βαθμὸν φωτὸς προσδιωρισμένου· ἡ κόγχη τῶν ὠτῶν ὀλίγον κινητὴ καὶ ἐπίσης ἐκτεταμένη δὲν αὐξάνει τὴν ἔντασιν τῶν ἤχων· μ' ὅλον τοῦτο διακρίνει ἀσυγκρίτως καλῆτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῶα τοὺς τόνους· οἱ μυκτῆρες πλέον συμπλεγμένοι τῶν πιθήκων καὶ ἡττον τῶν ἄλλων γενῶν, φαίνονται ὅμως οἱ μόνον εὐαίσθητοι κατὰ τὴν ὁσμὴν, ὥστε νὰ προσλαμβάνουν καὶ νὰ ταράττωνται ἀπὸ τὰς μικρὰς δυσωδίας. Ἡ εὐαίσθησις τῆς ὀσφρήσεως ἐπιβῆρει εἰς τὴν τῆς γεύσεως, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει αὐτὸ τὸ πλεονέκτημα (avantage) ὡς πρὸς τοῦτο, καὶ τοῦλάχιστον ἐπὶ τῶν ζώων, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶναι λεπιδοφόρος. Ἡ τε-

λειοποίησις τέλος πάντων τῆς ἀφῆς καὶ τοῦ δέρματος προκύπτει ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν μερῶν ἀναισθητῶν, καὶ προσέτι ἀπὸ τὸ σχῆμα τῆς χειρόστου ἀρμοδίου εἰς τὴν προσάρμοσιν δι' ὅλας τὰς παραμικρὰς ἀνωμαλίας τῶν ἐπιφανειῶν.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὑπεροχὴν εἰς τὰ ὄργανα τῆς φωνῆς· μόνος ἐμπορεῖ νὰ ἐναρθρώσῃ τοὺς ἦχους· τὸ σχῆμα τοῦ σώματος καὶ ἡ εὐκινητότης τῶν χειλέων εἶναι ἴσως αἱ αἰτίαι, ἐξ οὗ προκύπτει ἐν μέσῳ κοινωνίας πολυτίμου· ἐπειδὴ οἱ ποικίλοι ἦχοι εἶναι ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα, τὰ δυνατὰ καὶ χρήσιμα εἰς τὴν διαδοσιν τῶν ιδεῶν, οἱ μένοι οἱ εἰς τὰ πλεονεκτήματα διασήματα καὶ τὰς διευθύνσεις εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν δυνάμενοι πρὸς τὴν ἐννοήσιν καὶ κατὰληψιν.

Ἡ θέσις τῆς καρδίας καὶ τῶν μεγάλων ἀγγείων ἔχει ἀναφορὰν πρὸς τὴν κατὰ κάθετον εἰσίν· ἡ καρδία κειμένη πλαγίως εἰς τὸ διάφραγμα (ἱπποκρ. φρήν), ἡ αἰχμὴ πρὸς τὰ ἀριστερά, προξενεῖ διαίρεσιν τῆς ἀορτῆς διάφορον τῆς τῶν περισσοτέρων διαφόρων τετραπόδων.

Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται διωρισμένος ἐξαιρέτως νὰ τρέφεται μὲ καρπούς, ῥίζας καὶ ἄλλα χυλωδῶν φυτῶν· αἱ χεῖρές του εὐκολύνουν τὴν συλλογὴν τῶν· αἱ σιαγόνες κονταὶ καὶ μετρίως δυνάμει εἰς τὸ ἐν μέρος, οἱ κυνόδοντες ἴσοι τοῖς ἄλλοις ὁδοῦσι, αἱ μῦλαι ὀγκώδεις εἰς τὸ ἄλλο δὲν τοῦ ἐπιτρέπουσι νὰ βόσκῃ χόρτα, οὔτε νὰ τρώγῃ κρέας, ἐὰν δὲν παρεσκευάσῃ αὐτὰς τὰς τροφὰς διὰ τῆς μαγειρικῆς. Ἀλλ' εὐθὺς ὅπου ἀπόκτησε τὸ πῦρ, καὶ αἱ τέχναι του συνήργησαν νὰ ἀδράξῃ ἢ νὰ φρονέσῃ μακρόθεν τὰ ζῶα· ὅλα τὰ ζῶντα ὦντα ἐχρησίμευσαν εἰς τροφὴν του, ἥτις τοῦ ἔδωκε μέσα νὰ πολλαπλασιάσῃ ἀπέριωτος τὸ εἶδός του.

Τὰ ὄργανα τῆς πέψεως εἶναι σύμμορφα τοῖς τῆς μασσίσεως. Ὁ στόμαχος τοῦ ἀπλοῦς, ὁ ἐντερικὸς σωλὴν μήκους μετρίου, τὰ κῶλα (gros intestins) εὐμεγέθη, τὸ τυφλόεντερον κοντόπλατυ, αὐξημένον μὲ ἐν ἐξάρτημα λεπτὸν, τὸ ἥπαρ διηρημένον εἰς δύο λοβούς καὶ ἐν λοβίδιον, τὸ ἐπίπλοον κρεμώμενον εἰς τὰ ἔμπροσθεν τῶν ἐντέρων ἕως τὴν λεκάνην.

Διὰ νὰ τελειώσω τὴν σύντομον ιδεάν τῆς ἀνατομικῆςσκευασίας τοῦ ἀνθρώπου, πρέπει νὰ προσθέσω ἐν συντάμῳ εἰς τὴν περιληπτικὴν ταύτης διατριβὴν „ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τριάντα δύο σπονδύλους (vertèbres), ἑπτὰ τοῦ τραχήλου, δώ-

δεκα τῶν νῶτων, πέντε τῶν ὀσφύων, πέντε τοῦ ἱεροῦ ὀ-
 στοῦ, τρεῖς τοῦ κόκκυγος· ζεύγη πλευρῶν δώδεκα, ὧν τὰ
 ἑπτὰ ἐνάνιουνται εἰς τὸ σέρνον διὰ χονδρικών προσαυξημά-
 των τοῦνομα ἀληθεῖς πλευραὶ, αἱ λοιπαὶ πέντε ψευ-
 δεῖς ἢ ἀκανθαὶ χονδρώδεις (ψευδεῖς πλευραὶ, ἀκανθαὶ χον-
 δρώδεις, μαλθακαὶ πλευραὶ, ὅλα εἶναι συναύνομα). Τὸ κρα-
 νιον ἔχει ὡς ἄ ὀκτώ, ἐν τοῦ ἰνίου (occipital), δύο τῶν κρο-
 τῶν (temporau), δύο τῶν βρεγματῶν (parietaux), ἐν
 τοῦ μετώπου (frontal), ἐν ἡμοειδῆς, καὶ ἐν σφηνοειδῆς.
 Τὰ ὡς ἄ τοῦ προσώπου εἶναι δέκα τέσσαρα· δύο τῶν σια-
 γόνων, δύο τῶν ζυγωμάτων, ὧν τὸ καθὲν ἐνούμενον τῷ
 τῆς σιαγόνος ὡς ἄ τοῦ αὐτοῦ μέρους δι' ἐνὸς εἶδους λαθεῖς κα-
 λουμένης καμάριον ζυγωματικόν, δύο τῆς ῥινός, δύο
 τοῦ οὐρανοῦ ἢ οὐρανίσκου εἰς τὰ ὀπίσω, ἐν τοῦ ὕψους με-
 ταξὺ τῶν μυκτῆρων, δύο ἰσθμοειδῆ ὡς ἄ (Cornets du nez),
 ἤτοι κωνοειδῆ τῆς ῥινός εἰς τοὺς μυκτῆρας, δύο τῶν δακρύων
 (lacrymaux) εἰς τὰ ἐσωτερικὰ μέρη τῶν ὀπωπίων (orbites)
 καὶ τοῦ μοναδικοῦ ὀστοῦ τῆς κάτω σιαγόνος· ἡ κάθε σια-
 γὼν ἔχει δεκαεξ' ὀνδόντας, τέσσαρας τομεῖς (incisives) εἰς
 τὸ μέσον, δύο κυνόδοντας ἑξῆς, καὶ δέκα μύλους, πέντε
 εἰς τὸ καθὲν μέρος· συμποσοῦνται ὅλοι τριακοταδύο. Ἡ
 ὠμοπλάτη ἔχει εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς ἀκανθίδος (épine de
 l'omoplate) ἐν ὀγκωμᾷ καλούμενον ἀκρώμιον, εἰς τὸ ὁ-
 ποῖον ἐφάπτεται ἡ κληῖς (clavicule) καὶ ἐπάνω τῆς ἀρθρώ-
 σεως τῆς αὐτῆς μίαν ἐπίφυσιν κορακοειδῆ ὀνομαζομένην,
 χρήσιμον εἰς πρόσαψιν τινῶν μυῶν· ἡ κερκίς (os radius)
 γυρίζει ἐντελῶς ἐπὶ τοῦ πήχεως (cubitus) ἐξ αἰτίας τοῦ
 τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀρθροῦται μετ' τὸν ὦμον. Ὁ καρπὸς
 ἔχει ὀκτώ ὡς ἄ, τέσσαρα διὰ κάθε τάξιν· ὁ τارسὸς ἔχει
 ἑπτὰ· τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν εἶναι ἰσάριθμα μετὰ
 δάκτυλα.

Ὁ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνων διὰ τῆς φιλοπονίας του τρο-
 φὴν μοιοειδῆ εἶναι κάθε καιρὸν διατεθειμένος εἰς τὰς ἡδο-
 νὰς τοῦ ἔρωτος χωρὶς μανικὴν φορὰν. Τὸ ἀρσενικόν του ὄρ-
 γανον δὲν ζητεῖται εἰς ὁσείνον ἄξονα· ἡ ἀκροβυστία (pre-
 puce) δὲν τὸ κρατεῖ προσκολλημένον εἰς τὸ ὑπογάστριον, ἀλ-
 λά κρέμαται εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ἡβης (ὡς οὖν ἡβης, pubis).
 αἱ μεγάλαι φλέβες καὶ πολλαπλάσιαι ἀναφέρουσαι εὐκόλως

τὸ αἷμα τῶν ὀρχιδίων εἰς τὴν κυκλοφορίαν, φαίνονται ὅτι ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὴν τὴν μετριοτήτα τῶν ἡδονῶν.

Ἡ μήτρα τῆς γυναικὸς εἶναι κοίλωμα ὑπλοῦν καὶ ὠσειδές· οἱ μαστοὶ τὸν ἀριθμὸν δύο, τεθειμένοι εἰς τὸ σῆθος, δίδουν εὐκολίαν εἰς τὴν βάσασιν τοῦ νηπίου εἰς τοὺς βραχίονας.

(Τὰ λοιπὰ εἰς τὸ ἀκόλουθον τετράδιον)

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ἐν ΚΙΘΑΙΡΩΝΙ.

Μόλις μετὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐπίπονον ὁδοιπορίαν, ἔφθασαν ὁ Οἰδίπους καὶ ἡ ἀγαπητὴ θυγάτηρ τοῦ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαίρωνος. Εἰς αὐτὸ τὸ ἔρος ἐνόνονται τρεῖς διάφοροι ὁδοί· ἡ πρώτη φέρει εἰς τὰς περιφήμους τῆς Φωκίδος ἀμπέλους, καὶ ἀναφορεῖ βαθμυδὸν ἕως εἰς τὰς δύο τοῦ Παρνασσοῦ κορυφὰς ὑψουμένας μεταξὺ τῶν νεφῶν· ἡ δευτέρα καταντᾷ εἰς τὴν τῆς Ἐφύρης πόλιν, τὴν ὑποίαν ὁ ἐνάρτεος Σίσυφος μεταξὺ δύο θαλασσῶν ἔκτισεν· ἡ τρίτη τέλος καταβαίνει ἕως εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἠλίδος καὶ ἐκεῖθεν περιζρέφεται εἰς τὰς δροσεράς καὶ πρασίνοὺς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ. Οἱ δύο ἐξέριζοι ἀκολουθοῦντες τὴν δευτέραν ὁδὸν ἔφθασαν εἰς τὸ μέρος, ὅπου αὕτη διακόπτεται ἀπὸ τὰς δύο ἄλλας· ἐδῶ ἐκτελέσθη ὁ τοῦ Λαῖου φόνος.

Φεῦ! τάλας ἐγώ! ἐφώνησεν ἀμέσως ὁ Οἰδίπους, τάλας ἐγώ! ὅς τις ἀμέλιστα τοσοῦτον χρόνον νὰ ἐξετάσω πῶς ἦτον ὁ ἄγνωστος, τὸν ὁποῖον μὲ τοσαύτην ὁρμὴν ἐφένευσα! Ἀλλοίμονον! ἐπέσρεφα ἀπὸ τοὺς Δελφούς, ὅπου εἶχα ὑπάγειν νὰ συμβουλευθῶ τὸ μαντεῖον· δὲν ἠθέλησα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Κόρινθον, τὴν ὁποίαν ὡς πατρίδα μου ἐνόμιζα, ἀλλὰ διευθυνόμεν πρὸς τὰς Θήβας. — Εἰπέ μοι, ὦ θυγάτερ, ἡ ὁδὸς δὲν εἶναι ξενή; ἕνας κρημνὸς δὲν εἶναι πρὸς τὰ δεξιὰ μου, καὶ ἕνας τρομερὸς βράχος πρὸς τὰ ἀριστερά μου; Ὁ χεῖμαρρός δὲν κυλινδεῖ εἰς τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου τὰ ταραχῶδη κύματά του; φαίνεται μοι ὅτι βοᾷ· ἀκούω προσέτι τὴν ῥοὴν τῆς πλησίον πηγῆς, ἥτις τότε ἦτον ἀφιερωμένη εἰς τὰς Μούσας, τῶρα ὁμως εἰς τὰς Εὐμενίδας. — Ὁδήγησύν με, θυγάτερ,